

Република Србија
ВЛАДА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ
ИНТЕГРАЦИЈЕ

ИПА РЕЧНИК ПОЈМОВА

Project Preparation and Technical Assistance Facility
to Reinforce Administrative Capacity in Serbia
An EU-funded project

ИПА речник појмова

ИПА речник појмова

Издавач

Република Србија

Влада

Канцеларија за европске интеграције

За издавача

др Милица Делевић

Аутор

Канцеларија за европске интеграције

Преводилац на српски

Милена Ђукић

Тираж

300 примерака

Штампа

Росси доо

Београд, 2010.

ISBN: 978-86-84979-39-3

CIP - каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

341.217(4-672EU)(031)

339.923:061.1EU(031)

ИПА речник појмова / [приредила
Канцеларија за европске интеграције ;
преводилац на српски Милена Ђукић]. - [1.
изд.]. - Београд : Канцеларија за европске
интеграције, 2011 (Београд : Росси). - 107,
99 стр. ; 21 см

Насл. стр. приштампаног енгл. изворника:
IPA Glossary. - Оба рада штампана у
међусобно обрнутим смеровима. - Тираж 300. -
Стр. 3-5: Предговор / Божидар Ђелић, Милица
Делевић.

ISBN 978-86-84979-39-3

1. Србија. Влада. Канцеларија за европске
интеграције (Београд)

а) Европска унија - Лексикони б) Европске
интеграције - Лексикони

COBISS.SR-ID 181189388

Предговор

Велико ми је задовољство да вам представим прво издање ИПА речника појмова, који има за циљ да пружи концизна и јасна објашњења појмова који се односе на Инструмент за претприступну помоћ (ИПА).

Влада Републике Србије је поставила европске интеграције у сам врх своје политичке агенде, покренувши велики број економских, друштвених и политичких реформи које су нас већ приближиле Европској унији.

Зашто је ИПА битна за Србију? Ако се осврнемо на период од 2000. године, Србија је примила око 2 милијарде евра помоћи од ЕУ, прво кроз Кардс програм тј. претходну „генерацију“ програма ЕУ за помоћ државама западног Балкана, а након тога кроз Инструмент за претприступну помоћ, чиме су фондови ЕУ заузели прво место међу донацијама за Србију.

Европа је шанса која је Србији понуђена и у интересу је Србије да постане пуноправна чланица ЕУ. Србија је данас на путу да постане држава кандидат, што је у основи средство за унапређење и развој државе. Процес европских интеграција је заправо борба за бољи образовни систем, безбедније путеве, чистију животну средину, нова радна места, јефтине и квалитетније производе и сигурнију сутрашњицу.

Интереси који су Србију оријентисали у правцу европских интеграција налазе се у политичкој, економској и социјалној сфери. Штавише, процес европских интеграција омогућава Србији да превазиђе системске и развојне изазове, да створи услове за континуирани економски напредак својих грађана. Одрживи економски развој је несумњиво најбоља стратегија за постизање одговарајућег животног стандарда и квалитета живота. Оно што можемо да користимо и шта ћемо користити како бисмо постигли овај циљ јесу управо средства ЕУ. Морамо наставити са интензивним активностима како бисмо постепено приступали свим сегментима буџета ЕУ.

У име Владе Србије, могу са сигурношћу да тврдим да ћемо наставити са употребом свих расположивих средстава како бисмо увели Србију у бољу, светлију, европску будућност.

С поштовањем,

Божидар Ђелић

Потпредседник Владе за европске интеграције и
Национални ИПА координатор за Републику Србију

* * *

Канцеларија за европске интеграције Владе Републике Србије, у сарадњи са домаћим и међународним партнерима, припремила је ИПА речник појмова који треба да допринесе бољој информисаности свих запослених у институцијама Владе Републике Србије који раде на пословима европских интеграција, као и партнера и других заинтересованих страна у процесу коришћења средстава ЕУ.

Речник појмова који је пред вама резултат је стрпљивог и доследног рада Канцеларије за европске интеграције, као и знања стеченог кроз вишегодишње искуство у коришћењу средстава ЕУ, односно у свим фазама кроз које се пролази у припреми и спровођењу програма и пројеката. Тема овог издања су појмови у блиској вези са Инструментом за претприступну помоћ (ИПА), који је замишљен тако да на путу приближавања ЕУ подржи земље кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у буџетском периоду 2007-2013.

ИПА речник појмова одговара на питања многих учесника у процесу који се неретко налазе збуњени пред новим терминима, бројним акронимима и разноврсним скраћеницама који се појављују у темама у вези са фондовима ЕУ. У том смислу, ИПА речник појмова има за циљ да олакша посао свима који раде на пословима управљања Инструментом за претприступну помоћ, али и да приближи ове теме другим учесницима који нису упућени на свакодневно баратање појмовима у вези са ИПА средствима. Стога смо се трудили да овај

речник појмова буде довољно детаљан, али и информативан и практичан за употребу, у нади да ће вам бити користан за разумевање и усвајање појмова који су у употреби. Боље разумевање претприступних средстава је важно стога што ће допринети ефикаснијем и ефективнијем коришћењу средстава за економске, социјалне и политичке реформе кроз које Србија пролази на путу за чланство у ЕУ.

Надамо се да ће ИПА речник појмова испунити своју сврху и дати додатан подстицај за укључивање свих оних који могу да допринесу делотворнијој, бољој и координиранијој употреби средстава ЕУ.

С поштовањем,

Милица Делевић
Директор Канцеларије за европске интеграције

УВОД

Овај речник појмова би требало да помогне у дефинисању ИПА термина. Претпоставља се да ће корисник речника бити донекле упознат са тематиком, нарочито са институцијама ЕУ (нпр. Европска комисија) и односима између институција. Тамо где је то било могуће, стављени су линкови за вебсајтове за више информација; најважнији су сајтови Директората за проширење (*DG ELARG*) (http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm) због теме приступања, Директората за регионалну политику (*DG REGIO*) (http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm) због структурних фондова, и Службени лист ЕУ (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) због приступа ЕУ законодавству. За све детаљније информације о овлашћењима, облицима и осталом у вези са ИПА, треба погледати Уредбу о спровођењу ИПА.

АКРОНИМИ / СКРАЋЕНИЦЕ

Термини у речнику су уобичајено прво написани у пуном облику онако како се наводе за сваки од уноса, и онда долази акроним/скраћеница за сваки од уноса. За неке термине се ипак користе акроними/скраћенице у читавом речнику и то за следеће термине: *acquis* – правне тековине ЕУ, ЕК – Европска комисија, ЕУ – Европска унија, ДК – држава кандидат, ИПА – инструмент претприступне помоћи, ДЧ – држава чланица.

РЕЧНИК ПОЈМОВА

Авансно плаћање: видети финансирање унапред.
Eng. Advance payments

Агенција за регионални развој: Како то сама реч каже, Агенције за регионални развој су тела основана ради промовисања развоја (углавном економског) у одређеном региону. Њихов правни статус се разликује између, а понекад и унутар самих држава. У одређеним случајевима их оснива централна власт, у другим група општина. Било да су јавна или приватна тела, њихове активности су увек у јавном интересу њиховог региона. Углавном пружају широк спектар услуга јавним и приватним телима у региону, као што је сачињавање регионалних развојних стратегија, помоћ организацијама да припреме пријаве за бесповратну помоћ (укључујући и развој пројекта), као и општа подршка приватним фирмама, предузетницима и подршка оснивању предузећа (нпр. пружање обуке или канцеларијског простора и комуналних услуга).

Eng. Regional Development Agency (RDA)

Акредитација: У најужем смислу, овај термин се односи на формално признање да је неко тело или тела испунило услове из Уредбе о спровођењу ИПА за управљање ИПА компонентама или програмима финансираним из ИПА у оквиру децентрализованог управљања. Том телу или телима акредитацију издаје виша институција, или Национални службеник за одобравање или Национални службеник за акредитацију (ако је тако, онда се за то користи термин „национална акредитација“) или ЕК (у том случају ради се о преносу овлашћења за управљање) у контексту фазе 4 од 5 ДИС мапе пута. Током спровођења програма, институција која је издала акредитацију је може опозвати или повући, ако се утврди да тело или тела која су је добила више не испуњавају захтеве Уредбе о спровођењу ИПА. Термин „акредитација“ се често користи у ширем смислу када се односи на пренос овлашћења за управљање ЕК и још шире на читаву ДИС мапу пута; тако се може схватити и термин „ДИС акредитација“ или „процес акредитације“.

Eng. Accreditation

Акциони план комуникације: На почетку реализације програма који се финансира из ЕУ, надлежно тело за целокупно управљање и спровођење мора да развије план активности да би се програму обезбедио публицитет и видљивост (нпр. информативни семинари за потенцијалне кориснике

бесповратних средстава, осмишљавање програмског логоа); ове акционе планове комуникације одобрава надлежни одбор за праћење. Активности се спроводе током трајања програма и финансирају се у оквиру приоритетне осе техничке помоћи. У оквиру ИПА, руководиоци оперативне структуре су одговорни за писање акционог плана за њихову компоненту или програм у оквиру децентрализованог управљања, а одобравају их за то задужени секторски одбори за праћење. За програме у оквиру дељеног управљања, акционе планове комуникације пишу органи управљања а одобравају их заједнички одбори за праћење.

Eng. Communication Action Plan

Алокација: Буџет који је за одређени период неки донатор, организација или институција наменски доделила некој држави корисници или организацији да би та држава спровела одређене пројекте или програме.

Eng. Allocation

Анализа заинтересованих страна: Формални део Управљања пројектним циклусом, у оквиру кога се заинтересоване стране консултују током планирања пројекта или програма.

Eng. Stakeholder analysis

Анализа изводљивости: Анализа изводљивости могућих пројеката који се баве одређеним проблемом, а да резултат анализе буде проналажење најбољег решења (нпр. одређени пројекат).

Eng. Feasibility analysis

Анализа обима посла: Како би једна организација обезбедила спровођење својих надлежности, она мора да има одговарајући број запослених. Анализе обима посла су методе за идентификовање броја запослених који недостају једној организацији и обично се редовно спроводе (нпр. на годишњем нивоу). Оне представљају основу за накнадне планове запошљавања и опис послова.

Eng. Workload Analysis (WLA)

Анализа осетљивости: Анализа осетљивости је инструмент за идентификовање критичних променљивих у пројекту. Она се реализује тако што се пројектним варијаблама дозволи да осцилирају до одређеног степена промене, а онда се посматрају накнадне варијације индикатора финансијског и економског учинка. Променљиве треба да осцилирају на смену, појединачно, док остали параметри остају константни.

Eng. Sensitivity analysis

Анализа потреба за обуком: Како би извршавали своје обавезе у складу са одговарајућим стандардом, запослени морају да поседују одређене квалификације и способности. Анализа потреба за обуком је метода за идентификовање квалификација и способности које недостају запосленима. Ове анализе представљају основу за накнадне планове обуке и спровођење тренинга.

Eng. Training Needs Analysis (TNA)

Анализа ризика: погледати ризик.

Eng. Risk analysis

Анализа трошкова и користи: Анализа трошкова и користи важи за велике пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III и, како јој име каже, представља процес процене и међусобног упоређивања трошкова и користи неког будућег пројекта. Ако се догоди да трошкови буду већи од користи, пројекат се неће спроводити. Анализа трошкова и користи представља финансијску анализу и економску анализу. Прво се рачунају: (i) средства потребна за спровођење пројекта (нпр. изградња моста) - тј. финансијски трошкови; и (ii) предвиђени будући приход који настаје на основу резултата пројекта (нпр. све путарине наплаћене за коришћење моста); ако су финансијски трошкови већи од прихода, финансијска анализа је негативна. С друге стране, економска анализа се највише базира на искључиво финансијским питањима и бави се пројектом из шире друштвене перспективе. Њоме се рачунају (i) могуће негативне последице пројекта (нпр. на животну средину) током и после спровођења, и (ii) позитивне последице по његовом завршетку (нпр. мање времена за пут); у случају да су позитивне последице веће од негативних, економска анализа је позитивна. Резултати финансијске и економске анализе се онда уклапају заједно да би се добила општа оцена; ако је позитивна, може се почети са припремом пројекта. У одређеним случајевима анализа трошкова и користи може бити део студије изводљивости. Стручни технички термини у вези са анализом трошкова и користи се могу пронаћи на: <http://www.evropa.gov.rs/InteractiveTraningSystem/mod/glossary/view.php?id=41>.

Eng. Cost-Benefit Analysis (CBA)

Ангажовање подизвођача: види секундарне набавке.

Eng. Sub-contracting

Аутоматско повлачење алоцираних средстава: видети Н+3.

Eng. Automatic de-commitment

Банка за развој Савета Европе: Међународну финансијску институцију, Банку за развој Савета Европе су основале земље чланице Савета Европе. Банка одобрава зајмове националним, регионалним и локалним телима у државној управи својих земаља чланица за иницијативе које служе јачању друштвене интеграције, управљања животном средином или јавне инфраструктуре због социјалних потреба. За више информација погледати <http://www.coebank.org>.

Eng. Council of Europe Development Bank (CEB)

Бесповратна средства: Бесповратна средства (грантови) су одређена сума новца која се додељује лицу или организацији у одређене сврхе. То није зајам и самим тим не мора да се враћа (само уз услов да се средства исправно користе и у сврху у коју су намењена). Додељивање бесповратних средстава се формално уређује споразумом/уговором о бесповратним средствима који се потписује између тела за уговарање и корисника бесповратних средстава. Лице/организација који су добили бесповратна средства се бирају преко позива за достављање предлога пројеката, а у ретким случајевима споразуми/уговори о додели бесповратних средстава се могу потписати и преко директног додељивања средстава (без конкуренције).

Eng. Grant

Буџетска подршка: У посебним случајевима, ИПА може обезбедити финансијску подршку држави корисници за уобичајене функције које обавља државна управа а нису повезане са правним тековинама, на пример када државни буџет неке земље буде драматично угрожен збор спољних економских околности. Обезбеђивање буџетске подршке се може координирати са међународним финансијским институцијама и користи се када се одређује да ли је нека земља чланица испунила одређене критеријуме. За разлику од уобичајених интервенција у оквиру ИПА, одредбе и начин управљања средствима ЕУ нису прописани споразумима закљученим са ЕК.

Eng. Budgetary support

Буџетски период: Учешће ДЧ у буџету ЕУ и укупна вредност инструмената за финансирање ЕУ (нпр. Европски социјални фонд, ИПА) се планирају и уговарају на период од 7 узастопних година, и то се назива „буџетски период“. Тренутни буџетски период обухвата ЕУ буџетске године 2007—2013 а следећи ће обухватати буџетске године 2014 – 2020; претходни је био од 2000 – 2006. Уредбе којима се уводи или наставља неки ЕУ инструмент за финансирање се тичу одређеног финансијског оквира (нпр. ИПА Уредба је везана за финансијски оквир 2007-2013); за нову финансијску перспективу ће се донети нове уредбе за сваки од финансијских инструмената.

Eng. Financial Perspective

Велики пројекат: Велики пројекат се односи само на ИПА компоненту III и дефинисан је као „низ радова, активности или услуга... које имају за циљ постизање коначног и неподељеног задатка прецизне економске или техничке природе ...и чији је укупни износ већи од 10 милиона евра” (види члан 157. Уредбе о спровођењу ИПА); граница од 10 милиона евра укључује, поред средстава из ИПА, средства из других извора као што су национално кофинансирање и средства одобрена од стране међународних финансијских институција. У пракси, велики пројекти се састоје од радова који имају везе са развојем физичке инфраструктуре (нпр. путеви, постројења за пречишћавање отпадних вода), као и ангажовањем надзорног органа. Припрема великог пројекта је сложена и дуготрајна, нарочито због тога што је неопходно да се испуне услови које постављају и ЕУ и Србија; тело надлежно за приоритетну осу или меру има главну улогу уз подршку одговарајућег крајњег корисника (нпр. општина). Припремне фазе, током којих се државе кориснице умногоме ослањају на подршку спољних стручњака, укључују развој генералног пројекта, идејног пројекта и главног пројекта; издавање локацијске и грађевинске дозволе; и спровођење претходне студије изводљивости, студије изводљивости, анализе трошкова и користи, процене утицаја на животну средину, као и детаљну хидролошку и геотехничку студију. (За дефиниције ових појмова погледајте појединачне уносе у речнику појмова). Иако су велики пројекти садржани у Оперативним програмима који се финансирају из компоненте III, њих посебно одобрава ЕК. Стога се након свих припремних радова сачињава Образац за пријаву великог пројекта и доставља одговарајућој Оперативној структури ЕК (Генерални директорат за регионалну политику) на разматрање. Образац за пријаву садржи захтев за помоћ ЕУ и пратећа документа која су сачињена током припремних фаза (нпр. студија изводљивости, анализа трошкова и користи, анализа утицаја на животну средину). Када ЕК спроведе неопходне провере (нпр. анализу докумената поднетих уз захтев, поштовање принципа „загађивач плаћа“ и правила о прихватљивости пријаве за ИПА), она доноси Одлуку којом одобрава Образац за пријаву. Пошто су земље кориснице ИПА изван ЕУ, неопходно је да се закључи формални споразум између ЕУ и одговарајуће државе; овај споразум се назива Споразумом о билатералном пројекту. Накнадне набавке великих пројеката се одвијају по поступку и са документацијом који су прописани у ПРАГ-у, уз изузетак Опшних и посебних услова за уговоре о радовима, на које се примењују одговарајући ФИДИК „правилници“. Велики пројекти се финансирају и кроз Европски фонд за регионални развој и Кохезиони фонд, иако се границе финансирања разликују - 25 милиона евра за пројекте у области животне средине и 50 милиона евра за транспортне пројекте.

Eng. Major Project

Верификација трошкова: Када извођач или корисник бесповратних средстава врши потраживање од тела за уговарање, неопходно је проверити трошкове које је исплатио или сносио извођач или корисник бесповратних средстава. Ове провере су у надлежности Оперативне структуре за сваки програм финансиран из ИПА, као што је то наведено у члану 28(2)j Уредбе о спровођењу ИПА; исти члан наводи да те верификације треба да „покрију административне, финансијске, техничке, физичке и функционалне аспекте операција, у зависности од случаја”. У практичном смислу, то значи да тела за уговарање морају сама да се постарају (i) да су услуге, роба или радови заиста били пружени/реализовани као што је наведено у одговарајућем уговору и да одговарају оствареним трошковима, и (ii) да су испоштована одговарајућа правила и процедуре које су предвиђене уговором или националним законодавством (нпр. у погледу секундарне набавке). У већини случајева, ове контроле подразумевају само преглед документације коју доставља извођач или корисник бесповратних средстава (нпр. фактуре, месечни прегледи ангажовања консултаната, извештаји); међутим, овај преглед је некад пропраћен контролама на лицу места које спроводе запослени у одговарајућој Оперативној структури. У случају тела за уговарање, контроле које се спроводе су *ex ante* контроле, пошто претходе исплати извођача и корисника бесповратне помоћи; међутим, са аспекта извођача или корисника то су *ex post* контроле пошто су они већ сносили, а у неким случајевима и исплатили трошкове. Процес верификације у вези са исплатом одређеног потраживања може да резултира издавањем документа који „потврђује“ или „одобрава“ одређени трошак, а који се доставља одговарајућем кориснику; ово је углавном случај када се програми финансирају из интерних инструмената ЕУ за финансирање, иако се у погледу ИПА односе само на компоненту IIa. Контроле које се спроводе ради провере трошкова некада су познате под називом „верификација управљања”. У ЕУ и у вези са ИПА компонентом IIa, овај процес се често назива “Први ниво контроле”, за шта треба погледати посебан унос у овом речнику појмова.

Eng. Verification of expenditure

Верификација управљања: Видети верификацију трошкова.

Eng. Management verifications

Верификациона ревизија: Ово је део последњег корака, фаза 5, у Мапи пута ДИС (види горе), чиме ЕК проверава да ли су основана тела надлежна за спровођење неке ИПА компоненте или програма финансираног из ИПА у складу са децентрализованим управљањем, да ли су та тела функционална и да ли испуњавају критеријуме за акредитацију.

Eng. Verification audit

Видљивост: Корисници програма и пројеката које финансира ЕУ, укључујући и оне у оквиру ИПА, морају да обезбеде да је шира јавност обавештена о финансирању. За ИПА програме са децентрализованим или дељеним управљањем, тело надлежно за целокупно администрирање програма (нпр. тело за управљање, руководиоца Оперативне структуре) припрема Акциони план за комуникације; Акциони планови се спроводе током читавог трајања пројекта, а мере углавном подразумевају коришћење посебног програмског логоа и конференције. Обавезна правила о видљивости су садржана у Оквирном уговору и финансијским уговорима. На нивоу пројекта, извођачи или корисници бесповратних средстава су обавезани одговарајућим одредбама уговора, нарочито Приручником за комуникације и видљивост екстерних активности ЕУ (види <http://ec.europa.eu/europeaid/work/visibility>); у том случају, активности могу да укључе налепнице на роби или рекламне паное/табле за пројекте за радове. Видљивост је концептуално различита од јавности, пошто се односи на обезбеђивање видљивости финансирања ЕУ, а јавност се нпр. односи на обавештавање заинтересованих страна о могућностима у оквиру неког програма (нпр. потенцијални кандидати за бесповратна средства се обавештавају о постојању шеме за бесповратна средства). Национални ИПА координатор је надлежан за обезбеђивање видљивости ИПА-е у целини.

Eng. Visibility

Високи службеник за програме помоћи: Односи се само на ИПА компоненту I са децентрализованом управом. Високи службеник је део Оперативне структуре за ту компоненту (види члан 75(3) Уредбе о спровођењу ИПА). Ови службеници су одговорни Службеницима за одобравање програма у погледу техничких питања у спровођењу пројекта, као што су припрема пројектних задатака, техничке спецификације или праћење. Именују их Службеници за одобравање програма, а њихови задаци и надлежности су прописане Оперативним уговорима који закључују са Службеницима за одобравање програма. Они пружају подршку Службеницима за одобравање програма као руководиоцима Оперативне структуре за компоненту I током праћења програма (тј. припреме Секторских годишњих извештаја и Секторског завршног извештаја). Углавном су руководиоци јединица у ресорним министарствима које су надлежне за пројекте ЕУ у одређеној области (нпр. финансије, унутрашњи послови).

Eng. Senior Programme Officer (SPO)

Вишегодишњи индикативни плански документ: Вишегодишњи индикативни плански документ је веза између Вишегодишњег индикативног финансијског оквира, који садржи укупна средства за земље кориснице ИПА фондова по

компоненти и приоритете ЕУ који су изнети у Партнерствима за приступање, Европским партнерствима и редовним годишњим извештајима. У њему су детаљније представљена средства по компонентама него што је то учињено у оквиру Вишегодишњег индикативног финансијског оквира (нпр. за сваки програм прекограничне и транснационалне сарадње у компоненти II), као и циљеви ЕУ за помоћ у оквиру ИПА у датој земљи корисници. Припрема га ЕК уз консултовање са релевантном државом, а овај документ покрива планиране фондове за период од наредне три године, при чему се ревидира на годишњем нивоу током тог периода (нпр. Вишегодишњи индикативни плански документ за Србију за период од 2008. до 2010. ревидиран је на крају 2008. године и сачињен је нови документ за период од 2009. до 2011.). Програми који се развијају у оквиру ИПА компоненти морају да се ускладе са последњим Вишегодишњим индикативним планским документом.

Eng. Multi-annual Indicative Planning Document (MIPD)

Вишегодишњи индикативни финансијски оквир: Овај документ је веза између приоритета наведених у годишњем извештају о проширењу и извештајима о напретку и укупног буџета ИПА. У њему су изнети индикативна средства по држави кандидату/потенцијалном кандидату и по ИПА компонентама за период од три године. Ревидира се на годишњем нивоу и објављује заједно са пакетом за проширење. Цифре изнете у овом документу разматрају се у оквиру Вишегодишњег индикативног планског документа који се припрема за сваку државу кандидата/потенцијалног кандидата.

Eng. Multi-annual Indicative Financial Framework (MIFF)

Вишекориснички ИПА програм: У оквиру Компоненте ИПА I, ЕК одобрава средства за две врсте програма: (i) националне програме у свакој земљи корисници и (ii) вишекорисничке програме. Иако на први тип програма одлази највећи део годишњих средстава за ИПА, ни учешће друге врсте програма није занемарљиво – на пример, из ИПА буџета за 2013. годину одобрено је 178 милиона евра. Овим средствима ће се финансирати програми регионалне или хоризонталне природе (нпр. подршка Савету за регионалну сарадњу, ТАЕКС) и њима управља ЕК на централизован начин.

Eng. IPA Multi-beneficiary Programme (IPAMB)

Водећи партнер: У случају када једну пријаву за бесповратну помоћ подноси неколико организација, једну од њих је потребно именовати за Водећег партнера (остали су партнери у пројекту). Водећи партнер је надлежан за свеукупно управљање бесповратном помоћи и контролу активности које треба да спроводе партнери у пројекту. Осим тога, Водећи партнер је углавном

одговоран за припрему и подношење извештаја и захтева за финансирање одговарајућем телу за уговарање. Када добије новац, он одговарајуће износе прослеђује партнерима у пројекту. Ово је посебно важно за пројекте који се финансирају из бесповратне помоћи у оквиру ИПА Компоненте II, пошто те пројекте обично спроводе најмање 2 организације које су из различитих држава.

Eng. Lead Partner (LP)

Генерални директорат за буџет: Генерални директорат за буџет је надлежан за писање свих буџета за буџетске периоде, као и за сваку појединачну буџетску годину. Овај генерални директорат такође поставља општа правила за управљање и спровођење буџета ЕК (у коме се налази и ИПА); она се налазе у финансијској уредби и уредби за спровођење финансијских одредби.

Eng. DG Budget (Directorate-General for Budget)

Генерални директорат за животну средину: Генерални директорат за животну средину је надлежан за политику заштите животне средине и у вези са ИПА програмима се консултује преко консултација између служби; главни је за питања животне средине и велике пројекте који се баве проблемима животне средине у оквиру компоненте III, као и спровођење стратешких процена заштите животне средине у оперативним плановима.

Eng. DG ENV (Directorate-General for Environment)

Генерални директорат за запошљавање, социјална питања и једнаке могућности: Генерални директорат за запошљавање је надлежан за спровођење Европског социјалног фонда; надлежан је и за ИПА компоненту IV, као нешто што претходи Европском социјалном фонду.

Eng. DG EMPL (Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities)

Генерални директорат за конкуренцију: Задужен да обезбеди слободну и праведну конкуренцију у ЕУ, Генерални директорат за конкуренцију је један од директората који се консултују за ИПА програме у оквиру консултација између служби, нарочито по питању државне помоћи; најрелевантнији је за компоненту III и велике пројекте.

Eng. DG COMP (Directorate-General for Competition)

Генерални директорат за мобилност и транспорт: Главни за политику транспорта у ЕУ, укључујући и транспорт у оквиру трансевропских мрежа, Генерални директорат за мобилност и транспорт се консултује за ИПА

програме путем консултација између служби; највише за велике пројекте у транспорту у компоненти III.

Eng. DG MOVE (Directorate-General for Mobility and Transport)

Генерални директорат за пољопривреду и рурални развој: Генерални директорат за пољопривреду и рурални развој се бави спровођењем заједничке пољопривредне политике ЕУ и Европског пољопривредног фонда за рурални развој; надлежан је за ИПА компоненту V.

Eng. DG AGRI (Directorate-General for Agriculture and Rural Development)

Генерални директорат за предузетништво и индустрију: Генерални директорат за предузетништво и индустрију је задужен за промовисање иновација и предузетништва у ЕУ, нарочито за мала и средња предузећа, и овај директорат се консултује у вези са ИПА програмима преко консултација између служби; најважнију улогу има за конкурентност у оквиру компоненте III.

Eng. DG ENT (Directorate-General for Enterprise and Industry)

Генерални директорат за проширење: Генерални директорат за проширење је надлежан не само за ИПА компоненте I, IIb и (делимично) IIc, већ има и свеобухватну надлежност за ИПА (јер је примарни циљ ИПА да ДК и потенцијалне ДК припреми за приступање).

Eng. DG ELARG (Directorate-General for Enlargement)

Генерални директорат за регионалну политику: Регионална политика ЕУ тежи да ојача економску и социјалну кохезију у ЕУ смањивањем економске неједнакости између држава и региона. На то се односе финансијски инструменти ЕУ као Европски фонд за регионални развој (ту је и Европска територијална сарадња – тј. сарадња изван државних граница), Кохезиони фонд и Европски социјални фонд (који спада и у надлежност Генералног директората за запошљавање, социјалну политику и једнаке могућности). Генерални директорат за регионалну политику је надлежан за ИПА компоненте IIa, IIc (делимично) и III, које претходне каснијем коришћењу Европског фонда за регионални развој и Кохезионог фонда. У оквиру ИПА компоненте III инфраструктурни пројекти се тичу животне средине и транспорта, те стога Генерални директорат за регионалну политику блиско сарађује за Генералним директоратом за животну средину и Генералним директоратом за мобилност и транспорт.

Eng. DG REGIO (Directorate-General for Regional Policy)

Генерални директорат: Као што је управа у државама чланицама подељена у министарства, ЕК је подељена у генералне директорате. Сваки генерални директорат води генерални директор и директорат се специјализује за одређену област политика или услуга. За листу свих директората и линкова ка њиховим вебсајтовима, погледајте http://ec.europa.eu/about/ds_en.htm. Оне који су најважнији за ИПА смо навели овде, а уз сваки је у пуном наслову наведено којим тачно областима се баве.

Eng. Directorate-General (DG)

Генерални пројекат: Важи за главне пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III, ово је први документ који се прави када се планира развој инфраструктуре. Он се састоји од малог броја планова, обично стоји мапа територије на којој ће се градити где је нацртана и локација инфраструктурног објекта.

Eng. General Project Design

Главни пројекат: Важи за велике пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III, настаје после прелиминарног нацрта пројекта, студије изводљивости, анализе трошкова и користи и процене утицаја на животну средину, тако да главни пројекат чине детаљни планови предвиђене инфраструктуре (нпр. на основу прорачуна одредити колику тежину ће моћи да издрже зидови). Планови су обично у форми дела тендерског досијеа који се шаље понуђачима. Ако се ради о пројектима за пројектовање/изградњу, њих ће правити компаније које се одаберу за изградњу инфраструктуре.

Eng. Final Project Design

Годишње ревизорско мишљење: видети Ревизорско тело.

Eng. Annual Audit Opinion

Годишњи извештај о ревизорским активностима: видети Ревизорско тело.

Eng. Annual Audit Activity Report

Грађевинска дозвола: Важи за велике пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III и представља документ који издаје српска институција (иста она која издаје дозволу за грађевинско земљиште) на основу које се издаје дозвола за изградњу инфраструктуре. Грађевинске дозволе се издају на основу одобреног последњег нацрта пројекта и дозволе за грађевинско земљиште.

Eng. Construction permit

Група ревизора: Ревизорско тело за програме који се финансирају из ИПА у оквиру ИПА IIa (тј. програми прекограничне сарадње између ДЧ и ДК или потенцијалне ДК) се налази у тој ДЧ. Да би се обезбедило учешће ДК или потенцијалне ДК у овлашћењима које врши ревизорско тело, за сваки програм се прави група ревизора, коју чине представници из обе државе учеснице. Група ревизора пружа подршку надлежном ревизорском телу.

Eng. Group of Auditors (GoA)

Делегација Европске уније: ЕУ има локална представништва у свим земљама ЕУ (представништва ЕУ) и изван ЕУ (делегације ЕУ). У ДК и потенцијалним ДК, делегација ЕУ је надлежна за праћење политичке ситуације (ту спада и напредак у испуњавању критеријума приступања) и спровођење фондова ЕУ (тј. ИПА). Што се тиче ИПА, дужности делегације ЕУ се разликују у зависности од модалитета управљања (тј. централизовано управљање, децентрализовано управљање уз претходне контроле, децентрализовано управљање без претходних контрола). Пре ступања на снагу Уговора из Лисабона 1. децембра 2009, делегације ЕУ су биле делегације Европске комисије. За делегацију ЕУ у Србији, погледајте <http://www.europa.rs>.

Eng. European Union Delegation (EUD)

Делотворност: Један од критеријума на основу ког се врши евалуација програма који се финансирају из ЕУ. За више информација погледати евалуација.

Eng. Effectiveness

Дељено управљање: види модалитете управљања.

Eng. Shared management

Детаљна хидролошка и геотехничка студија: Веома важна студија за главне пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III. Ова студија се мора урадити пре развоја коначног нацрта пројекта. Студија подразумева испитивање тла и воде на земљишту на коме ће се изградити инфраструктура (нпр. садржај тла (песак/стене), мењање нивоа подземних вода).

Eng. Detailed hydrological and geotechnical study

Децентрализовани систем управљања (ДИС): Овај термин се односи на постојећи систем за спровођење финансијских програма ЕУ у оквиру децентрализованог управљања, и треба га схватити и користити исто као термин „децентрализовано управљање“ јер покрива објављивање тендера, уговоре и плаћања. Када се одлуком Комисије пренесу овлашћења за

управљање на земљу корисницу у сврхе спровођења програма, уобичајено је да се утврди листа претходних контрола које ће вршити ЕК, преко делегације ЕУ, над тендерима за услуге, робе и уговора за радове, објављивањем позива за достављање предлога пројеката и додељивањем бесповратних средстава и потписивањем уговора. Ове претходне контроле ће се примењивати све док држава корисница не задовољи све услове и онда добије дозволу да примени децентрализовано управљање без претходних контрола (иако се можда још увек задрже претходне провере); ово се понекад још назива и проширени ДИС. За ИПА компоненте I, IIb и IIc, иако се спроводе директно у оквиру централизованог управљања ЕК, циљ је прво прећи на то да институције државе кориснице ИПА управљају у оквиру ДИС али уз претходне контроле и да се онда пређе на проширени ДИС. За ИПА компоненте III и IV, програме морају спроводити земље кориснице од самог почетка у оквиру ДИС, а после тога се прелази на проширени ДИС. Што се тиче спровођења ИПА компоненте V, држава корисница мора обезбедити проширени ДИС још од самог почетка. Да би ЕК проследила одговорност за управљање програмом и спровођење у оквиру ДИС државама корисницама ИПА, прво се мора утврдити да су основане институције које се захтевају на основу Уредбе о спровођењу ИПА¹, и да су спремне да у потпуности раде и испуне одређене критеријуме (погледајте критеријуме за акредитацију). Ово у ствари подразумева велики посао који мора да заврши држава корисница и велики број провера њених институција које извршавају независна тела. Припремни кораци, провере и учешће ЕК се формално одређује у ЕК ДИС мапи пута (видети мапу пута), која ће бити завршена усвајањем одлуке Комисије о преносу овлашћења за управљање (пренос овлашћења за управљање) на државу корисницу ИПА за неку ИПА компоненту или програм који се финансира из ИПА. Што се тиче програма ИПА компоненте IIa, они се спроводе у оквиру дељеног управљања у телима у ДЧ; њихово управљање и системи контроле такође подлежу проверама и одобравању ЕК.

Eng. Decentralised Implementation System (DIS)

Децентрализовано управљање: погледајте модалитете управљања и децентрализовани систем спровођења.

Eng. Decentralised management

---

¹ Национални ИПА координатор, стратешки координатор, национални службеник за акредитацију, национални службеник за одобравање, национални фонд, оперативна структура, ревизорско тело – видети члан 21. Уредбе о спровођењу ИПА и члан 6. Оквирног споразума

Директива: Директива је правни акт ЕУ која обавезује ДЧ да остваре одређене циљеве (нпр. заштита одређених врста птица) у односу на постављени рок. ДЧ морају да на националном нивоу усвоје законе да би циљеви сигурно били остварени до одређеног тренутка. Објављују се у Службеном листу. Што се тиче ИПА најважније директиве се тичу животне средине (нпр. директива о птицама, Хабитат директива (позната као Натура 2000), Директива стратешке процене животне средине и Директива процене утицаја на животну средину).

Eng. Directive

Директна додела уговора/директан споразум: Директна додела уговора за услуге, робу, радове или уговора о бесповратним средствима неком лицу или организацији без тражења одређеног броја понуда/предлога пројеката и бирање најбољег; на тај начин уговори се потписују без надметања за посао. Овакви уговори се обично додељују директно када је у питању вредност од 10.000 евра или мање (такозвани поступак јавне набавке са једним понуђачем); у изузетним случајевима директна додела уговора се може применити на уговоре веће вредности ако заиста постоји једно лице или организација које/која може да пружи све услуге/робу/радове о којима се ради или искористи бесповратна средства.

Eng. Direct award/direct agreement

ДИС мапа пута: Овај термин може да се односи на два документа: (i) ДИС мапа пута ЕК формално поставља низ корака које треба предузети пре него ЕК додели овлашћења за спровођење програма држави корисници ИПА компоненте или програма који се финансира из ИПА; и (ii) националне ДИС мапе пута које појединачно праве државе кориснице ИПА где се осмишљава календар догађаја за кораке у спровођењу који се налазе у ДИС мапи пута ЕК као и одређене активности. Кораци који се налазе у ДИС мапи пута ЕК подељени су у шест фаза.

У оквиру фазе 0, развија се општи оквир за систем управљања и контроле у оквиру ИПА компоненте или програма који се финансира из ИПА. У посебним ситуацијама, ово подразумева оснивање институција и радних места која су наведена у члану 21. Уредбе о спровођењу ИПА и члану 6. Оквирног споразума (нпр. национални координатор за ИПА, стратешки координатор, национални службеник за акредитацију, национални службеник за одобравање, национални фонд, оперативна структура, ревизорско тело), постављање одређених лица на радне позиције (нпр. национални службеник за одобравање) и писање институционалних споразума (нпр. споразума о спровођењу који се закључује између националног службеника за одобравање и руководиоца за то одређене оперативне структуре).

Током фазе 1 ради се анализа система који је направљен у фази 0 са освртом на услове увођења ДИС као што се наводи у Уредби о спровођењу ИПА, и посебно са освртом на критеријуме који су дати у анексу (видети критеријуме за акредитацију). Проверу врши компанија или стручњаци који морају бити независни у односу на институцију која се проверава, и то обично значи да се ради „процена недостатака“, јер се на тај начин одређују недостаци које треба исправити да би држава корисница затражила од ЕК да јој пренесе овлашћења за управљање. Резултат је извештај о процени недостатака.

Током фазе 2, недостатке који се идентификују после извештаја о процени недостатка треба решити оснивањем одређених институција; ова фаза се обично помиње као попуњавање недостатака. У класичном смислу ово значи запошљавање особља, организовање тренинга и осмишљавање детаљних процедура. Државе кориснице ИПА за ове задатке обично добијају подршку у виду техничке помоћи.

Током фазе 3, држава корисница ангажује спољног ревизора да испита системе управљања и контроле који се користе за ИПА компоненте или програме који се финансирају из ИПА уз посебан нагласак на критеријуме који се налазе у анексу Уредбе о спровођењу ИПА (погледајте критеријуме за акредитацију). Овај стадијум се зове и процена усклађености и резултат тога је извештај о процени усклађености.

Током фазе 4 национални службеник за одобравање издаје формално одобрење руководиоцу одређене оперативне структуре да потврди да та оперативна структура испуњава услове Уредбе о спровођењу ИПА. Сличну врсту одобрења издаје национални службеник за акредитацију и то националном службенику за одобравање у вези са свеобухватним управљањем и системом контроле за одређене ИПА компоненте или програме који се финансирају из ИПА. Ова документа су „акредитације“, јер представљају формална средства да национални службеник за одобравање „акредитује“ оперативну структуру за спровођење ИПА компоненте или програма који се финансира из ИПА у оквиру децентрализованог управљања или да национални службеник за акредитацију на сличан начин „акредитује“ националног службеника за одобравање. Ово понекад називамо и „националне акредитације“, да би се упоредило са преносом овлашћења за управљање када ЕК акредитује државу корисницу за спровођење компоненти ИПА или програма који се финансира из ИПА у оквиру децентрализованог управљања. Пошто се издају све националне акредитације, држава корисница

шаље формалан захтев за пренос овлашћења за управљање за одређену компоненту ИПА или програм који се финансира из ИПА за то надлежном генералном директорату (нпр. Генерални директорат за проширење за ИПА компоненту I, Генерални директорат за регионалну политику за компоненту III). После ових захтева следи и пакет додатних докумената којима се доказује спремност једне државе кориснице; ово се још назива и „пакет за акредитацију“.

Током фазе 5, пошто ЕК добије захтев за пренос овлашћења у управљању од државе кориснице, генерални директорат надлежан за одређену ИПА компоненту спроводи контролу предложених система за управљање и спровођење. Ово се назива и „верификациона ревизија“ и подразумева преглед докумената у пакету за акредитацију и посете одређеним институцијама у држави корисници. Пошто је ЕК утврдила да тела која захтева Уредба о спровођењу ИПА постоје, да су спремна за рад и испуњавају одређене критеријуме за акредитацију, ЕК доноси одлуку Комисије којом се одобрава пренос овлашћења за управљање држави корисници за спровођење одређене компоненте ИПА или програма који се финансира из ИПА; ово се води као пренос овлашћења за управљање и понекад се помиње као акредитација ЕК.

Националну ДИС мапу пута мора да припреми свака држава корисница за сваку ИПА компоненту или програм који се финансира из ИПА и да достави ЕК. Мапе пута се праве као део припрема за увођење децентрализованог управљања са и без претходне контроле које је извршила ЕК, а то подразумева прелазак са првог на други (тј. са нормалног ДИС на проширени ДИС). Националне ДИС мапе пута се могу мењати и допуњавати како се остварује напредак.

Eng. DIS Roadmap

Дисконтна стопа: Када се предвиђају приходи који се могу добити од инфраструктурног објекта у будућности, рачунају се у односу на дисконтну стопу, на основу тога да 10 евра данас вреди више него што ће вредети за годину дана (што значи наравно да ће вредети мање у будућности). Уобичајене дисконтне стопе варирају од 4% до 6% и примењују се на предвиђене приходе кумулативно годину по годину. Ако је приход из године N 100 евра са дисконтном стопом од 5%, за годину $N+1$ приход ће се рачунати као 100 евра минус 5% од 100 евра – то је 95 евра. За годину $N+2$, приход ће бити 95 евра минус 5% од 95 евра (4,75 евра) тј. 90,25 евра; за $N+3$, приход

ће бити 90,25 евра минус 5% од 90,23 евра и тако даље. Овај термин и методологија су важни за анализу трошкова и користи и самим тим за велике пројекте у оквиру ИПА компоненте III.

Eng. Discount rate

Додавање: Једно од формалних начела управљања структурним фондовима које каже да помоћ ЕУ не сме заменити помоћ коју обезбеђују државе чланице, већ је она додатна и комплементарна са средствима које улаже ДЧ.

Eng. Additionality

Допуна: Документ којим се мењају услови и захтеви споразума и/или уговора.

Eng. Addendum

Дрво проблема: При праћењу приступа логичког оквира током припреме програма/пројеката, спроводи се анализа проблема. Дрво проблема је дијаграмско представљање проблема који су идентификовани и показује како су они повезани, укључујући њихове узроке и ефекте.

Eng. Problem tree

Дрво циљева: Након што је развијено дрво проблема пошто је урађена анализа проблема (у оквиру приступа логичког оквира који се користи за креирање програма/пројеката), сачињава се његов позитивни парњак – овај појам је „дрво циљева”. То је дијаграмски приказ предлога решења за идентификоване проблеме и показује однос између средстава и резултата.

Eng. Objective tree

Држава кандидат (ДК): Као што сам термин каже, ДК је кандидат за приступање ЕУ. Статус ДК потврђује Европски савет на основу мишљења ЕК, које се сачињава пошто та држава поднесе пријаву за чланство ЕУ. Свака европска држава може да поднесе пријаву за чланство ако поштује принципе слободe, демократије, људских права и основних слобода, као и владавину права. Све државе Западног Балкана (плус Исланд и Турска) већ јесу или треба да постану ДК.

Eng. Candidate Country (CC)

Држава чланица (ДЧ): земља која је чланица ЕУ.

Eng. Member State (MS)

Државна помоћ: У ЕУ, државна помоћ се односи на јавну финансијску подршку одређеном приватном друштву или друштвима за које постоји могућност да ће нарушити конкуренцију и трговину између ДЧ. Државна помоћ је стога углавном забрањена, иако се могу направити изузеци како би се обезбедила функционална и стабилна привреда. Правила ЕУ о државној помоћи примењују се и на финансирање у оквиру ИПА. Бесповратна средства која се додељују појединцима или која су отворена за сва приватна друштва у одређеној држави не сматрају се државном помоћи.

Eng. State aid

Евалуација: Овај термин се може користити у две различите сврхе, прво када се ради о оцењивању тендера и предлога за доделу средстава да би се изабрали извођачи или корисници бесповратних средстава, а друго када се односи на процену програма за финансирање ЕУ; текст који следи се односи само на други случај. Уредба за спровођење финансијских одредби обавезује да се програми финансирања ЕУ оцењују у односу на циљеве и резултате који су наведени у програму и пројектним документима, уз посебан осврт на њихове индикаторе успеха. Процењују се интервенције у односу на пет критеријума: (i) релевантност – проблеми на основу којих се тражи да се у држави корисници ради на правим приоритетима и да се они уклапају у за то релевантан финансијски инструмент ЕУ (нпр. за ИПА, испуњавање критеријума о приступању); (ii) делотворност – остваривање постављених циљева и резултата на основу предложених интервенција; (iii) ефикасност – да ли предложене интервенције представљају најефикаснија средства у решавању идентификованих проблема (нпр. да ли се предложени резултати или циљеви могу остварити коришћењем мање ресурса); (iv) одрживост – да ли ће остварени резултати и циљеви трајати пошто се заврши спровођење програма или пројекта; и (v) утицај – деловање остварених резултата и циљева на вишем нивоу у односу на оне групе које су препознате као циљ интервенције (нпр. смањење свеукупне незапослености у држави корисници као супротност повећању квалификација дугорочно незапослених). Три типа евалуације су дата у терминима претходна, прелазна и накнадна евалуација. На основу њих се оцењује да ли се одређени циљеви или резултати пројекта или програма остварују или су већ остварени, у односу на ових пет критеријума евалуације. Евалуацију раде спољни стручњаци које ангажује надлежно тело које је одговорно за свеобухватно управљање и спровођење програма да би се осигурала независност и објективност. Документа се анализирају и спроводе се интервјуи, а извештаји који настају као резултат тога препознају слабости и предлажу решења. У погледу ИПА, претходна и прелазна евалуација су у надлежности државе кориснице за програме дељеног или децентрализованог

управљања, што обично подразумева руководиоца оперативне структуре или службеника једнаког ранга (нпр. тела за управљање програмима ИПА IIa); извештаје разматрају секторски одбори за праћење. Што се тиче накнадних евалуација, у оквиру оперативних програма и програма руралног развоја дати су резултати и акције које треба наставити. ЕК је надлежна за накнадну и прелазну евалуацију компоненти или програма у оквиру централизованог управљања, као и за све накнадне евалуације. Неки модалитети се разликују од компоненте до компоненте и могу се наћи у члановима 57, 82, 109, 141, 166 и 191. Уредбе о спровођењу ИПА. Погледајте и резултате, циљеве и утицај.

Eng. Evaluation

Евро рачун: Каматоносни банкарски рачун који отвара национални фонд у институцијама за финансијске и трезорске послове, у име државе кориснице и у оквиру њене надлежности, да би се преко овог рачуна примале уплате од ЕК. За сваки ИПА програм се отвара по један евро рачун.

Eng. Euro account

Европа 2020: „Европа 2020 – европска стратегија за паметан, одржив и инклузиван раст“ је нова стратегија ЕУ за одрживи раст и запошљавање, и укратко се зове „Европа 2020“. Та нова стратегија мења Лисабонску стратегију, која је усвојена 2000. Ова нова стратегија ставља нагласак на иновације и развој у складу са заштитом животне средине и предлаже јаче праћење националних програма реформи. Главни циљеви за 2020 су: повећање запослености популације између 20-64 са тренутних 69% на бар 75%; остваривање циља за улагање бар 3% домаћег бруто производа у истраживање и развој (И&Р), нарочито побољшавањем услова за улагања приватног сектора у И&Р и развоја новог индикатора за праћење иновација; смањење емисије гасова и ефекта стаклене баште за бар 20% у поређењу са нивоима из 1990. или бар за 30% ако сви услови буду били испуњени; повећање потрошње обновљиве енергије у укупној потрошњи енергије у ЕУ за 20% и повећање ефикасности коришћења енергије за 20%; смањење броја ученика који напуштају школе рано за 10% са тренутних 15% и повећање учешћа популације између 30-34 година који су дипломирали на универзитету са тренутних 31% на бар 40%; смањење броја грађана ЕУ који живе испод националне границе сиромаштва за 25%, што би 20 милиона људи ослободило сиромаштва.

Eng. Europe 2020

Европска агенција за реконструкцију (ЕАР): Фондовима ЕУ у Србији, Црној Гори, Бившој Југословенској Републици Македонији и Косову у оквиру резолуције 1244/1999 Савета безбедности УН, управљала је ЕАР од 2000. до 2008, када су њене дужности преузеле делегације ЕУ у овим земљама. Главни финансијски инструмент током овог периода је био програм КАРДС (буџет ЕУ од 2000-2006); ИПА је заменила КАРДС у ЕУ буџету 2007. За више информација погледајте: <http://ec.europa.eu/enlargement/archives/ear/home/default.htm>.

Eng. European Agency for Reconstruction (EAR)

Европска инвестициона банка: Међународну финансијску институцију, Европску инвестициону банку, су основале државе чланице које су и власници и обезбеђују капитал банке. Банка подржава циљеве ЕУ политике (нпр. економске и социјалне кохезије, заштиту животне средине, одрживу енергију и трансевропске мреже) путем зајмова, финансијских гаранција и техничке помоћи. За више информација погледати <http://www.eib.org>.

Eng. European Investment Bank (EIB)

Европска територијална сарадња: Један од три циља структурних фондова током буџетског периода 2007 – 2013 (друга два су конвергенција и регионална конкурентност и запошљавање), Европска територијална сарадња обезбеђује фондове за програме прекограничне и транснационалне сарадње. Ови програми се финансирају у оквиру сличног инструмента за финансирање ЕУ а у претходном буџетском периоду то је био ИНТЕРЕГ. Укупни буџет за овај период је 8,7 милијарди евра. За више информација погледајте http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation.

Eng. European Territorial Cooperation (ETC)

Европска банка за обнову и развој: Европска банка за обнову и развој је међународна финансијска институција чији су власници 61 држава, ЕК и Европска инвестициона банка, и свака од њих учествује својим капиталом. Циљ банке је да подржи транзицију са управљачке на тржишну економију и за то обезбеђује зајмове, гаранције и техничку помоћ највише за приватни сектор (нпр. банке, предузећа и индустрију). За више информација погледати <http://www.ebrd.com>.

Eng. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

Европски инвестициони фонд: Европски инвестициони фонд је међународна финансијска институција коју су основале државе чланице, док су примарни власници Европска инвестициона банка и ЕК. Европски инвестициони фонд

има циљ да подржи политике ЕУ које се тичу стимулисања предузетништва, технологије, иновације, раста и запошљавања, уз нарочит нагласак на подршку малим и средњим предузећима (МСП). Европски инвестициони фонд између осталог обезбеђује фондове и даје гаранцију за финансијско посредовање (нпр. банке) за програме преко којих се дају зајмови МСП (нпр. обезбеђивање предузетничког капитала за стартовање предузећа у сектору технологије). За више информација погледати <http://www.eif.org>.

Eng. European Investment Fund (EIF)

Европски парламент: Институција ЕУ која представља грађане ЕУ. Посланици парламента се бирају директно и надлежни су између осталог за достављање коментара и одобравање закона у ЕУ. За више информација погледати http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_en.htm.

Eng. European Parliament (EP)

Европски фонд за усмеравање и гаранције у пољопривреди: Инструмент за финансирање у ЕУ који је претходио Европском пољопривредном гаранцијском фонду и Европском пољопривредном фонду за рурални развој.

Eng. European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF)

Европски пољопривредни фонд за рурални развој: Један од два инструмента за финансирање у ЕУ којим се спроводи заједничка пољопривредна политика, Европски пољопривредни фонд за рурални развој финансира програме за рурални развој у државама чланицама. Уз њега иде одељак смерница из Европског фонда за усмеравање и гаранције у пољопривреди који му је претходио у ранијем буџетском периоду. За више информација погледајте: <http://ec.europa.eu/agriculture/fin>.

Eng. European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)

Европски ревизорски суд: Европски ревизорски суд је једна од ЕУ институција и надлежан је да осигура функцију спољне ревизије за читав буџет ЕУ. За више информација погледати: <http://eca.europa.eu>.

Eng. European Court of Auditors (ECA)

Европски Савет: Састанци шефова држава или влада држава чланица на којима се одлучује о свеобухватном политичком правцу у коме ЕУ жели да иде и доносе се најважније одлуке. Састанци се обично одржавају два пута у току 6 месеци.

Eng. European Council

Европски социјални фонд: Европски социјални фонд је један од структурних фондова ЕУ, који је основан да би се умањиле разлике у напредовању и животном стандарду између држава чланица ЕУ и региона, и самим тим промовише и економску и социјалну кохезију. Европски социјални фонд је посвећен промовисању запошљавања у ЕУ и може да интервенише у оквиру два циља регионалне ЕУ политике - конвергенције и регионалне конкурентности и запошљавања. Фонд помаже ДЧ да боље обуче европску радну снагу и компаније да би могли да се суоче са новим, светским изазовима. Тренутни програмски циклус Европског социјалног фонда важи од 2007. до 2013. и има крилатицу „улажимо у људе.“ Током овог периода инвестирано је око 75 милијарди евра – што је око 10% буџета ЕУ – у пројекте за повећање запослености. Финансирање важи за шест приоритетних области: унапређивање људског капитала (34% укупног финансирања); унапређивање запослености и одрживости (30%); боље прилагођавање радника и фирми, предузећа и предузетништва (18%); унапређивање друштвене инклузије за особе са посебним потребама (14%); јачање институционалних капацитета на националном, регионалном и локалном нивоу (3%); и покретање реформи у пољу запошљавања и инклузије (1%). За сваки од датих региона, стварна дистрибуција фондова зависи и одражава локалне и регионалне приоритете. Свих шест приоритета су применљиви на конвергенцију и регионалну конкурентност и циљеве запослености; ипак, конвергенција обично значи да се нагласак ставља на приоритет „унапређења људског капитала“. За више информација погледајте http://ec.europa.eu/employment_social/esf.

Eng. European Social Fund (ESF)

Европски фонд за регионални развој: Европски фонд за регионални развој је један од структурних фондова ЕУ са буџетом од 201 милијарде евра у периоду 2007-2013. Европски фонд за регионални развој ради на томе да ојача економску и социјалну кохезију у ЕУ успостављањем равнотеже између региона. Укратко, Европски фонд за регионални развој финансира: директну помоћ инвестирањем у компаније (нарочито у мала и средња предузећа) да би се отворила одржива радна места; инфраструктуре које су у вези са истраживањима и иновацијом, телекомуникацијама, животном средином, енергетиком и транспортом; финансијски инструменти (фондови ризико капитала, фондови за регионални развој, итд.) као подршка регионалном и локалном развоју и јачању сарадње између градова и региона; мере техничке помоћи. Фонд може да интервенише у оквиру три циља регионалне политике: конвергенција, регионална конкурентност и запошљавање и европска територијална сарадња. За више информација погледајте http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder.

Eng. European Regional Development Fund (ERDF)

Европски фонд за гаранције у пољопривреди: Један од два инструмента за финансирање у ЕУ којим се спроводи заједничка пољопривредна политика, Европски фонд за гаранције у пољопривреди финансира директна плаћања земљорадницима и мере којима се регулишу тржишта пољопривреде. Уз њега иде одељак смерница из Европског фонда за усмеравање и гаранције у пољопривреди који му је претходио у ранијем буџетском периоду. За више информација погледајте: <http://ec.europa.eu/agriculture/fin>.

Eng. European Agricultural Guarantee Fund (EAGF)

Европско партнерство: ЕК саставља Европско партнерство за сваку потенцијалну ДК. Европска партнерства су по природи веома слична партнерствима за приступање ДК и представљају краткорочне и средњорочне приоритете које треба спровести у оквиру процеса стабилизације и придруживања и испунити критеријуме за приступање имајући у виду циљ могућег чланства у ЕУ. Европска партнерства представљају и основу за програмирање претприступних фондова ЕУ (тј. ИПА), примарно за ИПА компоненту I. ЕК прати напредак на основу Европског партнерства и за сваку потенцијалну ДК саставља годишњи извештај о напретку. Партнерства се стално ажурирају јер постоји потенцијално стални напредак ДК и промена у окружењу.

Eng. European Partnership

Европска комисија (ЕК): Извршна институција ЕУ, која је између осталог задужена за спровођење ширих политика ЕУ и праћење ДЧ и њеног испуњавања правних тековина, као и за писање предлога и састављање законодавних аката. Комисију чине бројни генерални директорати, који су отприлике једнаки националним министарствима, а Комисију води колеџ комесара које именују владе ДЧ. За више информација погледати http://ec.europa.eu/index_en.htm.

Eng. European Commission (EC)

Економска анализа: видети анализу трошкова и користи.

Eng. Economic analysis

Економска и социјална кохезија: видети кохезиона политика.

Eng. Economic and Social Cohesion

Електронски портал за јавне набавке: Електронски портал за јавне набавке је база свих процедура јавних набавки које морају да се објављују у Службеном листу. Погледајте: <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>.

Eng. Tenders Electronic Daily (TED)

Ефикасност: Један од критеријума на основу ког се врши евалуација програма који се финансирају из ЕУ. За више информација погледати евалуација.

Eng. Efficiency

Завршна изјава о трошковима: видети изјаву о трошковима.

Eng. Final statement of expenditure

Завршни извештај о ревизорским активностима: видети Ревизорско тело.

Eng. Final audit activity report

Заинтересована страна: Организација или лица која имају интерес у или су под утицајем програма или пројекта. У контексту ИПА, заинтересоване стране укључују све институције са системима за праћење и контролу (нпр. Национални службеник за оверавање, тела за уговарање, ресорна министарства) и тела активна у области на коју се програм или пројекат односе (нпр. економске и социјалне организације, организације у области животне средине, организације грађанског друштва, као што су привредне коморе или синдикати).

Eng. Stakeholder

Заједничка пољопривредна политика (ЗПП): Циљ пољопривредне политике ЕУ је да обезбеди подршку приходима пољопривредника, док их истовремено охрабрује да производе високо квалитетне производе које тржиште захтева и охрабри их да истражују нове могућности развоја, као што су одрживи извори енергије који нису штетни по животну средину. У оквиру буџетског периода 2007-2013, ЗПП се спроводи кроз два финансијска инструмента ЕУ, Европски фонд за гаранције у пољопривреди и Европски пољопривредни фонд за рурални развој; у оквиру ранијих нацрта, постојао је само један инструмент за финансирање – Европски фонд за усмеравање и гаранције у пољопривреди. За више информација погледајте <http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained>.

Eng. Common Agricultural Policy (CAP)

Заједнички одбори за праћење: Заједнички одбори за праћење спроводе надлежности секторских одбора за праћење и оснивају се за све програме који се финансирају у оквиру ИПА Компоненте II. Заједнички одбори за праћење

су „заједнички“ зато што им присуствују представници обе или свих држава које учествују у одређеном програму прекограничне сарадње или програму транснационалне сарадње. Они се састају најмање два пута годишње и чланство им се разликује у зависности од програма; испред земаља кандидата и потенцијалних кандидата, представници су обично руководиоци оперативних структура (ОС), тела у оквиру ОС и друге заинтересоване стране као што су министарства надлежна за регионални развој општина у одговарајућем пограничном подручју. Како Србија учествује у осам програма у компоненти II, она учествује и у осам Заједничких одбора за праћење. Задачи и начини спровођења су укратко наведени у члановима 110. и 142. Уредбе о спровођењу ИПА (дељено и децентрализовано управљање), а детаљније су описани у Правилнику који се припрема за сваки Заједнички одбор за праћење.

Eng. Joint Monitoring Committees (JMC)

Заједнички технички секретаријат: За програме које финансира ЕУ и у којима учествује више од једне државе (тј. Програми прекограничне сарадње и Програми транснационалне сарадње), неопходно је основати јединствено тело на нивоу програма; тако постигнута кохерентност програма у неколико земаља не може се остварити преко тела на националном нивоу. Заједнички технички секретаријат спроводи ову улогу у погледу Програма прекограничне сарадње и Програма транснационалне сарадње. Што се тиче Програма прекограничне сарадње у које је укључена једна држава чланица, Заједнички технички секретаријати су смештени у пограничној области те државе чланице; за оне у које су укључене две државе које нису чланице, Заједнички технички секретаријат се налази у пограничној области оне државе која је носилац програма. За интернет линкове према Заједничком техничком секретаријату за Програме прекограничне сарадње и Програме транснационалне сарадње у којима учествује Србија, видети <http://www.evropa.gov.rs/CBC>.

Eng. Joint Technical Secretariat (JTS)

Заједничко кофинансирање: У случају заједничког кофинансирања (што је супротно од паралелног финансирања), ЕУ и национални јавни фондови финансирају уговор након спровођења једног поступка и закључења једног уговора за набавку или доделу бесповратне помоћи.

Eng. Joint co-financing

Заједничко управљање: видети модалитете управљања.

Eng. Joint management

Закључивање програма: ЕК званично „закључује“ програме финансиране из ИПА у оквиру децентрализованог управљања. До закључивања долази када се изврши последња уплата у оквиру програма за одређену државу корисника, иако постоје и друге могућности за закључивање програма (погледајте и члан 47. Уредбе о спровођењу ИПА).

Eng. Closure of programmes

Западни Балкан: По дефиницији ЕУ, овај појам обухвата следеће државе: Албанију, Босну и Херцеговину, Хрватску, Бившу Југословенску Републику Македонију, Црну Гору, Србију и Косово у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација од 10. јуна 1999. године.

Eng. Western Balkans

Захтев за услуге: Стандардни документ предвиђен ПРАГ-ом, који припрема тело за уговарање одабиром понуда из одређеног броја оквирних уговора у одређеној партији.

Eng. Request for Services

Идејни пројекат: Односи се на велике пројекте који треба да буду финансирани из ИПА компоненте III; овај документ произлази из општег пројекта и претходне студије изводљивости. Он садржи већи број детаљнијих цртежа од општег пројекта (нпр. тродимензионални приказ предлога инфраструктуре).

Eng. Preliminary Project Design

Идентификација: Формални стадијум у пројектном циклусу методологије управљања; у оквиру ИПА, овај стадијум се налази у процесу програмирања.

Eng. Identification

Извештај о напретку: Сваке јесени, у оквиру пакета за проширење, ЕК објављује извештаје о напретку сваке ДК/потенцијалне ДК у правцу испуњења критеријума за приступање, нарочито у погледу усвајања и спровођења правних тековина ЕУ. Ова документа се називају Извештаји о напретку.

Eng. Progress Report

Извештај о процени недостатка: Ово је извештај који пише организација која је спровела стадијум 1 ДИС мапе пута, то је процена недостатка.

Eng. Gap Assessment Report (GAR)

Извештај о процени усклађености: Ово је извештај који пише организација која је спровела фазу 3 ДИС мапе пута, то је процена усклађености.
Eng. Compliance Assessment Report

Извођач: лице или организација са којим/којом се потписује уговор за услуге, робу или радове.
Eng. Contractor

Извори верификације: Како би се измерило да ли и колико су индикатори програма или пројекта поштовани, потребно је прикупити информације из одговарајућих докумената или од одговарајућих тела. Колона за изворе верификације у логичкој матрици пројекта садржи документа или тела од којих или из којих се неопходни подаци могу прикупити.
Eng. Sources of Verification

Изградња институција: Пројекти који се финансирају из ИПА се могу поделити у оне који имају за циљ јачање институција да би се усвојиле и спровеле правне тековине (изградња институција) и оне којима се обезбеђују средства за иницијативе које немају директне везе са правним тековинама (улагања). Изградња институција обично значи да се стручна помоћ пружа кроз ТАЕКС, техничку помоћ или твининг/лаки твининг.
Eng. Institution-building (IB)

Изјава о трошковима: Када Национални службеник за одобравање потражује ИПА средства од ЕК, он/она мора да изда Изјаву о трошковима за одређени програм. Овај документ наводи, између осталог, износ средстава ЕУ и националног кофинансирања који је исплаћен до одређеног дана извођачима или корисницима бесповратних средстава. На крају програма, Национални службеник за одобравање мора да изда коначну Изјаву о трошковима.
Eng. Statement of expenditure

Изјава о усклађености: За ИПА компоненте или програме са децентрализованим управљањем, Национални службеник за одобравање мора да изда изјаву о усклађености ЕК сваке године. Као што сам појам каже, изјаве о усклађености су формална потврда према ЕК о ефикасности и делотворности функционисања система управљања и контроле у одређеној компоненти или програму, као и о „легалности и регуларности” реализованих трансакција (тј. набавке, доделе бесповратних средстава, исплате). Изјаве о усклађености су засноване на процени система управљања и контроле одређеног програма, могу да укључе и пример провере трансакције, а

углавном подразумевају контроле које спроводе интерне ревизорске јединице у ресорним министарствима или телима. Када се открију слабости, посебно оне које су системске природе, то је неопходно навести у изјавама о усклађености, као и све промене у систему управљања и контроле програма. Помоћне изјаве о усклађености могу да издају руководиоци Оперативних структура Националном службенику за одобравање, како би овај припремио своју изјаву о усклађености за ЕК.

Eng. Statement of Assurance (SoA)

Изузеци: Овај термин се односи на неправилност или одступања од уобичајено установљених процедура (нпр. у погледу набавке, доделе средстава или плаћања). Тела која чине оперативне структуре морају да одржавају листу тих изузетака а да уз то имају и пратећу документацију (нпр. оправдање зашто је одобрен изузетак у неком одређеном случају). За неправилност или одступања од стандардне набавке/поступка доделе средстава по ПРАГ правилима, мора се консултовати делегација ЕУ да би се добила њена сагласност у случају програма ИПА у оквиру децентрализованог управљања са претходним контролама.

Eng. Exceptions

Инвестициони оквир за Западни Балкан: Инвестициони оквир за Западни Балкан су основали ЕК, Европска банка за обнову и развој, Европска инвестициона банка и Банка за развој Савета Европе. Он има за циљ да (i) удружи грантове, кредите и експертизу за финансирање заједничког скупа приоритетних инвестиционих пројеката, и (ii) ојача кохерентност донаторске помоћи. Овај оквир се састоји од дела који се односи на бесповратну помоћ (коју финансирају ЕК, међународне финансијске институције (МФИ) и програми билатералне помоћи) и од дела који се односи на зајмове (искључиво финансирање МФИ). Пројекте могу подносити Национални ИПА координатори у државама Западног Балкана, укључујући Србију. За више информација посетите сајт <http://www.wbif.eu>.

Eng. Western Balkans Investment Framework (WBIF)

Индикатори: Ови критеријуми се одређују током процеса планирања програма или пројекта и њима се одређују циљеви које треба остварити постизањем резултата и програмских циљева током и после спровођења (нпр. X километара пута ће бити направљено, X број људи ће се запослити после обуке). Индикатори (показатељи) у логичкој матрици пројекта, када се налазе у одређеној колони, представљају се на нивоу резултата, циља пројекта и општег циља. Показатељи су примарни критеријуми на основу којих се мери

напредак програма и пројекта, и они представљају кључ на основу кога ће се урадити ваљано праћење и евалуација и самим тим морају бити објективно мерљиви па се зато понекад називају објективно верификовани индикатори, нарочито у смислу образаца пројектних предлога за ИПА компоненту I. На крају, они морају бити СМАРТ (одређени, мерљиви, остварљиви, реалистични и временски ограничени). Показатељи се могу поделити у неколико типова – они који одређују шта је потребно убацити од улазних података (нпр. буџет програма/пројекта, неопходан број запослених за спровођење), исхода (шта се директно добија после програма или пројекта, нпр. студија, опрема или инфраструктура), резултата (ефекти исхода), утицаја (шири ефекти програма или пројекта - видети критеријум 5 у евалуацији) и финансија (потрошња програмског/пројектног буџета). Користан водич о индикаторима можете наћи на http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/crossborder.

Eng. Indicators

Интеграција начела једнакости полова: Интеграција начела једнакости полова је приступ у креирању политика који има циљ да интегрише родну перспективу у сваку политику и сваки корак писања политика, од осмишљавања до спровођења, праћења и евалуације. Заснива се на препознавању чињенице да жене и мушкарци немају исте ресурсе, потребе и захтеве и да многе структуре, системи и политике нису родно неутрални, већ као норму поштују само мушко искуство.

Eng. Gender mainstreaming

Интензитет помоћи: видети кофинансирање.

Eng. Aid intensity

ИНТЕРРЕГ: Финансијски инструмент ЕУ који је подржавао програме прекограничне и транснационалне сарадње у оквиру ЕУ пре тренутног буџетског периода 2007 – 2013.

Eng. INTERREG

Интерна ревизија: Овај термин се тиче ревизије једне организације, или дела организације, које врши јединица у њој самој. Одељења интерне ревизије су обично потпуно независна у односу на друге секторе или одељења и шаљу извештаје директно руководиоцу те организације. На пример, сваки генерални директорат у ЕК има посебно одељење за интерну ревизију које извештава генералног директора. Интерна ревизија пружа сигурност руководиоцу организације у вези са њеним исправним начином рада, а одговорност да се реше све слабости које се пронађу је искључиво на руководиоцу

те организације. Интерну ревизију чине ревизије система, кроз проверу узорка плаћања и метода спровођења поступака јавних набавки и доделе бесповратних средстава. Код ИПА, интерна ревизија има значајну улогу у поступку које претходи објављивању изјаве о усклађености; она је саставни део система управљања и контроле за компоненте или програме ИПА. У Србији, свако тело које добија помоћ из ИПА (нпр. министарство) мора да има капацитет за обављање прописне функције интерне ревизије (нпр. оснивањем унутрашње јединице за ревизију и запошљавањем за то неопходног особља).

Eng. Internal audit

Интерна стопа повраћаја: Интерна стопа повраћаја је критеријум који се користи у процени одрживости пројеката улагања, где спадају и велики пројекти у оквиру ИПА компоненте III, а најбоље ће се објаснити ако се посматра уз концепт „нето садашње вредности“. Када се рачуна нето садашња вредност прилива готовог новца у вези са великим пројектом (рачунајући токове прихода и трошкова), бира се стандардна дисконтна стопа која одговара држави и типу пројекта, да би се смањила (дисконтвала) вредност будућих прихода и трошкова у поређењу са претходним временским периодима (вредност нечега данас је већа него вредност те исте ствари сутра). Интерна стопа повраћаја је дисконтна стопа која када се убаци у овај прорачун своди нето садашњу вредност свог прилива готовог новца из великог пројекта на нулу. Има две предности: омогућује поређење између интерне стопе повраћаја и дисконтне стопе и омогућује лакше рангирање алтернативних могућности за велике пројекте (или друге пројекте), пошто је утолико пројекат пожељнији уколико је већа интерна стопа повраћаја.

Eng. Internal rate of return (IRR)

Информациони систем за управљање: За сваки програм који се финансира из интерног финансијског инструмента ЕУ неопходно је успоставити информациони систем за управљање. Информациони системи за управљање садрже информације о корисницима пројекта, додељеним уговорима и исплатама и омогућавају електронску размену података између државе кориснице и ЕК. Држава чланица углавном има јединствени Информациони систем за управљање за све своје програме из Структурних фондова. Очекује се да у Србији буде развијен Информациони систем за управљање за ИПА програм.

Eng. Management Information System (MIS)

ИПА (Инструмент за претприступну помоћ): ИПА је финансијски инструмент ЕУ за ДК и потенцијалне ДК, важећа је у оквиру тренутног буџетског периода ЕУ (тј. буџети од 2007. до 2013.) и циљ ИПА је да помогне ДК и потенцијалним

ДК на путу ка приступању. Подељена је у пет компоненти, прве две су отворене за ДК и потенцијалне ДК, а последње три су отворене само ДК и то у оквиру децентрализованог модалитета управљања. Компонента I (помоћ у транзицији и изградња институција) директно помаже ДК и потенцијалним ДК да испуне критеријуме за приступање, док се кроз компоненту II (прекогранична сарадња) финансира њихово учествовање у програмима прекограничне и транснационалне сарадње; а прекогранична сарадња је оно што у оквиру ЕУ представља циљ Европске територијалне сарадње у оквиру Европског фонда за регионални развој. Компонента III (регионални развој), IV (развој људских ресурса) и V (рурални развој) треба да припреми ДК да управља великим инструментима за финансирање у ЕУ после приступања делотворно и ефикасно – после тога долазе Кохезиони фонд и Европски фонд за регионални развој (ИПА компонента III), Европски социјални фонд (ИПА компонента IV), и Европски пољопривредни фонд за рурални развој (ИПА компонента V). ИПА је уведена 2007. на основу ИПА Уредбе, док се детаљније одредбе за управљање и спровођење налазе у оквиру Уредбе о спровођењу ИПА. ЕК прати ИПА у потпуности преко ДГ ЕЛАРГ као генералног директората који је задужен за приступање.

Eng. IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance)

ИПА годишњи извештај: Када се ИПА компоненте или програми спроводе у оквиру децентрализованог управљања, ИПА годишњи извештај који покрива претходну финансијску годину припрема и доставља Национални ИПА координатор. Годишњи извештај одобрава Одбор за праћење ИПА и онда се шаље ЕК и Националном службенику за одобравање. Ови извештаји су синтеза података који се достављају у секторским годишњим извештајима који се припремају посебно за сваку компоненту или програм.

Eng. IPA Annual Report

ИПА завршни извештај: Када се ИПА компоненте или програми спроводе у оквиру децентрализованог управљања, ИПА завршни извештај припрема Национални ИПА координатор пошто се заврши спровођење ИПА у оквиру буџета 2007-2013. (тј. у 2017. и 2018.) и онда покрива читав тај период. Извештај се подноси и одобрава га Одбор за праћење ИПА и онда се шаље ЕК и Националном службенику за одобравање. За ИПА годишњи извештај, завршни извештај би требало да буде синтеза података који се достављају у секторским годишњим извештајима који се припремају посебно за сваку компоненту или програм.

Eng. IPA Final Report

ИПА компонента I: Компонента помоћ у транзицији и изградња институција (енг. TAIB) директно помаже ДК и потенцијалним ДК да испуне критеријуме за приступање (нпр. владавину права, људка права и права мањина, развијање функционалне тржишне економије, и усвајање и спровођење правних тековина ЕУ). За потенцијалне ДК, за које нису отворене компоненте III, IV и V, помоћ у транзицији и изградња институција може финансирати мере у областима регионалног и руралног развоја као и људских ресурса. Помоћ се обично пружа преко твининга/лаког твининга, техничке помоћи, инвестиција (тј. роба или радова) и схема доделе бесповратних средстава, док се помоћ у транзицији и изградња институција може спроводити у оквиру модалитета централизованог и децентрализованог управљања. У нарочитим случајевима ова компонента може бити у форми буџетске подршке. Генерални директорат за проширење је надлежан за ову компоненту.

Eng. IPA Component I

ИПА компонента II: Компонента прекограничне сарадње подржава учествовање ДК и потенцијалне ДК у програмима транснационалне и прекограничне сарадње. Ово су исти или слични програми који се финансирају у оквиру циља Европске територијалне сарадње Европског фонда за регионални развој. Ови пројекти се обично везују за оснаживање привреде (нпр. туризма), заштиту животне средине или промовисање културних веза за обе стране са дате границе; помоћ се обично пружа преко схема бесповратне помоћи. У контексту ИПА, држава учествује у: i) програмима прекограничне сарадње са ДЧ; ii) програмима прекограничне сарадње са ДК или потенцијалним ДК; и iii) програмима транснационалне сарадње који укључују један број ДЧ и држава које нису чланице, а то се односи, редом, на ИПА компоненте IIa, IIb и IIc. Модалитети управљања зависе од поткомпоненте, ИПА IIa се врши у оквиру дељеног управљања, ИПА IIb и IIc (обично) у оквиру централизованог или децентрализованог управљања. Генерални директорат за регионалну политику надлежан је за ИПА компоненту IIa, а Генерални директорат за проширење надлежан је за ИПА IIb, док се ИПА IIc дели између њих. Србија учествује у седам прекограничних програма – четири са ДЧ (Бугарска, Мађарска, Румунија и Италија у оквиру Јадранског програма) и три са ДК или потенцијалним ДК (Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора), као и у једном транснационалном програму (Југоисточна Европа). За више информација погледати <http://www.evropa.gov.rs/CBC>.

Eng. IPA Component II

ИПА компонента III: Компонента регионалног развоја има циљ да помогне ДК да се пре приступања припреми за управљање два унутрашња инструмента за финансирање у ЕУ у вези са економском и социјалном кохезијом. Ова компонента финансира инфраструктурне пројекте у следећим секторима: (i) транспорт (нпр. трансевропске мреже) и (ii) животна средина (нпр. водоснабдевање, управљање отпадом), а оба претходе Кохезионом фонду и Европском фонду за регионални развој, као и пројектима којима се промовише (iii) регионална конкурентност, која претходи само Европском фонду за регионални развој. Помоћ се обично пружа кроз радове и техничку помоћ са тим у вези за (i) и (ii) и кроз техничку помоћ и схема доделе бесповратних средстава за (iii). Ова компонента је отворена само за ДК и мора се спроводити у оквиру децентрализованог модалитета управљања. Генерални директорат за проширење је надлежан за ову компоненту.

Eng. IPA Component III

ИПА компонента IV: Компонента развоја људских ресурса има циљ да помогне ДК да се пре приступања припреми за управљање једним од унутрашњих инструмената за финансирање у ЕУ у вези са економском и социјалном кохезијом – Европским социјалним фондом, који представља један од структурних фондова. Компонента IV доприноси остваривању приоритета Европске стратегије за запошљавање у области запошљавања, образовања и обуке, као и друштвене инклузије. Помоћ се углавном пружа кроз техничку помоћ и схему доделе бесповратних средстава. Ова компонента је отворена само за ДК и мора се спроводити у оквиру децентрализованог модалитета управљања. Генерални директорат за запошљавање, социјална питања и једнаке могућности је надлежан за ову компоненту.

Eng. IPA Component IV

ИПА компонента V (ИПАРД): Компонента регионалног развоја има циљ да помогне ДК да се пре приступања припреми за управљање једним од два инструмента за финансирање у ЕУ који спроводи заједничку пољопривредну политику – Европски пољопривредни фонд за рурални развој. Приоритети су: (i) подизање ефикасности тржишта и спровођење ЕУ стандарда (нпр. улагање у пољопривредна имања); (ii) спровођење мера за пољопривреду и животну средину и стратегије локалног руралног развоја; 3) развој руралне привреде (нпр. руралне инфраструктуре, диверсификација руралне привреде). Помоћ се углавном пружа кроз схему доделе бесповратних средстава. Ова компонента је отворена за ДК и мора се спроводити у оквиру децентрализованог модалитета управљања без претходних контрола које је вршила ЕК. Генерални директорат за пољопривреду и рурални развој је надлежан за ову компоненту.

Eng. IPA Component V (IPARD)

ИПА Уредба: ИПА Уредба (Уредба Савета 1085/2006 од 17. јула 2006) уводи ИПА од 1. јануара 2007. и уређује правну основу за то. Текст се може наћи на сајту Службеног листа. Одређене одредбе ИПА Уредбе постају обавезујуће за државе кориснице ИПА када једном потпишу Оквирни споразум са ЕК.

Eng. IPA Regulation

ИПАРД Агенција: ИПАРД Агенција је тело надлежно за набавку, одобравање грантова, проверу трошкова, исплату извођача радова и корисника грантова у оквиру Компоненте ИПА V. Ова агенција је саставни део Оперативне структуре за ову компоненту.

Eng. IPARD Agency

ИПАРД тело за управљање: ИПАРД тело за управљање је тело надлежно за целокупно управљање и спровођење Програма за рурални развој у оквиру Компоненте ИПА V. Као саставни део Оперативне структуре за ову компоненту директно је одговоран за програм, праћење и евалуацију, укључујући и припремање секторских годишњих извештаја и завршног секторског извештаја. ИПАРД Агенција спроводи набавке, одобравање грантова, проверу трошкова и исплату извођача радова и корисника грантова.

Eng. IPARD Managing Authority (IPARD MA)

ИПАРД: види ИПА компоненту V.

Eng. IPARD

Исказивање интереса: Ово је ПРАГ образац који попуњавају конзорцијуми, компаније или лица као део поступка обавештења о јавној набавци које објављује тело за уговарање посла у оквиру рестриктивне тендерске процедуре.

Eng. Expression of Interest

Јавност: Концептуално различит од појма видљивости, овај појам се односи на обезбеђивања адекватне информисаности заинтересованих страна о могућностима у оквиру неког програма који финансира ЕУ и организација којима се додељују бесповратне помоћи. На пример, организације које би желеле да се пријаве за бесповратну помоћ треба да буду свесне постојања шема бесповратне помоћи. Типичне мере подразумевају информативне семинаре или обавештења која се објављују у националним, регионалним, локалним или специјализованим новинама. Активности које се односе на јавност садржане су у Акционим плановима за комуникације који се припремају

када почне спровођење програма са децентрализованим управљањем. Национални ИПА координатор је надлежан за обезбеђивање јавности читавог ИПА.

Eng. Publicity

Јединица за спровођење пројекта: Односи се само на ИПА компоненту I где, под децентрализованим управљањем, Јединице за спровођење пројекта пружају подршку високим службеницима за програме помоћи у спровођењу њихових дужности. То су обично јединице у ресорним министарствима које су надлежне за пројекте ЕУ у одређеној области (нпр. финансије, унутрашњи послови).

Eng. Project Implementation Unit (PIU)

Једнакост полова: Ово се тиче промовисања једнакости између жена и мушкараца у погледу доступности друштвене и економске инфраструктуре и услуга и користи развоја. Циљ је да се смање неједнакости између жена и мушкараца, укључујући и здравство и образовање, запошљавања и економске активности, као и одлучивања на свим нивоима.

Eng. Gender equality

Канцеларија за европске интеграције Владе Републике Србије (КЕИ): КЕИ је тело надлежно за портфолио европских интеграција у Србији. Састоји се од два сегмента, први је задужен за питања која су директно у вези са Споразумом о стабилизацији и придруживању, а други за финансијску помоћ ЕУ у оквиру ИПА и подршку коју пружају мултилатералне институције (нпр. Уједињене нације) или билатералну помоћ (нпр. из Шведске). Други сегмент је подељен у два сектора: први, Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи, пружа подршку Националном ИПА координатору у програмирању компоненте I, координацији и праћењу ИПА у целини, као и у питањима мултилатералне и билатералне помоћи; други, Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње обавља задатке који су у вези са учешћем Србије у програмима из ИПА компоненте II (тј. Програми прекограничне и транснационалне сарадње). За више информација, посетите адресу <http://www.seio.gov.rs>.

Eng. Serbian European Integration Office (SEIO)

Капацитет апсорпције: Овај термин се односи на способност једне државе или организације да искористи финансијску подршку и стручност коју донатор нуди. На пример, ако држава која користи ИПА помоћ потроши само 50% додељених ИПА средстава током читавог програмског периода, сматраће се

да има веома мали капацитет апсорпције. Слично томе, ако се ради пројекат обуке неког одељења у министарству из ИПА фондова, и обука се ради за мали број запослених, сматра се да је капацитет апсорпције слаб.

Eng. Absorption capacity

КАРДС: Пре ИПА, за Западни Балкан постојао је инструмент ЕУ за доделу средстава Помоћ заједнице за реконструкцију, развој и стабилизацију (КАРДС). КАРДС је функционисао у оквиру ЕУ буџета 2000-2006. За више информација погледајте: http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/western_balkans/r18002_en.htm.

Eng. CARDS

Клаузула о суспензији: У неким случајевима (нпр. због временског ограничења), тело за уговарање може да одлучи да започне набавку услуга, робе или радова пре него што ЕУ званично алоцира средства за одређени пројекат (нпр. није донета Одлука о финансирању, Финансијски споразум није склопљен) или тек треба да донесе Одлуку Комисије којом ће одобрити наставак спровођења ИПА компоненте (нпр. Пренос овлашћења за управљање). У таквим случајевима, тело за уговарање може да започне процедуру набавке са клаузулом о суспензији. Тиме даје до знања свим потенцијалним понуђачима да се уговор може доделити након што су средства званично алоцирана или након што је донета Одлука Комисије.

Eng. Suspension clause

Комисија за одабир операција: Операције у оквиру ИПА компоненти III и IV, које не представљају велике пројекте и чији Крајњи корисници нису национални државни органи бирају се након Позива за подношење понуда. Комисија за одабир операција је комисија успостављена за одабир операција за финансирање.

Eng. Operation Selection Committee (OSC)

Комплементарност: Ово се односи на принцип ЕК који се обично везује за принципе доследности и координације, што значи да ће се помоћ у оквиру ЕУ фондова (било структурних фондова у државама чланицама или ИПА фондова у државама корисницама) користити заједно са осталим финансијским инструментима у Европској заједници и националним акцијама, а ту спадају и акције на регионалном и локалном нивоу.

Eng. Complementarity

Конвергенција: Један од три циља структурних фондова за буџетски период 2007-2013 (остала два циља су регионална конкурентност и запошљавање, и европска територијална сарадња) промовише боље економске и социјалне услове најмање развијених ДЧ и региона. Целокупни буџет за овај период је 282 милијарде евра, што представља преко 80% буџета структурних фондова и Кохезионог фонда. За више информација погледајте http://ec.europa.eu/regional_policy/objective1.

Eng. Convergence

Конзорцијум: Што се тиче јавне набавке, конзорцијум је удружење приватних компанија које се удружују да би се пријавиле за једну понуду.

Eng. Consortium

Конкурентност: Овај термин се односи на капацитете једне привреде да оптимално искористи првобитну имовину, да би остварила виши стандард производње, подигла животни стандард и проширила могућности запослења.

Eng. Competitiveness

Конкурентски поступак јавне набавке са погађањем: ПРАГ поступак јавне набавке који примењује тело за уговарање за услуге, робу и радове када се њихови буџети уклапају у одређене прагове. То значи да тело за уговарање позива на тендер предузећа или лица која је одабрало (што се разликује од отворене тендерске процедуре, када се тендери јавно објављују).

Eng. Competitive negotiated procedure

Консултације између служби ЕК: Поступак у коме генерални директорат који је надлежан за одређено питање консултује друге директорате, посебно када је у питању предлог нацрта програмских докумената и пријаве за велике пројекте. На пример, оперативни програми у оквиру ИПА компоненте III крећу на разматрање од генералног директората за регионалну политику до осталих директората (нпр. Генерални директорати за проширење, животну средину, мобилност и транспорт, предузетништво и индустрију и конкурентност), пре него их прегледа и одобри управни одбор ИПА и направи нацрт одлуке Комисије за тај програм.

Eng. Inter-service consultation

Консултације у оквиру једне службе: Поступак у коме нека јединица генералног директората који је надлежан за одређено питање консултује друге јединице у истом директорату. Она се обавља пре консултације између служби ЕК.

Eng. Intra-service consultation

Контроле на лицу места: Овај термин се углавном односи на посете које обављају запослени у некој Оперативној структури у оквиру процеса провере трошкова, укључујући први ниво контроле. Ове посете углавном укључују проверу ставки које се не могу 100% проверити путем анализе докумената које достављају извођачи или корисници бесповратне помоћи. На пример, контролом се испитује да ли је роба (нпр. компјутери) заиста испоручена, да ли је инсталирана, да ли функционише и да ли се користи за намене наведене у уговору; да ли су поштована правила ЕУ о видљивости (нпр. да ли се на компјутерима налазе одговарајуће налепнице); да ли извођач или корисник воде одговарајући рачуноводствени систем и да ли су у њега укључене све финансијске трансакције у вези са пројектом. У ширем контексту, појам „контрола на лицу места“ може да се односи на посете које се реализују искључиво за потребе праћења (тј. нису у вези са контролом трошкова, већ само да провере да ли се пројекат одвија по плану).

Eng. On-the-spot checks

Контролна средина: Критеријуми за акредитацију у анексу Уредбе о спровођењу ИПА, на основу којих се мери управљање програмом и систем контроле током различитих фаза ДИС мапе пута, подељени су у пет компоненти. Прва од њих је „контролна средина“, која подразумева приступ и организацију актера у управљању програмом и систем контроле. „Приступ“ представљају политике поступања према етичности, интегритету и неправилностима и превари, док „организација“ представља управљање људским ресурсима (нпр. планирање запослених, запошљавање, обуке, оцењивање), поступање у случајевима сукоба интереса и селекција и свеобухватно оснаживање и јасна подела дужности за тела, радна места и лица у оквиру система (нпр. међу-институционални споразуми као што су уговори о спровођењу, описи радног места).

Eng. Control environment

Концентрација: Једно од формалних начела управљања структурним фондовима које каже да помоћ ЕУ мора да буде довољно усмерена ка постизању резултата и мора остварити утицај. То између осталог значи да треба узети у обзир и територију и политике које обухвата ЕУ помоћ, као и циљне групе којима је помоћ намењена. Ако је то постављено прешироко, остваривање резултата и утицај ће бити беспотребно ослабљени.

Eng. Concentration

Кофинансирање: Финансирање програма и пројеката из средстава ЕУ обично подразумева кофинансирање прихватљивих трошкова (нпр. ЕУ не плаћа 100% неког пројекта); остатак се мора покрити из јавних средстава које улаже корисник, иако се понекад може користити и приватан новац ако се прихватљиви трошкови дефинишу као сви трошкови а не као јавни трошкови. У оквиру ИПА, основни нивои кофинансирања у ЕУ, који се понекад наводе и као „интензитет помоћи“ или „стопе интервенције“, варирају у зависности од компоненти (85% за I до IV, 75% за V). У одређеним случајевима, ипак се могу направити уступци и може се подићи стопа финансирања из ЕУ, понекад и на 100%. Појединости за сваку компоненту могу се наћи у члановима 38, 67, 90, 149, 153. и 173. Уредбе о спровођењу ИПА. Термин „кофинансирање“ се очигледно односи не само на средства која додељује ЕУ, већ и на остатак средстава који обезбеђује корисник (у већини случајева су то државни јавни фондови из државног, регионалних или локалних буџета). ЕУ, државна јавна и средства из извора који нису јавни могу се доделити преко заједничког кофинансирања или паралелног кофинансирања.

Eng. Co-financing

Кохезиона политика: Ово је формални назив за регионалну политику ЕУ чији је циљ да се смање неједнакости, највише социјалне и економске, између ДЧ и региона. На тај начин се промовише економска и социјална кохезија. Кохезиона политика се спроводи кроз структурне фондове и Кохезиони фонд.

Eng. Cohesion policy

Кохезиони фонд: Кохезиони фонд је један од инструмената за финансирање у ЕУ који доприноси интервенцијама у области животне средине и трансевропских транспортних мрежа. Примењује се у државама чланицама чији бруто национални доходак износи мање од 90% просечног прихода у Заједници и користи се да умањи њихове економске и социјалне недостатке, као и да помогне стабилизовању њихове економије. Фонд може да интервенише у циљу конвергенције у оквиру регионалне политике ЕУ. У буџетском периоду 2007-2013, буџет издвојен за регионалну политику износи отприлике око 348 милијарди евра, од чега је 278 милијарди евра за структурне фондове и 70 милијарди за Кохезиони фонд. За више информација погледајте http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/cf.

Eng. Cohesion Fund

Крајњи прималац: Важи само за ИПА компоненте III и IV, крајњи прималац је тело које ће на крају бити власник резултата операције (финансиране од стране ИПА) и одговорно је за тренутно коришћење и одржавање власништва које је тако настало (било материјалног у виду радова или робе, било нематеријалног у виду услуга) и након периода ИПА помоћи. Надлежност и одговорност крајњег примаоца су формално одређене у Споразумима са крајњим примаоцима.

Eng. End Recipient (ER)

Крајњи корисник: У оквиру ИПА, крајњи корисник је „организација или предузеће, било приватно или јавно, задужено за иницирање или почетне операције спровођења“ (видети Уредбу о спровођењу ИПА, члан 1(8)). У практичном смислу, то је тело које је надлежно за покретање поступака набавке, потписивање уговора и плаћања извођачима за услуге, робу или радове – тј. тело за уговарање. Што се тиче доделе бесповратних средстава, крајњи корисник је корисник средстава, а не тело за уговарање, јер је тело надлежно за набавку, уговарање и плаћање у оквиру споразума о додели бесповратних средстава. Треба забележити да се у оквиру критеријума ПРАГ користи другачија дефиниција „крајњег корисника“ („они који ће имати дугорочне користи од пројекта на нивоу читавог друштва или сектора“).

Eng. Final Beneficiary (FB)

Крајњи рок за извођење: Ово је датум до ког би уговори у оквиру финансијског споразума морали да се спроведу, обично две године после крајњег рока у уговору. Само финансијски споразуми у оквиру ИПА компоненти I, IIb и IIc (обично) стављају одређене датуме за потписивање уговора; за остале компоненте, трошкови у оквиру програма се воде под Н+3.

Eng. Execution deadline

Крајњи рок за исплату: Ово је временски рок до ког треба да се изврше све уплате извођачима и корисницима бесповратних средстава и то мора учинити за то задужено тело за уговарање посла, обично најмање годину дана после крајњег рока за извршење. Само финансијски споразуми у оквиру ИПА компоненти I, IIb и IIc (обично) стављају одређене датуме за потписивање уговора; за остале компоненте, трошкови у оквиру програма се воде под Н+3.

Eng. Disbursement deadline

Крајњи рок за уговарање: До овог датума морају бити потписани уговори у оквиру датог финансијског споразума, обично две године после потписивања финансијског споразума. Само финансијски споразуми у оквиру ИПА

компоненти I, IIb и IIc (обично) стављају одређене датуме за потписивање уговора; за остале компоненте, трошкови у оквиру програма се воде под H+3.

Eng. Contracting deadline

Критеријуми за акредитацију: Институције основане због спровођења ИПА компоненти или програма финансираних из ИПА морају да испуне ове критеријуме, да би ЕК тада могла да одобри надлежност преноса овлашћења за управљање држави корисници ИПА за дату ИПА компоненту или програм финансиран из ИПА. Ови критеријуме примарно служе да се на основу њих процењују институције када се раде провере у ДИС мапи пута – тј. процена недостатака, процена усклађености и верификациона ревизија. Критеријуми се могу наћи у анексу Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Accreditation criteria

Критеријуми за приступање: Да би приступила ЕУ, ДК мора да испуни четири критеријума за приступање: (i) политичке критеријуме – стабилне институције којима се гарантују демократија, владавина права, људска права и права и заштита мањина; (ii) економске критеријуме - функционална тржишна економија, као и способност да се суочи са притисцима конкуренције и тржишним снагама у Унији; (iii) капацитет за преузимање обавеза које произлазе из чланства, уз приврженост циљевима политичке, економске и монетарне уније што подразумева и усвајање правних тековина; (iv) стварање услова за интеграцију државе кроз прилагођавање административних и институционалних структура што гарантује делотворну примену правних тековина. Прва три критеријума је установио Европски савет у Копенхагену 1993, и познати су као критеријуми из Копенхагена. Четврти је додао Европски савет у Мадриду 1995. године.

Eng. Accession criteria

Лаки твининг: Начело лаког твининга је исто као за твининг, али се разликује у томе што у оквиру лаког твининга не постоји Стални твининг саветник, пројекат траје најдуже 10 месеци и не може превазилазити износ од 250.000 евра.

Eng. Twinning Light

Левриц: У финансијама, левриц је општи појам који означава било коју технику за генерисање зараде. Уобичајени начини за реализовање леврица јесу позајмљивање новца, куповина некретнина и финансијски деривати.

Eng. Leveraging

Логика интервенције: Овај термин се односи на логичку међусобну повезаност нивоа у логичкој матрици - тј. однос између активности и резултата, резултата и сврхе пројекта и сврхе пројекта и општег циља.

Eng. Intervention logic

Логичка матрица пројекта: Логичка матрица пројекта (понекад се назива само „логички оквир“) је инструмент који помаже у јасном и логичком планирању финансијске интервенције („логика интервенције“) као што је пројекат или програм. Она се састоји од табеле са четири реда и четири колоне. Четири реда покривају, од дна ка врху, активности (нпр. оне које треба да спроведу извођачи и које резултирају учинком), резултате (ефекат реализованог учинка), сврху пројекта (стање које се тежи постићи кроз програм или пројекат) и општи циљ (шири циљ коме програм или пројекат доприносе). Четири колоне покривају, са лева на десно, активности/резултате/сврху пројекта/општи циљ, индикаторе, изворе верификације и претпоставке (погледати посебне уносе у речнику појмова за последња три појма). Логичке матрице пројекта садрже и информације о трошковима (тј. неопходним финансијама) и средствима (нпр. врсте уговора, како се активности спровode). За више корисних информација о упутству за припрему логичких матрица, видети:

http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/publications/manuals-tools/t101_en.htm.

Eng. Log Frame Matrix (LFM)

Локацијска дозвола: Овај документ се односи на велике пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III. Издају га надлежни органи Србије (најчешће Министарство за животну средину и просторно планирање или одговарајућа општина) и тиме одобравају постављање инфраструктурних објеката на територији која је предложена у великом пројекту. Локацијске дозволе се издају на основу великог пројекта (који треба да садржи и план постојећих објеката, нпр. канализацијске цеви) и доказ о власништву институције која предлаже одговарајући објекат.

Eng. Location permit

Мала и средња предузећа (МСП): ЕУ дефинише МСП као независно привредно друштво са мање од 250 запослених и обртом који је мањи или једнак износу од 50 милиона евра.

Eng. Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs)

Међународне финансијске институције: Међународне финансијске институције су финансијске институције које је основало више земаља. Власници и деоничари су обично националне владе земаља оснивача

и уобичајено оне доприносе капиталом тој међународној финансијској институцији. Светске међународне финансијске институције су рецимо Међународни монетарни фонд и Светска банка. У контексту ЕУ, најзначајније међународне финансијске институције су Европска инвестициона банка и Европска банка за реконструкцију и развој.

Eng. International Financial Institutions (IFIs)

Меморандум о разумевању: Меморандум о разумевању је споразум закључен између две стране које су изразиле заједничке циљеве и настојања, а у појединим случајевима и обавезе и надлежности које треба да испуни свака страна. У контексту ИПА, Меморандуми о разумевању се односе само на ИПА компоненту II, где се склапају између држава које учествују у програмима прекограничне и транснационалне сарадње у оквиру дељеног управљања.

Eng. Memorandum of Understanding (MoU)

Мера: У контексту ИПА компоненти III и IV, мере су механизми за спровођење приоритетних оса Оперативних програма (ОП), идентификавање и одабир операција. Свака мера се дефинише следећим: посебним циљем који је подређен стратешком циљу на нивоу приоритетних оса; јасним образложењем интервенције, на основу анализе (укључујући СВОТ анализу); општим описом саме интервенције; описом могућих акција које се датом мером могу финансирати; одабир критеријума које ће Оперативна структура применити на одабир операција; спектар намераваних коначних корисника и (по избору) вероватних крајњих корисника; и табелом индикатора за праћење учинака, укључујући и циљеве које треба постићи. Финансијска средства се одобравају на нивоу мере и на индикативној основи (фиксна су једино на нивоу приоритетних оса), у финансијској табели (одељак 4 ОП). Мере се реализују путем операција и њихов укупни учинак би требало да представља постигнут циљ на нивоу приоритетних оса. Мере су укључене и у ОП за програме у оквиру ИПА компоненте II и имају исту функцију као и за компоненте III и IV.

Eng. Measure

Мешовити уговор: Уговор који обухвата комбинацију услуга, робе и радова. Тело за уговарање одређује процедуру набавке која ће се применити у зависности од обима услуга, робе и радова у одређеном тендеру.

Eng. Mixed contract

Модалитети управљања: Програми које финансира ЕУ могу да се спровode под централним, дељеним, децентрализованим или заједничким управљањем. Различити модалитети су наведени у члану 53. Уредбе о финансирању. Под централизованим управљањем, програмима управља директно ЕК, било из

Брисела или кроз Делегације ЕУ или преко посебно основане агенције ЕУ. За програме са дељеним, децентрализованим и заједничким управљањем ЕК делегира задатак управљања телима у држави чланици, телима у држави која није чланица ЕУ или међународним организацијама (нпр. Уједињеним нацијама). Тела надлежна за управљање програмом обављају послове који се односе на набавку услуга, робе и радова, као и доделу бесповратне помоћи, склапање уговора и одговарајуће исплате извођачима и корисницима бесповратне помоћи, као и праћење и евалуацију пројекта и програма. ИПА компоненте I, IIb и IIc могу да се спроводе под централизованим управљањем, иако се тежи да оне буду под децентрализованим управљањем држава корисница ИПА. ИПА компонента IIa се спроводи у складу са дељеним управљањем између тела за управљање програмима за прекограничну сарадњу држава чланица. ИПА компоненте III, IV и V се могу спроводити искључиво под децентрализованим управљањем.

Eng. Management modes

N+3: Програми који се финансирају из инструмената ЕУ углавном садрже финансијске табеле у којима су изнета средства ЕУ за сваку буџетску годину која је обухваћена датим програмом. ЕК затим резервише одређена средства за програм током фиксног периода, почев од буџетске године на коју се одређена средства односе (година N); то се назива „алоцирана средства”. Сав новац из тих алоцираних средстава која држава корисница не потражује до датума истека фиксног периода враћа се у буџет ЕУ, стога је за државу корисницу изгубљен; ово се назива „аутоматским повлачењем алоцираних средстава”. На пример, ако је за програм у буџетској години 2001. додељен износ од милион евра, а фиксни период је 3 године, држава корисница мора да потражује овај износ од милион евра од ЕК између 1. јануара 2011. и 31. децембра 2014. У случају ИПА, аутоматско повлачење алокације се примењује на компоненте IIa, III, IV и V. Пошто се фондови резервишу на период од 3 године, ово се углавном назива правило N+3.

Eng. N+3

Набавке: Ово је процес којим тело за уговарање набавља услуге, робу и радове. Често се сматра да подразумева и доделу бесповратне помоћи, иако, стриктно говорећи, то не спада у набавку. У контексту фондова ЕУ, укључујући ИПА, овај термин се користи као скраћени назив за јавне набавке пошто фондови ЕУ представљају јавни новац (приватне фирме такође набављају услуге, робу и радове). Све државе имају правила о јавним набавкама, а та правила су у оквиру ЕУ усклађена; међутим, набавка фондова ЕУ изван ЕУ мора да прати посебна правила која успостави ЕУ, уместо да поштује она која се примењују на националне јавне фондове. У контексту ИПА, правила

и процедуре које треба поштовати могу се наћи на у оквиру ПРАГ-а: (http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm).

Набавка се обично реализује путем одабира понуда (тендери) које поднесе одређени број лица или организација (било локалним или међународним објављивањем тендера, или позивањем одређених лица/организација које одабере тело за уговарање); на тај начин се обезбеђује конкуренција, охрабрује поштовање принципа одговарајуће вредности за одговарајући износ (тј. квалитетније понуде и јефтинија цена). Тада се бира најбоља понуда и уговор додељује одговарајућем лицу/организацији. У одређеним случајевима се уговор може директно доделити. Различите процедуре набавке се користе у зависности од очекиване вредности уговора у еврима; опис у форми табеле можете пронаћи у одељку 2.4.1 ПРАГ-а. Одговарајући услови се такође налазе на сајту: <http://www.evropa.gov.rs/InteractiveTraningSystem/mod/glossary/view.php?id=41>.

Eng. Procurement

Надзорни орган: Спровођење уговора о радовима углавном контролише лице или организација која је одвојена од извођача. Ово лице/организација назива се надзорним органом и ангажује се на основу уговора о услугама који се закључује у стандардној процедури ПРАГ-а уколико се финансира из ИПА средстава, а за велике пројекте у оквиру ИПА компоненте III у оквиру билатералног уговора о пројекту. Надзорни органи се старају да физичка инфраструктура и трошкови буду у складу са уговором о радовима и воде уредни дневник о свим активностима на терену.

Eng. Supervising engineer

Надокнада: Корисници подршке у оквиру финансијских инструмената ЕУ (нпр. Европски фонд за регионални развој) углавном морају из сопственог буџета да финансирају трошкове у оквиру пројеката пре него што им тело за исплату фондова ЕУ не надокнади те трошкове. На пример, ако је једна општина набавила компјутере за износ од 10.000 евра у оквиру пројекта који ЕУ суфинансира са 75% учешћа, она мора да исплати добављача из сопствених средстава, а накнадно да потражује повраћај од 75% (тј. 7.500 евра). Исти принцип се примењује на кориснице ИПА компоненте IIа. У одређеним случајевима, овај принцип се примењује на програмском нивоу на кориснице ИПА које морају да финансирају бар део сваког програма под децентрализованом управом из сопствених средстава, пре него што им ЕК надокнади трошкове. За сваку компоненту, земља корисница прима авансни износ додељеног буџета у различитом износу у зависности од компоненте и

у складу са Уредбом о спровођењу ИПА. У случају компоненти III-V, Комисија реализује привремено плаћање на основу надокнаде агреgirаних трошкова који су настали. За све компоненте, исплата коначног износа се заснива на принципу надокнаде. Кориснице бесповратне помоћи у компонентама I, IIb и IIc такође морају да покрију најмање 10% од 20% трошкова бесповратне помоћи (у складу са правилима ПРАГ-а) пре него што им одговарајуће тело за уговарање не надокнади трошкове.

Eng. Reimbursement

Најава уговора: Документ који објављује тело за уговарање посла пре обавештења о јавној набавци за одређени тендер. Документ чине подаци на основу којих се предвиђају планови тела за уговарање посла да затражи понуду (за поступак отвореног тендера) или само исказивање интереса (у оквиру рестриктивног поступка) од конзорцијума, предузећа или лица.

Eng. Contract forecast

Накнадна евалуација: видети евалуација.

Eng. Ex post evaluation

Накнадна контрола: овај термин подразумева провере које се спровode у оквиру поступка или плаћања, пошто се поступак спроведе или дође до плаћања. Може их вршити било које тело у оквиру система управљања и контроле програма (нпр. провера извођача или корисника бесповратних средстава које врши тело за уговарање), као и спољна институција са ваљаном ауторизацијом (нпр. провере одређених система контроле управљања, или тела у њима, које врше ревизорско тело, Национални службеник за акредитацију, ЕК или Европски ревизорски суд).

Eng. Ex post controls

Национална акредитација: Ово је део 4. фазе мапе пута ДИС (види горе).

Eng. National accreditation

Национални ИПА координатор (НИПАК): НИПАК, као део Оперативне структуре за програме у оквиру компоненти IIb и IIc, представља једину институцију која мора да се оснује за програме ИПА који се спровode на централизован и децентрализован начин. НИПАК је одговоран за свеукупну координацију и праћење помоћи ЕУ у свим ИПА компонентама, као и за програмирање компоненте I. Он/она има подршку секретаријата. Његове/њене надлежности су дефинисане у члану 22. (за децентрализовано управљање) и члану 32. (за централизовано управљање) Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. National IPA Coordinator (NIPAC)

Национални оквир за стратешко усклађивање: Ово је документ који представља преглед интервенција у оквиру Структурног фонда, а који припремају ДЧ (тј. он описује начин за коришћење и међусобну координацију финансирања у оквиру Европског фонда за регионални развој и Европског социјалног фонда). Он је еквивалент општем документу за компоненте III и IV који припремају државе кориснице ИПА тј. Оквиру за стратешко усклађивање.

Eng. National Strategic Reference Framework

Национални орган: Национални орган је појам који се користи искључиво у вези са програмима прекограничне сарадње који се финансирају из ИПА, а у које су укључене земље кандидати, потенцијални кандидати и нека ДЧ (нпр. програм између Румуније и Србије) и означава орган надлежан на националном нивоу (за разлику од тела за управљање) у одређеној држави кандидату или потенцијалном кандидату.

Eng. National Authority (NA)

Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ: Овај документ, који сачињавају државе кандидати, осликава начин на који ће државе кандидати реализовати приоритете који су идентификовани у Партнерству за приступање и у ком року.

Eng. National Programme for the Adoption of the Acquis (NPAА)

Национални програм: У оквиру компоненте I, државе кориснице сваке године састављају програме у консултацији са ЕК. Пројекти се идентификују, логичке матрице и нацрти пројеката се припремају са освртом на Партнерство за приступање или Европско партнерство и годишње извештаје. Када се ова документа утврде, ЕК (Генерални директорат за проширење) припрема Финансијски предлог. Финансијски предлог, нацрти пројеката и логичке матрице сачињавају Национални програм за одређену годину и подложни су консултацијама, ревизијама унутар службе и између различитих служби, и коначно их одобрава Одбор за управљање ИПА и усваја Комисија одлуком. Финансијски споразуми који се накнадно закључе између ЕК и државе кориснице садрже текст одговарајућег Финансијског предлога у анексу.

Eng. National Programme

Национални развојни план: У неким случајевима, ДЧ сачињава документ који садржи све њене приоритете за инвестирање и сродне мере током једног финансијског периода. Подскуп идентификованих приоритета и мера затим се обрађује у оквиру Националног стратешког референтног оквира и појединачних Оперативних програма у оквиру структурних фондова.

Eng. National Development Plan (NDP)

Национални службеник за акредитацију: Ова институција је предвиђена на основу Уредбе о спровођењу ИПА за администрирање ИПА у оквиру децентрализованог управљања. Национални службеник за акредитацију је одговоран за издавање, праћење и замрзавање или укидање акредитације свим управним и контролним системима који спроводе ИПА компоненте или програме који се финансирају из ИПА, нарочито акредитацију за Националног службеника за одобравање и национални фонд (видети члан 24. Уредбе о спровођењу ИПА). С обзиром на дужности овог тела, оно је потпуно независно и налази се изван система управљања и контроле у управљању ИПА програмима.

Eng. Competent Accrediting Officer (CAO)

Национални службеник за одобравање: Као једна од институција која је обавезна за децентрализовано управљање ИПА у складу са Уредбом о спровођењу ИПА, Национални службеник за одобравање сноси читаву одговорност за финансијско управљање свим ИПА компонентама (осим компоненте IIa) у држави корисници. Његове/њене обавезе су изнете у члану 25. Уредбе о спровођењу ИПА и укључују: обезбеђивање постојања и ефикасног функционисања система за управљање и спровођење програма финансираних из ИПА; издавање оверених изјава о трошковима; упућивање захтева за фондове ИПА од ЕК и њихово прослеђивање одговарајућим телима за уговарање; обезбеђивање реализације националног кофинансирања; извештавање о неправилностима и њихово праћење; уклањање недостатака идентификованих у ревизорским извештајима ревизорског органа; издавање, праћење и суспендовање или повлачење акредитације за Оперативне структуре. Национални службеник за одобравање је саставни део система за управљање и контролу програма и споразума о ИПА, под називом Уговори о спровођењу, које потписује он/она и сваки руководилац Оперативне структуре. Национални службеник за одобравање је руководилац и ужива подршку Националног фонда.

Eng. National Authorising Officer (NAO)

Национални фонд: Као једна од институција које су обавезне за администрирање ИПА према децентрализованом моделу управљања у складу са Уредбом о спровођењу ИПА, Национални фонд пружа подршку Националном службенику за одобравање у спровођењу његових/њених надлежности. Његове обавезе су изнете у члану 26. Уредбе о спровођењу ИПА. Национални фонд, на чијем је челу Национални службеник за одобравање, представља саставни део система управљања и контроле за администрирање програма ИПА.

Eng. National Fund (NF)

Начело загађивач плаћа: Према овом начелу, онај који проузрокује штету по животну средину треба да сноси трошкове избегавања штете или надокнаде за њу. У контексту финансијских инструмената ЕУ, ово начело је најважније за велике инфраструктурне пројекте у оквиру Европског фонда за регионални развој и Кохезионог фонда. За ИПА га треба узети у обзир при развоју пројеката који генеришу приходе за финансирање у оквиру компоненте III.

Eng. Polluter Pays Principle

Недостаци у финансирању: „Недостаци у финансирању“ јесу метод који се користи да се утврде доприноси из финансијских инструмената ЕУ (ту спада и ИПА) пројектима који стварају приходе. Недостаци у финансирању представљају разлику између тренутне вредности трошкова улагања у пројекат и нето прихода. Недостаци у финансирању представљају део трошкова улагања у пројекат који пројекат сам не може да финансира и самим тим то мора да се финансира.

Eng. Funding gap

Неновчано учешће: Од корисника бесповратних средстава се захтева да допринесе пројекту за који је добио средства. Ово обично значи да се пројекат кофинансира из ресурса корисника, али ипак у одређеним случајевима доприноси не морају нужно бити новчани (нпр. добровољан рад запослених у некој невладиној организацији). Овај термин се води као неновчано учешће.

Eng. In-kind contribution

Неправилности: ЕУ неправилност формално дефинише као „свако кршење одредбе уговора или правила која су на снази, насталих као резултат чина или пропуста који имају, или би могли да имају утицај на буџет Европске уније у виду наплате неоправдане ставке из буџета“. Стога неправилности морају да: (i) представљају кршење правила и одредби закона ЕУ или националних закона који се односе на пројекте и програме које финансира ЕУ (нпр. Оквирни споразум, уговор о финансирању, национални закони о заштити животне средине) и (ii) буду погодне за новчану процену. Најчешћи вид неправилности јесте кршење поступака набавки или доделе грантова. У случају да се докаже постојање неправилности, Уговарач наплаћује проблематични износ од организације или лица које је починило нерегуларни чин, или то чини ЕК у случају одговарајуће државе кориснице. Случајеви преваре су посебан вид неправилности. Идентификовање, праћење, извештавање и последице неправилности су најважније функције система за управу и контролу програма; како би ЕК одобрила Пренос управних овлашћења (тј. одобрила управљање

програмима ИПА у децентрализованом систему), неопходно је да се докаже да се њима управља или ће се управљати на задовољавајући начин.

Eng. Irregularity

Непредвиђени трошкови: Уобичајени буџет за уговоре за услуге који се потписује на основу ПРАГ поступака јавне набавке дели се на хонораре за стручњаке и непредвиђене трошкове. Непредвиђени трошкови покривају „остале и у изузетним случајевима прихватљиве трошкове“, на пример, трошкове путовања и доплаћивање за издржавање стручњака на мисији у оквиру уговора о услугама. Вредност непредвиђених трошкова се види у одређеном опису посла и не сме се мењати у званичним тендерским пријавама пошто се предају понуде.

Eng. Incidental expenditure

Неприхватљиви трошкови: Види прихватљивост трошкова.

Eng. Non-eligible costs

Нето садашња вредност: Овај појам, који се односи на анализе трошкова и користи, сходно томе и на велике пројекте у компоненти III, представља разлику између прихода који се генерише од инфраструктуре током пројектованог периода у будућности (нпр. 20 година након што је саграђен) и трошкова изградње и одржавања током истог периода. При обрачуну будућих расхода примењује се дисконтна стопа; за више информација погледајте посебан унос у овом речнику појмова.

Eng. Net present value (NPV)

Обавештење о набавци: Документ који објављује тело за уговарање које бира понуде (у оквиру отворене тендерске процедуре) или исказивање интереса (у оквиру рестриктивне тендерске процедуре) од конзорцијума, привредних друштава или лица за одређени тендер.

Eng. Procurement notice

Образац за идентификовање операција: Образац за идентификовање операција је стандардни образац за представљање свих пројеката који се не сматрају великим пројектима у оквиру компоненти III и IV; он обезбеђује везу између одговарајуће мере у Оперативном програму (ОП) и набавке или доделе бесповратне помоћи за пројекте који чине једну операцију, као и њиховог управљања и спровођења. Развија га одговарајућа Оперативна структура, а Комисија за одабир операција га може анализирати, након чега се подноси Генералном директорату за регионалну политику или Генералном

директорату за запошљавање (операције у оквиру приоритетних оса техничке помоћи за компоненте III и IV) или Делегацији ЕУ (операције у оквиру свих приоритетних оса осим оних за техничку помоћ). Обрасци за идентификовање операција садрже следеће информације: идентификацију операције и организације која је надлежна за њено спровођење; кратак опис операције и доказ њене усклађености са одговарајућим ОП; аранжмани за спровођење, ризици и претпоставке о ризицима; очекивани учинак, резултати и ефекат, укључујући допринос хоризонталним питањима; везе са другим програмима ИПА; финансијски аранжмани и процена буџета; процедуре предвиђене за набавку и/или доделу бесповратне помоћи.

Eng. Operation Identification Sheet (OIS)

Образац за пријаву великог пројекта: Образац за пријаву великог пројекта се састоји од пакета докумената које подноси одговарајућа Оперативна структура ЕК када захтева финансирање великог пројекта у оквиру компоненте III. Овај пакет се састоји од захтева за помоћ ЕУ и пратећих докумената, а након што га ЕК одобри путем Одлуке, закључује се Споразум о билатералном пројекту. За више информација погледати велике пројекте.

Eng. Major Project Application Form (MPAF)

Образложење: Апстракт који припреми тело за уговарање у за то већ припремљеном формату, приложи га на почетку уговора или у допунској документацији где читаоцу објашњава сврху и позадину предлога уговора или документације.

Eng. Explanatory note

Оверавање трошкова: видети верификација трошкова и први ниво контроле.

Eng. Certification of expenditure

Одбор за евалуацију: Одбор који одређује тело за уговарање да би оценило понуде и пријаве за бесповратна средства која подносе понуђачи или пријављени за бесповратна средства. У складу са ПРАГ правилима која важе за ИПА, одбор чине председавајући који не гласа, секретар који не гласа и непаран број чланова који гласају (минимум три). Резултат рада Одбора за евалуацију је извештај о евалуацији.

Eng. Evaluation committee

Одбор за праћење ИПА: Када се ИПА компоненте и програми спроводе под децентрализованом управом, потребно је успоставити Одбор за праћење ИПА. Овај одбор је надлежан за надгледање спровођења ИПА у земљи корисници

и обезбеђује кохерентно и координисано пружање подршке ЕУ између компоненти. Он контролише напредак програма и пројеката и представља га у извештајима (Годишњи извештаји о ИПА и Завршни извештај о ИПА) које редовно припрема Национални ИПА координатор (НИПАК), а које Одбор мора да одобри; Одбор може по потреби да предложи измене програма. Он се састаје најмање једном годишње, а његови чланови су представници ЕК и НИПАК-а, који су заједнички одговорни за председавање састанцима, као и представници Националног службеника за одобравање, Стратешког координатора и руководиоца оперативних структура за сваку компоненту или програм. Њему су одговорни Секторски одбори сваке Компоненте или програма. Одговарајуће надлежности су наведене у члану 58. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. IPA Monitoring Committee (IPA MC)

Одбор за праћење компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција: Када се ИПА компонента I администрира у складу са децентрализованим управљањем, земља корисница мора да успостави Одбор за праћење који спроводи надлежности Секторског одбора за праћење за ИПА компоненту I. Он се састаје најмање два пута годишње, а чланови су представник ЕК, Национални ИПА координатор (председава), Национални службеник за одобравање, Службеник за одобравање програма и тела Оперативне структуре (нпр. Високи службеник за програме помоћи). Он може да оснује Секторске пододборе за праћење за осетљиве секторе у компоненти I (нпр. правосуђе и унутрашњи послови). Он одговара Одбору за управљање ИПА. Обавезе и начини функционисања прописани су чланом 83. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Transition Assistance and Institution Building Monitoring Committee (TAIB MC)

Одбор за праћење: Одбори за праћење су тела формално надлежна за контролу спровођења програма који се финансирају из инструмената ЕУ, како у ЕУ тако и изван ње (нпр. програми у оквиру Европског социјалног фонда, програми финансирани из ИПА). Они контролишу напредак програма и пројеката на основу редовних извештаја које припрема тело или лице надлежно за спровођење програма (нпр. тела за управљање у случају програма из Структурних фондова, руководиоци Оперативних структура за ИПА) и по потреби формулишу препоруке за измену програма. Осим тога, они могу да разматрају и одобравају критеријуме за одабир операција или пројеката у оквиру програма и да одобре оне који су предложени

за финансирање. Осим органа који су директно укључени у управљање програмима, чланство у овим одборима подразумева широк спектар заинтересованих страна (нпр. општине, организације грађанског друштва); ЕК присуствује у својству саветодавца или у одлучивању (нпр. може да учествује у заједничком председавању састанцима Одбора за праћење). Одбори се редовно састају, обично једном или два пута годишње. У контексту ИПА, када су компоненте или програми под децентрализованом управом, потребно је основати две врсте Одбора за праћење: један Одбор за праћење ИПА за контролу спровођења ИПА у целини, као и Секторске одборе за праћење за сваки програм ИПА компоненте. За компоненте I и II, Секторски одбори за праћење се називају респективно Одбор за праћење компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција, односно Заједнички одбор за праћење. Осим тога, Одбор за праћење компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција може да успостави пододборе за појединачне осетљиве секторе у оквиру компоненте I (нпр. за правосуђе и унутрашње послове); они се називају Секторски пододбори за праћење. Опис сваког од ових одбора за праћење може се пронаћи под одговарајућим насловом у овом речнику појмова.

Eng. Monitoring Committee (MC)

Одбор за спонзорисање организација: Одбор за спонзорисање организација је добровољна организација из приватног сектора, међу чијим члановима су и Америчко удружење рачуновођа и Институт за интерну ревизију. Одбор осмишљава и објављује водич о питањима корпоративног управљања, пословне етике и финансијског извештавања. Стандарди овог одбора за интерну контролу (тј. како организација успева да интерно обезбеди да се мисија, циљеви и дужности остварују на делотворан и ефикасан начин) важе за ИПА, јер они представљају основу за критеријуме акредитације који су део анекса Уредбе о спровођењу ИПА, на основу којих се мери управљање програмом и контрола током различитих стадијума ДИС мапе пута. За више информација погледати <http://www.coso.org>.

Eng. Committee of Sponsoring Organizations (COSO)

Одбор за ужи избор: Одбор који именује тело за уговарање за одабир конзорцијума, привредних друштава и лица која најбоље одговарају унапред дефинисаним критеријумима и која су доставила изјаву о заинтересованости у оквиру рестриктивног поступка набавки. У складу са ПРАГ правилима која се односе на ИПА, одбор се састоји од председавајућег без права гласа, секретара без права гласа и непарног броја чланова са правом гласа (најмање три), а резултати се објављују у виду извештаја о ужем избору.

Eng. Shortlist panel

Одлука Комисије: Програме који се финансирају из ЕУ средстава (нпр. ИПА и оперативни програми структурних фондова) усваја ЕК доношењем одлука, а уз ту одлуку се прилаже и анекс документације у којој се наводе садржај и финансирање датог програма. Што се тиче ИПА, анекс зависи од компоненте: за компоненту I, ту је финансијски предлог; за компоненту IIa важећи оперативни програм; за компоненте IIb и IIc финансијски предлог и важећи оперативни програм; за компоненте III и IV, оперативни програми; а за компоненту V, програм руралног развоја. Ова документа пролазе кроз процес консултација у самој служби и између служби у ЕК (што се тиче ИПА, консултују се и државе чланице), пре усвајања одлуке Комисије за коју се састављају та документа. Одлука Комисије представља део законодавства ЕУ и обавезујућа је у ЕУ; с обзиром на то да се земље кориснице ИПА налазе изван ЕУ, могу се закључити билатерални финансијски споразуми између ЕК и те земље, да би услови из ИПА одлуке Комисије постали важећи у земљи корисници.

Eng. Commission Decision

Одрживост: Један од критеријума према којима се оцењују програми које финансира ЕУ. За више информација, погледати евалуацију.

Eng. Sustainability

Оквир за стратешко усклађивање: Оквир за стратешко усклађивање је кровни стратешки документ који регулише приоритете у ИПА компонентама III и IV, тј. у областима инфраструктурних инвестиција у заштиту животне средине и транспорт, економски развој и унапређење конкурентности, запошљавање и образовање. Приоритети се детаљно разматрају на нивоу секторских докумената за спровођење тј. на нивоу Оперативних програма. Процес елаборације Оквира за стратешко усклађивање је веома битан у контексту припреме за коришћење фондова којима ЕУ подржава испуњење циљева Кохезионе политике. Он је заснован на Вишегодишњем планском документу и сачињава га Стратешки координатор, а под општом је надлежношћу Националног ИПА координатора. Оквир за стратешко усклађивање је „предуслов“ за одобрење ОП. Он се доставља ЕК најкасније са првим нацртом ОП.

Eng. Strategic Coherence Framework (SCF)

Оквирни споразум: Да би уредбе које се односе на инструменте за финансирање ЕУ биле обавезујуће и изван ЕУ, ЕК мора да потпише билатералне споразуме са тим државама корисницама. То су оквирни

споразуми. Оквирни споразуми се потписују са ДК и потенцијалним ДК у вези са ИПА (све компоненте) и садрже одредбе које се налазе и у финансијској уредби, уредби за спровођење финансијских одредби, ИПА уредби и Уредби о спровођењу ИПА. Оквирни споразум за Србију је потписан 29. новембра 2007. и ратификован је 26. децембра 2007.

Eng. Framework Agreement (FWA)

Оквирни уговор: Ово је уговор који нема унапред одређену вредност који ЕК потписује са конзорцијумом или компанијом која ће у будућности пружати услуге широм света по кратком поступку. Овакви уговори се деле у зависности од области које покривају (нпр. рурални развој, здравље) и називају се „партије“. Тела за уговарање потражују понуде од великог броја конзорцијума или компанија у оквиру одређене партије тако што шаљу захтеве за пружање услуга. Када се одабере победничка понуда, уговара се захтев за услуге између тела за уговарање и одређеног извођача који се плаћа за пружање услуга. Поступак оквирног уговора се може користити само за услуге у вредности мањој од 200.000 евра. За више информација погледати http://ec.europa.eu/europeaid/work/framework-contract/index_en.htm.

Eng. Framework Contract (FWC)

ОЛАФ (Office de Lutte Anti-Fraude/Европска канцеларија за борбу против превара): ОЛАФ је тело ЕУ које је надлежно за истраге у случајевима у којима се сумња на преваре у вези са европским фондовима. Њега стога морају информисати о неправилностима сви органи који су укључени у управљање и спровођење фондова ЕУ. Будући да је део ЕК, он нема формална полицијска овлашћења и овлашћења за кривично гоњење, па је стога принуђен да се ослања на одговарајуће националне органе. Тела која су основана у државама кандидатима и одговарају ОЛАФ-у називају се Структуре за сарадњу у борби против превара. У случају ИПА са централизованом управом, за извештавање ОЛАФ-а о неправилностима надлежна је Делегација ЕУ. Када је управљање децентрализовано, извештавање је у надлежности Националног службеника за одобравање. За више информација посетите сајт <http://ec.europa.eu/anti-fraud>.

Eng. OLAF (Office de Lutte Anti-Fraude/European Anti-fraud Office)

Оперативне структуре (ОС): ОС морају да се успоставе за сваки програм који се финансира из ИПА (осим оних у оквиру компоненте IIa) који се администрирају у складу са децентрализованим управљањем и примарне су институције надлежне за њихово управљање и спровођење. ОС представљају „тело или групу тела у оквиру државне управе државе кориснице“, у складу са чланом 28. Уредбе о спровођењу ИПА, и саставни су део система за

управљање и контролу програма ИПА. ОС надлежности укључују: развој програма који ће се финансирати из ИПА; набавку услуга, робе и радова, доделу бесповратне помоћи, потписивање уговора и исплату извођача или корисника бесповратне помоћи; проверу трошкова; праћење програма и пројеката; извештавање о неправилностима и њихово решавање. ОС се углавном састоје од најмање два тела, једног задуженог за програмирање, праћење и евалуацију, а другог надлежног за набавке, доделу бесповратне помоћи, плаћање и проверу трошкова (тј. тело за уговарање). Једно тело у ОС преузима свеукупну надлежност за програм; руководилац тог тела именује се за руководиоца оперативне структуре. Оперативни уговори се закључују између руководиоца оперативне структуре и других тела у тој ОС.

Eng. Operating Structure (OS)

Оперативни програм (ОП): ОП, као подскуп програма, представљају документа којима се прописују питања која ће се решавати, циљеви, настојања, методе финансирања и спровођења интервенција које се финансирају из Структурних фондова. Пошто ОП претходе и осликавају инструменте за финансирање из Структурних фондова ЕУ, они се развијају и за програме који се финансирају у оквиру ИПА компоненти II, III, IV; за компоненту V, припрема се Програм руралног развоја који је по природи веома сличан ОП. ОП су вишегодишња документа (тј. покривају финансирање током више буџетских година ЕУ) и, у случају ИПА, развија их одговарајућа Оперативна структура, уз консултовање ЕК и одговарајућих заинтересованих страна. Током припреме ОП морају се узети у обзир начела која представљају суштину планирања и спровођења програма Структурног фонда, тј. могућност додавања, концентрација, партнерство и супсидијарност. ОП се деле на приоритетне осе, од којих свака дефинише општи циљ који се тежи постићи; они се даље деле на мере. За ИПА компоненте III и IV, мере се спроводе кроз операције. Што се тиче ИПА, ОП су предмет консултовања унутар и између служби, прегледа их и одобрава Одбор за управљање ИПА, а усвајају се Одлуком Комисије. Тада се закључују финансијски споразуми између ЕК и држава корисница, пошто су оне ван ЕУ.

Eng. Operational Programme (OP)

Оперативни уговор: Оперативни уговори су уговори које склапа руководилац Оперативне структуре с једне стране и руководиоци појединачних тела у оквиру исте Оперативне структуре. Оперативни уговори прописују детаљне обавезе и надлежности које треба да реализују различита тела у оквиру Оперативне структуре.

Eng. Operational Agreement (OA)

Операција: Овај технички појам је дефинисан у члану 6(2) Уредбе о спровођењу ИПА као „пројекат или група пројеката коју спроводи ЕК или коју су иницирали или започели и спроводе један или више Крајњих корисника, који омогућавају постизање циљева Мере и/или приоритетне осе на коју се односе”. Свака операција има за циљ да доведе до остварења јасно дефинисаног циља и постизања договореног резултата у оквиру дефинисаног временског периода и у оквиру дефинисаног буџета.

Eng. Operation

Општи услови: Сви уговори се додељују према одређеним условима који наводе дужности тела за уговарање и извођача или корисника бесповратних средстава. Обично постоје посебни услови и општи услови. Општи услови су стандард за појединачне извођаче у зависности од посла (нпр. услуге, роба, радови), као и појединачна додела бесповратних средстава, а то су услови који се не мењају од уговора до уговора или гранта до гранта (нпр. поступак плаћања, извештавање). За ИПА, општи услови се користе у уговорима и можете их наћи у критеријумима ПРАГ, уз изузетак за пројекте извођења радова у оквиру ИПА III, где ће поред општин стајати и посебни услови за ангажовање Међународне федерације инжењера констутаната.

Eng. General Conditions

Остали пројекти у оквиру компоненте III: Овај појам се односи на све операције у оквиру компоненте III које нису велики пројекти.

Eng. Non-major projects

Отворен тендерски поступак: Процедуре набавки ПРАГ-а, којима тело за уговарање бира понуде конзорцијума, привредних друштава или лица без претходног ужег избора или одабира. Тендери се јавно објављују (нпр. у Службеном листу (СЛ), на интернет страници ЕК и тела за уговарање). То је уобичајена процедура за набавку робе и радова. Отворен тендерски поступак може бити локални (тј. објављен једино у држави корисници) или међународни (тј. објављује га ЕК и/или у СЛ).

Eng. Open tender procedure

Пакет за акредитацију: Ово је део фазе 4 ДИС мапе пута (видети дефиницију) и представља пакет докумената које држава корисница ИПА формално шаље ЕК приликом захтева за акредитацију за спровођење ИПА компоненте или програма финансираног из ИПА у оквиру децентрализованог управљања.

Eng. Accreditation package

Пакет за проширење: Сваке јесени, ЕК објављује пакет докумената у вези са проширењем који чини: (i) годишњу стратегију за проширење, у којој су представљени циљеви за наредну годину и сажетак напретка који су оствариле ДК/потенцијалне ДК у испуњавању критеријума за приступање; (ii) извештаји о напретку за сваку ДК/потенцијалну ДК; (iii) последњи вишегодишњи индикативни финансијски оквир за ИПА; и (iv) неких година се ажурирају партнерства за приступање (за ДК) и Европска партнерства (за потенцијалне ДК), када је то могуће.

Eng. Enlargement package

Пакт за стабилност југоисточне Европе (Пакт за стабилност): Пакт за стабилност је организација коју је 1999. године основала међународна заједница за спречавање конфликта у југоисточној Европи. Са седиштем у Бриселу, има за циљ унапређење стабилности у региону и фокусиран је на промовисање мира, демократије, људских права и економског напретка. Како су услови у региону постали стабилнији, имало је смисла сматрати да су главни покретачи Пакта за стабилност државе југоисточне Европе, пре него читава међународна заједница. Стога је 2008. године замењен Саветом за регионални развој. За више информација, посетите сајт <http://www.stabilitypact.org>.

Eng. Stability Pact for South-Eastern Europe (Stability Pact)

Паралелно кофинансирање: У случају паралелног кофинансирања (за разлику од заједничког кофинансирања), појединачни уговори се финансирају или из фондова ЕУ или из националних јавних фондова, али не из обе врсте фондова. Процедуре набавке или бесповратне помоћи се стога разликују у зависности од извора финансирања, при чему се ПРАГ примењује за уговоре који се финансирају из ЕУ, а национални прописи о јавним набавкама за уговоре који се финансирају из националних јавних фондова.

Eng. Parallel co-financing

Париска декларација: Овај међународни споразум представља корак ка формализовању и фокусирању међународних напора за унапређење ефикасности помоћи и њеног доприноса развоју. Заснована је на партнерству донатора и партнерских земаља, и дефинише начела и обавезе којима се настоји обезбедити да помоћ буде што је могуће продуктивнија. Пет основних начела ове декларације су: (i) власништво – партнерске државе делотворно управљају својим развојним политикама и стратегијама и координирају активности за развој; (ii) прилагођавање – донатори своју целокупну подршку заснивају на националним стратегијама развоја, институцијама и

процедурама партнерских земаља; (iii) усклађивање – активности донатора су транспарентније, заједнички гледано делотворније и међусобно усклађеније; (iv) управљање према резултатима – управљање ресурсима и унапређење процеса одлучивања са нагласком на резултатима; и (v) међусобна одговорност – донатори и партнери су одговорни за развојне резултате. За више информација погледати: http://www.oecd.org/document/18/0,3343,en_2649_3236398_35401554_1_1_1_1,00.html.

Eng. Paris Declaration

Партија: Овај појам углавном означава мањи део тендера за набавку робе; на пример, тендер за набавку робе може да се састоји од једне партије за рачунаре и друге за намештај. Конзорцијум, привредна друштва или лица углавном имају право да се надмећу само за једну партију, а оцена примљених понуда се обавља по партијама. Стога тендер за робу може имати за резултат два уговора (нпр. један уговор са привредним друштвом које снабдева рачунарима и други са друштвом које снабдева намештајем). Осим тога, овај појам се такође може односити на секторе у којима су оквирни уговори подељени (види оквирне уговоре).

Eng. Lot

Партнер у пројекту: Уколико у пријави за бесповратна средства учествује већи број организација, једна од њих се обично именује Водећим партнером одговорним за свеукупно управљање грантом, који прима и прослеђује средства од тела за уговарање. Остале организације укључене у спровођење гранта називају се „Партнерима у пројекту”.

Eng. Project Partner (PP)

Консултације са партнерима: У складу са начелом партнерства, програми који треба да се финансирају у оквиру Структурних фондова морају да прођу консултације са свим надлежним телима и заинтересованим странама пре него што буду коначни, на пример са економским, социјалним организацијама, са организацијама из области животне средине и организацијама цивилног друштва. Стога су ове консултације саставни део процеса програмирања. Добијени коментари и сугестије се разматрају и програм се мења и допуњава уколико је то прикладно. У контексту ИПА, програми у оквиру компоненти II, III, IV и V морају да прођу консултације са партнерима, а њихови резултати се укључују у програмска документа.

Eng. Partner consultation

Партнерство за приступање: Када држава добије статус ДК, ЕК саставља Партнерство за приступање за ту ДК. У њему се наводе краткорочни и средњорочни приоритети ДК, да би се напредовало у испуњавању критеријума за приступање. Да би то испунила, ДК саставља документ који се зове Национални програм за усвајање правних тековина (НПАА) у коме се планира како и до ког тренутка ће се одређивати приоритети. Партнерство за приступање је и основа за програмирање претприступних фондова ЕУ (нпр. ИПА), примарно за ИПА компоненту I. ЕК прати напредак на основу Партнерства за приступање и за сваку ДК саставља годишњи извештај; извештаји се стално ажурирају на основу напретка ДК и промена у окружењу.

Eng. Accession Partnership

Партнерство: Један од формалних принципа који леже у основи управљања Структурним фондовима који формално прописује да је планирање, управљање и спровођење помоћи ЕУ засновано на блиској сарадњи између надлежних тела (нпр. ЕК, ДЧ на националном, регионалном и локалном нивоу) и заинтересованих страна (нпр. организација цивилног друштва). У свом чешћем значењу, партнерство се сматра укључивањем тела која су ван државне управе у развој и спровођење програма, на пример економске и социјалне организације, организације у области животне средине и организације цивилног друштва. Ова тела се морају консултовати током припреме програма из ИПА компоненти II, III, IV и V; ово се назива „партнерским консултацијама”.

Eng. Partnership

Повраћај средстава: У неким случајевима је неопходно повући новац из држава, организација или лица која користе средства ЕУ, на пример када су оне преплаћене или када је доказано да су починиле одређене неправилности (нпр. примена неодговарајуће процедуре јавних набавки). Повраћај средстава реализују тела за уговарање (тј. они повлаче новац од извођача или корисника бесповратне помоћи) или ЕК (тј. она повлачи средства из државе кориснице); одговарајући износ се или одбија од будућих исплата које треба да се упуте извођачима/корисницима бесповратне помоћи или држави корисници, или потоња исплаћује надокнаду одговарајућем телу за уговарање или ЕК.

Eng. Recovery of funds

Поглавља правних тековина: У сврхе преговора о приступању, правне тековине ЕУ су подељене у 35 поглавља која представљају подељене области правних тековина (нпр. слободно кретање роба, јавне набавке). За листу поглавља погледајте: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/ac-

cession_process/how_does_a_country_join_the_eu/negotiations_croatia_turkey/index_en.htm.

Eng. Chapters of the acquis

Подела одговорности: Ово је начело доброг финансијског управљања, у складу са којим су задаци или групе задатака које обављају различита тела или запослени усмерени ка избегавању сукоба надлежности. Наравно, у контексту ИПА, ревизију обавља Ревизорско тело, која је изван система за управљање и контролу програма. Међутим, ово начело се примењује и у оквиру Оперативне структуре, где једно тело које је надлежно за набавке не би требало да буде надлежно и за програмирање.

Eng. Segregation of duties

Позив за достављање предлога пројеката: Схема додељивања бесповратних средстава се оглашава када се објави позив за достављање предлога пројеката. У оквиру позива за достављање предлога пројеката се наводе критеријуми које пријаве за бесповратна средства морају да испуне, између осталог и особе/организације које испуњавају услове, пројектни циљеви и садржај, минимум и максимум вредности бесповратних средстава и период спровођења, као и крајњи рок до ког пријаве морају бити поднете. Позиви за достављање предлога пројеката се објављују са упутствима за пријављивање. Пријаве које стигну до крајњег рока се онда оцењују и најбоље добијају средства. Затим се са особама/оранизацијама које су изабране потписују уговори о бесповратним средствима. У оквиру водича ПРАГ постоје детаљнија правила и документа за ИПА.

Eng. Call for Proposals (CfP)

Понуђач: Конзорцијум, привредно друштво или лице које доставља понуду као одговор на позив да се пријави на тендер.

Eng. Tenderer

Попуњавање недостатака: Ово је фаза 2 ДИС мапе пута (погледајте горе).

Eng. Gap plugging

Посебни услови: На све уговоре се примењују одређени услови који описују обавезе тела за уговарање и извођача или корисника гранта. Они се углавном деле на Посебне услове и Опште услове; посебни услови се односе на појединачне уговоре или грантове (нпр. укупна вредност уговора или гранта, почетак спровођења). За ИПА је потребно користити стандардне обрасце Посебних услова који се налазе у ПРАГ-у.

Eng. Special Conditions

Посредничко тело: У неким случајевима, неке надлежности тела за управљање у оквиру структурних фондова се могу пренети на тело које има за то потребне капацитете (нпр. број запослених) и/или стручност (нпр. у поступцима јавних набавки и доделе бесповратних средстава). Такве организације су посредничка тела.

Eng. Intermediate Body (IB)

Поступак са једним понуђачем: Поступак набавке у коме тело за уговарање додељује уговор конзорцијуму, привредном друштву или лицу на основу једине понуде (тј. без надметања). Може се користити за набавку услуга, робе и радова испод одређеног граничног износа.

Eng. Single tender procedure

Потврђивање трошкова: Види верификација трошкова и први ниво контроле.

Eng. Validation of expenditure

Потенцијална држава кандидат: потенцијална држава кандидат је она земља којој је ЕУ експлицитно дала до знања да има „европску перспективу“. Ту спадају и све државе на западном Балкану које већ нису државе кандидати.

Eng. Potential Candidate Country

Почетни период: Важи за уговоре за услуге, овај термин представља почетну фазу уговора. Током овог периода, извођач процењује тренутну ситуацију на терену, нарочито у односу на оно што је наведено у опису посла (нпр. можда се променила средина за спровођење пројекта) и у извештају о почетном периоду предлаже шта би требало даље урадити.

Eng. Inception period

Правила и процедуре за уговоре о услугама, роби и радовима који се финансирају из буџета Европских заједница у циљу сарадње са трећим земљама: Овај документ, који је усвојен Одлуком Комисије С (2007) 2034, представља најнижи ранг у хијерархији правно обавезујућих процедура које се односе на набавку средстава ЕУ изван ЕУ, укључујући ИПА (документа која имају примат су Уредба о спровођењу Уредбе о финансирању, као и сама Уредба о финансирању). Детаљна упутства о томе како треба примењивати ова правила и процедуре налазе се у оквиру ПРАГ-а; могу се наћи на сајту http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/legislation/rules_and_procedures/index_en.htm.

Eng. Rules and Procedures for Service, Supply and Works Contracts Financed from the General Budget of the European Communities for the Purposes of Cooperation with Third Countries

Правилник о процедурама: У контексту децентрализованог управљања компонентама или програмима ИПА, неопходно је развити детаљне процедуре, које прописују ко шта ради, како и кад. Ово се назива „Правилник о процедурама”.

Eng. Manual of Procedures (MoP)

Правило националности: У складу са правилима набавки за фондове ЕУ изван ЕУ, учешће у процедурама набавки и доделе грантова је отворено само за држављане или правна лица регистрована у „прихватљивим државама”. Ове прихватљиве државе се разликују за сваки програм ЕУ. За ИПА, они укључују ДЧ, ДК и потенцијалне ДК. Погледати одељак 2.3.1 ПРАГ-а за више информација, као и његов анекс А2 за целокупну листу прихватљивих држава.

Eng. Rule of nationality

Правило порекла: У складу са правилима набавки за фондове ЕУ изван ЕУ, производи морају да потичу из „прихватљивих држава”. Ове прихватљиве државе се разликују за сваки програм ЕУ. За ИПА, они укључују ДЧ, ДК и потенцијалне ДК. Погледати одељак 2.3.1 ПРАГ-а за више информација, као и његов анекс А2 за целокупну листу прихватљивих држава.

Eng. Rule of origin

Правне тековине ЕУ: Овај термин се уобичајено користи да означи целокупно законодавство ЕУ, а ту спадају и сва поглавља, уредбе и директиве које су усвојиле институције ЕУ и све судске одлуке Европског суда правде.

Eng. Acquis communautaire (acquis)

Правни оквир: У контексту ИПА, појам „правни оквир“ се односи на законодавство ЕУ (тј. Уредбу о финансирању, Уредбу о спровођењу Уредбе о финансирању, Уредбу о ИПА, Уредбу о спровођењу ИПА) и билатералне споразуме који су потписани између ЕК и држава корисница ИПА (тј. Оквирни споразум и уговори о финансирању), а који су од значаја за ИПА.

Eng. Legal framework

ПРАГ (Практични водич за уговорне поступке за екстерне активности ЕК): ПРАГ садржи детаљне процедуре за јавне набавке и документа која треба користити за доделу уговора и бесповратне помоћи из фондова ЕУ изван саме ЕУ (нпр. пројекти који се финансирају из ИПА). Развијен је у циљу подршке телима за уговарање током примене прилично сажетих правно обавезујућих правила јавних набавки (Правила и процедуре за уговоре о услугама, роби и радовима који се финансирају из заједничког буџета Европских заједница у

сврху сарадње са трећим земљама). Иако у теорији није правно обавезујући документ (осим ако то није експлицитно наведено у финансијским уговорима), из практичних разлога његове процедуре и документа треба поштовати у спровођењу ИПА у скоро свим случајевима. У неким ситуацијама, могућа су одступања и одрицања од ПРАГ-а, али само уз експлицитно одобрење Делегације ЕУ. Овај документ и његови анекси могу се наћи на адреси: http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm.

Пошто се он периодично мења и допуњава, важно је проверити да ли су поштоване најновије процедуре и документа током спровођења набавки или схема бесповратне помоћи.

Eng. PRAG (Practical Guide to EC External Aid Contract Procedure)

Практична политика: У случају јавне политике, у питању је одабран правац акције који треба да утиче на одлуке, да обликује понашање и одређује активности које следе, укључујући и креирање или измене закона и прописа, и усмеравање и коришћење јавних ресурса.

Eng. Policy

Праћење према резултатима: Ово је систем ЕК за прикупљање широког спектра квантитативних и квалитативних података о учинку развојних пројеката и програма који уживају финансијску подршку ЕК. Податке за Праћење према резултатима из извора ЕК прикупља независни стучњак кроз редовне оцене пројеката и програма које се спроводе на лицу места и у буквално свим партнерским државама ЕЗ. Ово је конзистентна, високо структурисана методологија која обезбеђује квалитет и упоредивост прикупљених података. Пројекти и програми добијају једноставне оцене у складу са међународно договореним критеријумима (релевантност, ефикасност, ефективност, утицај и одрживост) који су праћени кратким текстуалним објашњењима. На основу ових закључака, стручњаци за Праћење према резултатима износе препоруке за побољшање учинка развојне помоћи.

Eng. Results-Oriented Monitoring (ROM)

Праћење: Програми и пројекти који се финансирају из ИПА прате се током спровођења како би се обезбедило да се реализују по плану. Праћење на нивоу програма подразумева контролисање напретка у односу на циљеве и резултате који су наведени у програмским документима (нпр. Оперативни програми), са навођењем индикатора напретка. Праћење обезбеђује руководиоца одређене Оперативне структуре (ОС) уз подршку тела те ОС. Прикупљене информације, заједно са предложеним наредним активностима у

погледу решавања проблема који су се јавили током спровођења програма, представљају се у Секторским годишњим извештајима и Секторском завршном извештају који се припремају за сваку компоненту и програм и које разматра одговарајући Секторски одбор за праћење. Иста процедура се понавља и на нивоу пројекта, само уз навођење циљева, резултата и показатеља који су садржани у документима на нивоу nižем од програмског (нпр. нацрт пројекта за компоненту I, Обрасци за пријаву великог пројекта и Формулар за идентификовање операција за компоненте III и IV). У неким случајевима је могуће и праћење појединачних уговора (нпр. уговори о бесповратној помоћи са корисницима који су закључени у оквиру компоненте II). И овде је неопходно спровести накнадне активности у циљу решавања евентуалних проблема. Праћење пројекта обично спроводи орган у оквиру ОС који је најближи спровођењу пројекта (нпр. Високи службеник за програме помоћи за компоненту I или органи надлежни за спровођење мера у оквиру компоненти III и IV). Праћење ИПА у целини спада у надлежност Националног координатора за ИПА; информације које су садржане у Секторским годишњим извештајима и Секторском завршном извештају спајају се како би се припремили годишњи извештаји о ИПА, односно завршни извештај о ИПА. Погледати и Праћење према резултатима.

Eng. Monitoring

Први ниво контроле: Први ниво контроле је посебна врста верификације трошкова чији је резултат објављивање документа који „верификује“ и „потврђује“ трошкове, па се доставља кориснику. Овде је обично реч о програмима који се финансирају из унутрашњих инструмената за финансирање ЕУ, иако се за ИПА примењује само у компоненти IIa (тј. програмима прекограничне сарадње са ДЧ у оквиру дељеног управљања). За компоненту IIa, први ниво контроле мора бити потврђен на националном пре него на програмском нивоу (тј. то не могу урадити тела за управљање програмом), с обзиром да се правила и одредбе које морају да поштују корисници бесповратних средстава разликују од земље до земље која учествује у програму прекограничне сарадње.

Eng. First Level Control (FLC)

Превара: У ЕУ се превара формално дефинише као „било који намерни чин или омашка који се односе на: (i) представљање или употребу лажних, нетачних или непотпуних изјава или докумената, што за последицу има незаконито присвајање или бесправно задржавање средстава из општег буџета Европских заједница или буџета којим се управља у име Европских заједница, (ii) задржавање информација о нарушавању одређене обавезе, што

има исту последицу, или (iii) погрешно коришћење тих фондова у сврху која није она за коју су средства заиста намењена”. Случајеви преваре су нарочита врста нерегуларности и намерни су. Пример може бити рецимо манипулисање додељивањем уговора компанији или лицу које је повезано са запосленим у организацији тела за уговарање, а да тај однос нико пре тога није пријавио, или проневера средстава пројекта на банковни рачун у Швајцарској. Када се докаже превара, тело за уговарање или ЕК не само да поврате сва средства о којима се ради, већ покрећу поступак за поједина лица која су била умешана у то.

Eng. Fraud

Преговори о приступању: Чим једна европска држава добије статус ДК, могу почети преговори о њеном приступању ЕУ, након што Европски савет да своје одобрење. То углавном значи да треба одредити недостатке које је ДК направила у усвајању и примени правних тековина поглавље по поглавље (правне тековине су у сврхе преговора подељене у поглавља), а тај процес се назива „скрининг“. Онда почињу билатерални преговори, где су са једне стране институције ЕУ и државе чланице, а с друге ДК, и постиже се договор у вези са корацима које ДК мора да предузме да испуни утврђене недостатке. У неким случајевима, могу се испреговарати прелазни периоди за примену одређених делова правних тековина (нпр. држављани ДЧ ЕУ који купују непокретности у ДК после приступања). Пошто се одлучи да је ДК успешно поправила све недостатке у датом поглављу, то поглавље се „затвара“. Скрининг се не врши истовремено за сва поглавља правних тековина; за одлуку да се уради скрининг одређеног поглавља постоји термин „отварање поглавља“.

Eng. Accession negotiations

Предлог пројекта: Односи се само на компоненту I. Предлози пројеката су међудокумента између финансијских уговора који се закључују за националне програме и документације која се припрема за набавке и доделу бесповратне помоћи (нпр. пројектни задаци, техничке спецификације, Упутства за предлагаче). Они детаљније описују пројекат који је наведен у финансијском уговору, укључујући: одговарајући историјат (нпр. веза са другим пројектима); циљеве, резултате и активности; модалитете спровођења; буџет и трајање; број и врсту уговора или шема бесповратне помоћи путем којих ће пројекат бити спровођен. Анекси садрже логичку матрицу и планове за уговарање и спровођење. Предлоге пројеката припремају националне државне управе земље кориснице ИПА у складу са стандардним форматом који објављује ЕК

(Генерални директорат за проширење). Они се налазе у анексу Финансијског предлога за програме у које спадају, па се стога налазе и у пакету који се подноси Одбору за управљање ИПА.

Eng. Project Fiche

Предфинансирање: Израз предфинансирање се користи у два контекста. У првом означава исплату коју реализује тело за уговарање према извођачу или кориснику бесповратне помоћи на основу посебног уговора пре него што је извођач или корисник бесповратне помоћи имао било какве трошкове; због тога се назива и авансним плаћањем. На нивоу програма, ЕК такође предфинансира државе кориснице ИПА за програме који се администрирају у складу са децентрализованом управом (тј. пре него што одговарајуће тело за уговарање исплати новац извођачима или корисницима бесповратне помоћи). Процент буџета програма или уговора који може да се плати унапред зависи од одредби одговарајуће ИПА компоненте или је садржан у посебном уговору. На пример, ЕК предфинансира програме у оквиру компоненте III у износу од 30% укупно одобрене подршке ИПА у оквиру прве три буџетске године, док корисници бесповратне помоћи у неким случајевима могу да добију и 80% унапред у оквиру програма из компоненти I, IIb и IIc, у складу са ПРАГ-ом. У овом другом значењу, предфинансирање се односи на државе кориснице ИПА или извођаче/кориснике бесповратне помоћи који покривају трошкове програма или пројекта из сопствених средстава пре него што добију надокнаду ЕК или одговарајуће тело за уговарање; за више информација видети надокнаду.

Eng. Pre-financing

Прелазна евалуација: видети евалуација.

Eng. Interim evaluation

Пренос овлашћења за управљање: Ово је кулминација последње фазе, фазе 5 у ДИС мапи пута. ЕК преноси овлашћења за управљање држави корисници ИПА за једну ИПА компоненту или преко одлуке Комисије за програм који се финансира из ИПА.

Eng. Conferral of Management

Претпоставке: Овај термин се односи на планирање програма или пројекта, нарочито када се користе логичке матрице пројекта. Претпоставке се односе на ризике који се везују за спровођење програма или пројекта и остваривање њихових циљева и резултата; за разлику од ризика они се дефинишу позитивно а не негативно (нпр. „корисник ће запослити довољно особља“

уместо „корисник неће бити у могућности да запосли довољно особља с обзиром на органичења у буџету“). Претпоставке представљају једну колону у логичкој матрици пројекта и када се сагледају заједно са активностима, резултатима или циљем пројекта, требало би аутоматски да воде на следећи ниво (нпр. резултати из логичке матрице пројекта и претпоставке на нивоу резултата би аутоматски требало да воде ка постизању циља тог пројекта).

Eng. Assumptions

Претприступна стратегија: Претприступна стратегија ЕУ је сачињена како би припремила земље кандидате и потенцијалне кандидате за њихово будуће чланство. Она је, између осталог, заснована на следећим документима и механизмима: Европски споразуми/Споразуми о стабилизацији и придруживању; Партнерства за приступање/Европска партнерства; Редовни извештаји, Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ и претприступну помоћ (нпр. ИПА).

Eng. Pre-accession strategy

Претходна евалуација: видети евалуација.

Eng. Ex ante evaluation

Претходна студија изводљивости: Односи се на велике пројекте који треба да се финансирају из ИПА компоненте III. Овај документ је развијен како би се одлучило да ли се исплати наставити са развојем инфраструктуре као што се предлаже у генералном пројекту.

Eng. Pre-Feasibility Study

Претходне контроле: Овај термин подразумева провере које се спроводе у оквиру поступка или плаћања, пре него што се поступак спроведе или дође до плаћања. Што се тиче ИПА, претходне контроле се обично односе на провере које примењује ЕК у фазама набавке/доделе средстава пројекта/схема доделе бесповратних средстава за програме у оквиру децентрализованог управљања уз претходне контроле („нормални ДИС“). На пример, у оквиру компоненте I, тендерски досије који пише тело за спровођење, уз помоћ за то надлежног Високог службеника за програме помоћи, мора да одобри делегација ЕУ пре него што се пошаље понуђачима. Слично томе, уговор које се потписује после тендера мора одобрити делегација ЕУ пре него шта га потпише извођач. Овакве претходне контроле врши делегација ЕУ за програме у оквиру свих ИПА компоненти, осим за компоненту IIa (дељено управљање) и компоненту V (у оквиру децентрализованог управљања без претходних контрола).

Eng. Ex ante controls

Приоритетна оса: Као основна мања јединица Оперативног програма (ОП), приоритетне осе су основне интервенције или теме (нпр. транспорт, животна средина, конкурентност), а свака се спроводи кроз кохерентан скуп Мера, које се опет спроводе кроз операције. Свака приоритетна оса се дефинише следећим: општим циљем; описом одговарајућег законодавства Заједнице које се примењује на приоритетне осе, нарочито тамо где се пружа подршка транспоновању или спровођењу правних тековина; циљем коме служи приоритетна оса; јасним образложењем интервенције на основу анализе (укључујући СВОТ анализу); општим описом саме интервенције; циљањем интервенције у смислу сектора, географских области и/или група, како би се средства концентрисала што је сврсисходније могуће; пописивањем мера које спадају у приоритетне осе; описом предвиђене реализације приоритетне осе (укључујући све критеријуме адекватности који се примењују на све мере); и табелом индикатора за праћење на нивоу резултата, укључујући циљеве који се желе постићи. Финансирање се на нивоу приоритетне осе одређује кроз финансијску табелу (одељак 4 ОП), а сваки ОП увек садржи посебну приоритетну осу за техничку подршку која треба да помогне у управљању и спровођењу.

Eng. Priority Axis (PA)

Приручник за компоненту регионалног развоја ИПА: Овај приручник, који је направила ЕК (Генерални директорат за регионалну политику), односи се на ИПА компоненту III и садржи одредбе које регулишу различите фазе припреме и спровођења програма, од почетног стратешког оквира и програмирања до финансијског управљања и контроле, праћења и евалуације. Он се односи и на компоненту IV.

Eng. (IPA Manual for the Regional Development Component)

Приступ логичког оквира: Методологија за припрему програма и пројеката, укључујући анализу заинтересованих страна, анализу проблема (резултат је дрво проблема), анализу циљева (резултат је дрво циљева), стратегије, и припрему логичке матрице, прегледа активности и средстава.

Eng. Logical Framework Approach

Прихватљиви трошкови: Стопа кофинансирања програма и пројеката у ЕУ која се односи на прихватљиве трошкове одређеног програма (не смете мешати са „прихватљивост трошкова“, погледајте дефиницију за то). Прихватљиви трошкови могу да се дефинишу као јавни трошкови у оквиру програма или целокупни трошкови у оквиру програма (тј. ту спада и новац из извора који нису јавни). У зависности од тога која дефиниција се користи, то

може имати снажан утицај на јавни буџет државе кориснице. На пример, ако пројекат има укупан буџет од милион евра и ЕУ стопа кофинансирања износи 85%, преосталих 15% мора да дође из националних јавних средстава ако се прихватљиви трошкови дефинишу као јавни трошкови; ако се пак дефинишу као укупни трошкови, онда 15% може доћи из рецимо приватних извора, што ће корисници уштедети 150.000 евра. За ИПА, прихватљиви трошкови у оквиру компоненти III и V се дефинишу као јавни трошкови, док то за остале три компоненте, може бити и јавни и укупни трошак. Појединости за сваку компоненту могу се наћи у члановима 38, 67, 90, 149, 153. и 173. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Eligible expenditure

Прихватљивост трошкова: Финансијски инструменти ЕУ могу да подрже финансирање трошкова у оквиру програма само ако се испуне одређени услови – ако су услови испуњени, онда су трошкови „прихватљиви“. (Не би требало мешати прихватљивост трошкова са термином „прихватљив трошак“, молимо погледајте и дефиницију за то). Што се тиче ИПА, један скуп услова чине временска ограничења (нпр. додељивање уговора и крајњи рок за исплату за ИПА компоненте I, IIb и Iic; датум преноса овлашћења за управљање за компоненте III и IV; и датум када ЕК одобри неки велики пројекат у оквиру компоненте III). Рецимо неки трошкови уопште нису прихватљиви у оквиру ИПА, као што су порези, царинске и увозне таксе, банкарски трошкови и трошкови конверзије. Правила за прихватљиве трошкове се другачија за различите компоненте и наведена су у члановима 34, 66, 89, 148, 152. и 172. Уредбе о спровођењу ИПА; правила су такође наведена и у појединачним финансијским споразумима.

Eng. Eligibility of expenditure

Програм руралног развоја: Овај појам се односи на програм развијен за ИПА компоненту V. Његова структура и садржај су слични Оперативним програмима, тако да за више информација треба погледати и овај унос у речник појмова. Што се тиче других програма, он је подложен консултацијама унутар и између служби, прегледа га Одбор за управљање ИПА и усваја се Одлуком Комисије. Финансијски споразуми који се касније закључе између ЕК и земље кориснице садрже текст одговарајућег финансијског предлога у једном од анекса.

Eng. Rural Development Programme

Програм: У контексту ИПА, овај појам означава документ који дефинише циљеве, резултате, пројекте (ИПА компонента I) или приоритетне осе и мере (компоненте II, III, IV и V), као и буџет у оквиру једне ИПА компоненте. Пошто су програми у компоненти I везани за средства из ИПА фонда која се финансирају из једне буџетске године ЕУ, ти програми морају да се развијају на годишњем нивоу. За све остале компоненте, програми су вишегодишњи (тј. покривају средства ИПА из више година), стога се припремају само једном током једног европског буџетског периода. Уз консултовање са ЕК, њих развија земља корисница (земље кориснице) током процеса програмирања. У принципу, једна компонента може да се спроводи кроз више програма, међутим, у случају Србије се ово односи само на компоненту II, у оквиру које постоји 8 програма (видети ИПА компоненту II). Програми имају различите услове у зависности од компоненте: компонента I има националне програме, компоненте II, III и IV оперативне програме, а компонента V програме за рурални развој (за више информација погледати одговарајуће уносе у речнику појмова). Сваки од ових докумената је предмет консултовања унутар и између служби, прегледа их и одобрава Одбор за управљање ИПА, а усвајају се Одлуком Комисије. Пошто се земље кориснице ИПА налазе изван ЕУ, ЕК и одређена држава склапају финансијске уговоре; документ који сачињава програм налази се у анексу ових финансијских уговора.

Eng. Programme

Програми прекограничне сарадње: Програми прекограничне сарадње имају циљ да поред осталог побољшају економску и друштвену кохезију решавајући проблеме (нпр. заштита животне средине, културно наслеђе) који су заједнички за регионе са обе стране копнене или морске границе. Пројекти морају имати снажне особине прекограничне сарадње, и на тај начин укључују организације са обе стране одређене границе. Земље које учествују у програмима прекограничне сарадње могу бити две ДЧ, једна ДЧ и једна ДК/потенцијална ДК или две ДК/потенцијалне ДК. У првом случају програми се финансирају из дела Европске територијалне сарадње у оквиру Европског фонда за регионални развој, а у последње две могућности финансирају се из ИПА. У посебним случајевима, програми могу имати и више од две земље (нпр. Јадрански програм који обухвата све државе дуж италијанске источне морске границе). За више информација погледајте http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/crossborder.

Eng. Cross-Border Cooperation (CBC) programmes

Програми транснационалне сарадње: Програми транснационалне сарадње укључују државе (ДЧ и земље које нису ДЧ) које се налазе у једној географској области. Ови програми имају за циљ решавање питања која су заједничка за државе које у њима учествују (нпр. управљање животном средином). Пројекти на тај начин укључују организације из неколико или из свих држава учесница. Учешће ДЧ у програмима транснационалне сарадње финансира се из циља Европске територијалне сарадње Европског фонда за регионални развој, као и ДК или потенцијалних ДК у оквиру компоненте II. За више информација погледајте сајт http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/transnational.

Eng. Trans-National Cooperation (TNC) programmes

Програмирање: Овај појам одговара првој формалној фази пројектног циклуса, као што је наведено у методологији Управљања пројектним циклусом; међутим, при програмирању ИПА, програмирање укључује и 2 наредне фазе Управљања пројектним циклусом – идентификовање и формулисање. Током процеса програмирања, земље кориснице идентификују приоритете који треба да се финансирају из помоћи ЕУ, позивајући се, између осталог, на Партнерства за приступање или Европска партнерства, Годишње извештаје и најновији Вишегодишњи индикативни документ за планирање, као и на сопствене потребе. У консултацији са ЕК, земље кориснице тада сачињавају програме који су подељени на пројекте (компонента I) или приоритетне осе и мере (компоненте II, III, IV и V); у складу са методологијом логичке матрице, за сваки пројекат/приоритетну осу/меру се дефинишу циљеви, резултати и индикатори, заједно са буџетима и модалитетима за спровођење. Програми се развијају за сваку годину у случају компоненте I и једном у оквиру буџетског периода за све остале (пошто су вишегодишњи). Када је програм утврђен након консултација између и унутар служби, прегледа га и одобрава Одбор за управљање ИПА и усваја се Одлуком Комисије. Процес програмирања кулминира закључивањем финансијског уговора између ЕК и земље кориснице ИПА. Оперативна структура за сваку компоненту, односно руководилац Оперативне структуре има надлежност за програмирање. Ова надлежност подразумева интензивну координацију, не само у оквиру и између државних органа (углавном министарстава) који ће користити помоћ ЕУ, већ и свих заинтересованих страна као што су економске и социјалне организације, организације у области животне средине и организације грађанског друштва (погледати консултације са партнерима).

Eng. Programming

Програмски заснован приступ: Ово је често коришћен концепт у оквиру међународних донаторских заједница, а представља механизам за остварење циљева Париске декларације у смислу унапређења ефикасности помоћи. Програмски заснован приступ је вид укључивања у развојну сарадњу, заснован на начелу координисане подршке локалним развојним пројектима као што су националне стратегије за смањење сиромаштва, секторски програм, тематски програм или програм посебне организације. Основне карактеристике су: руковођење од стране државе домаћина; јединствен свеобухватан програм и буџетски оквир; формални процес координације донатора и њихових процедура извештавања, буџетирања, финансијског управљања и набавки; напори за повећање употребе локалних система за припрему пројеката и управљање пројектима, финансијско управљање, праћење и евалуацију. Погледати и Секторски приступ, који је заправо Програмски заснован приступ на нивоу читавог сектора.

Eng. Programme Based Approach (PBA)

Пројекат који генерише приход: Пројекат који генерише приход подразумева сваку операцију која обухвата инвестиције у инфраструктуру, чије је коришћење подложно изменама које директно чине корисници или операцију која подразумева продају или издавање земљишта или објеката или пружање услуга за надокнаду.

Eng. Revenue-generating project

Пројектни задатак: Пројектни задатак описује природу услуга које ће извођач пружати, укључујући појединачне задатке, неопходну стручност, временски распоред активности, као и неке основне информације. Пројектни задаци се налазе у „описном“ делу тендерског досијеа за уговоре о роби.

Eng. Terms of Reference (ToR)

Процедура набавке: Овај појам се односи на набавку уговора о услугама, роби и радовима, почев од објављивања обавештења о набавци (за рестриктивну и отворену тендерску процедуру), позива за достављање понуда (конкурентни поступак са погађањем) или захтева за достављање понуде (процедура са једним понуђачем) све до доделе уговора.

Eng. Procurement procedure

Процена недостатака: Ово је фаза 1 ДИС мапе пута (погледајте горе). Резултат је извештај о процени недостатака.

Eng. Gap assessment

Процена усклађености: Ово је фаза 3 ДИС мапе пута (погледајте раније у тексту).

Eng. Compliance assessment

Процена утицаја на животну средину: Процена утицаја на животну средину се врши за велике пројекте који се финансирају из ИПА компоненте III. Као што и сам термин каже, проучавају се утицаји које пројекат може имати на животну средину током и након спровођења и предлажу се олакшавајуће мере. За разлику од стратешке процене утицаја на животну средину, процена утицаја на животну средину се бави појединачним пројектима а не програмима. Правна обавеза да се врши процена утицаја на животну средину је на снази на основу Директиве о процени утицаја на животну средину (Директива Савета 85/337/ЕЕЗ од 27. јуна 1985.)

Eng. Environmental Impact Assessment (EIA)

Процес стабилизације и придруживања (ПСП): Означава политику ЕУ према државама западног Балкана (тј. Србији, Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори и Косову у складу са Резолуцијом 1244/1999 Савета безбедности Уједињених нација). Овај процес има за циљ да обезбеди мир и стабилност у региону кроз јачање демократије, владавине права и тржишне економије; промовише слободну трговину и политички дијалог; шири могућност датих држава за приступање ЕУ (све државе су или ДК или потенцијалне ДК). ПСП је инициран на самиту у Загребу у новембру 2000. године и садржи следеће конкретне мере које су значајне за државе западног Балкана: (i) закључивање Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ; (ii) почетак преференцијалних трговинских односа са ЕУ; и (iii) алоцирање средстава ЕУ у оквиру ИПА како би се помогла транзиција потенцијалних ДК до ДК и ДЧ.

Eng. Stabilisation and Association Process (SAP)

Радови: Изградња физичке инфраструктуре (нпр. пута, постројења за пречишћавање отпадних вода, канализационог система) од стране извођача. Одговарајући уговор се назива уговором о радовима, а одговарајући примери уговора се могу пронаћи у анексима ПРАГ-а, иако се на радове у оквиру компоненте ИПА III примењују општи и посебни ФИДИК услови.

Eng. Works

Ревизија: Провера организације, особе, програма или уговора на основу усклађености са одређеним правилима и процедурама, критеријумима или задатим циљевима. Финансијска ревизија се примарно тиче плаћања

извођачима или корисницима бесповратних средстава и јавних набавки у вези са тим или поступцима доделе средстава; системске ревизије истражују да ли је нека организација или група организација испунила одређене унапред установљене критеријуме (нпр. процена усклађености која се врши као део ДИС мапе пута, у односу на критеријуме за акредитацију који се налазе у анексу Уредбе о спровођењу ИПА); ревизија пословања проверава између осталог да ли су нека политика или програм испунили задате циљеве (у суштини је ова ревизија слична евалуацији). Ревизија може бити спољна или интерна; погледајте појединачне уносе за то у овом речнику појмова.

Eng. Audit

Ревизорски суд: видети Европски ревизорски суд.

Eng. Court of Auditors (CoA)

Ревизорски траг: Хронолошки низ докумената или електронских записа, на основу кога се, корак по корак, види историја трансакција или догађаја (то се обично односи на набавку/доделу бесповратних средстава или плаћања), од почетка до краја. Информације које се добијају на основу ревизорског трага омогућавају контролору да прегледа сву релевантну документацију и прати радње током сваког процеса, а ту спада и појединачна одговорност запослених. Ревизорски траг може бити веома јасан или веома компликован, у зависности од броја фаза које постоје.

Eng. Audit trail

Ревизорско мишљење о коначним изјавама о трошковима: видети Ревизорско тело.

Eng. Audit Opinion on final statements of expenditure

Ревизорско тело: Једна од институција која је предвиђена Уредбом о спровођењу ИПА за управљање ИПА у децентрализованом управљању, ревизорско тело је задужено за проверу и потврђивање доброг и делотворног рада система управљања и контроле у спровођењу ИПА компоненти или програма који се финансирају из ИПА. Функције овог тела су наведене у члану 29. Уредбе о спровођењу ИПА и подразумевају: прављење годишњих ревизорских планова и њихово спровођење, што подразумева и испитивање постојећих система и ревизију узорака неких операција и трансакција (нпр. плаћања), објављивање годишњих ревизорских извештаја о активностима и годишњих ревизорских мишљења којима се идентификују све слабости које се открију током извршавања годишњих ревизорских планова; објављивање ревизорског мишљења на основу коначних изјава о трошковима Националног

службеника за одобравање у оквиру програма финансираних из ИПА, иза којих ће као подршка следити завршни ревизорски извештај о активностима ако то буде неопходно. С обзиром на дужности овог тела, оно је потпуно независно и налази се изван система управљања и контроле у управљању ИПА програмима. Иако се може догодити да тело које извршава функције ревизорског тела теоретски може да се разликује од компоненте до компоненте, у пракси све надлежности овог тела врши јединствена институција за све ИПА програме.

Eng. Audit Authority (AA)

Регионална конкурентност и запошљавање: Као један од три циља Структурних фондова током буџетског периода 2007-2013 (преостали су Конвергенција и Европска територијална сарадња), њена сврха је јачање конкурентности и запошљавања у регионима који нису покривени циљем Конвергенције. Укупан буџет за овај период је 55 милијарди евра. За више информација посетите сајт http://ec.europa.eu/regional_policy/objective2.

Eng. Regional Competitiveness and Employment

Резултати: То су индикатори учинка који се користе током праћења и евалуације, а који су последица одређене активности. Резултати проистичу из реализације учинка пројекта и односе се на ефекат који на корисника имају промене у његовом понашању, капацитету или функционисању. Ови индикатори могу бити физичке природе (на пример, број нових радних места или стечених квалификација) или финансијске природе (на пример, смањење трошкова или уштеда времена). Током развоја предлога пројекта за ИПА компоненту I, „резултати” се односе на употребу пројектних резултата и њихових ефеката, и сачињавају један ред у матрици логичког оквира. У контексту ИПА компоненти II-V, „резултати” су формулисани у програмским документима као један од критеријума за оцењивање учинка пројекта, на основу циљева (поред остварења учинка, који је предуслов за постизање резултата, и потпуне и адекватне реализације трошкова) и треба да се примењују у оквиру идентификовања, одабира и праћења пројекта. Погледати и учинак и циљеве.

Eng. Results

Релевантност: Један од критеријума на основу којих се евалуирају програми које финансира ЕУ. За више информација, погледајте евалуацију.

Eng. Relevance

Рестриктивни тендерски поступак: Поступак набавке у складу са ПРАГ-ом којим тело за уговарање бира конзорцијум, привредна друштва или лица која ће изразити интерес за реализацију одређеног уговора. Тело за уговарање затим организује комисију за селекцију, која бира конзорцијум, привредно друштво или лица која највише испуњавају унапред одређене критеријумиме. Она привредна друштва или лица која уђу у ужи избор се позивају да доставе понуде. Обично се користе за набавку услуга.

Eng. Restricted tender procedure

Референтни период: Када се спроводи Анализа трошкова и користи за пројекте који генеришу приход, трошкови и зараде се обрачунавају у односу на одређени број предстојећих година (нпр. 15, 20). Ово се назива „референтним периодом“ за Анализу трошкова и користи.

Eng. Reference period

Ризик: Када се користи у вези са спровођењем програма или пројекта, појам „ризик“ означава околности или акције (или њихово одуство) које могу имати негативан утицај на постизање циљева или реализацију активности пројеката. При планирању програма или пројекта у складу са методологијом Управљања пројектним циклусом, ризици се углавном дефинишу као претпоставке (које сачињавају посебну колону у логичкој матрици) – на пример, уместо „корисница можда неће моћи да ангажује довољно запослених због буџетских ограничења“, формулација би била „корисница ће ангажовати довољно запослених“. Како би се ризицима управљало, они морају да се идентификују, да им се одреди приоритет и дефинишу одговарајуће акције за решавање. Овај формални процес, који резултира анализом ризика, рангира ризике на основу њиховог утицаја и могућности појаве; на пример, ризик великог утицаја (нпр. потпуни недостатак особља у одређеном сектору министарства) могао би имати тако малу могућност појаве да није вредан да уђе међу приоритете. Затим се формулишу и спровode мере за ублажавање ризика. Управљање ризиком је саставна функција система за управљање и контролу компоненти или програма који се финансирају из ИПА; руководиоци Оперативних структура морају редовно да спровode анализе ризика (нпр. на годишњем нивоу), да формулишу мере за ублажавање ризика и да обезбеде њихово спровођење.

Eng. Risk

Роба: Испорука физичке робе (нпр. кола, компјутера) од стране извођача. Одговарајући уговор се назива уговор о роби, а посебни обрасци се налазе у ПРАГ анексима.

Eng. Supplies

Руководилац оперативне структуре: Руководилац оперативне структуре води оперативну структуру и има свеобухватну надлежност за управљање и спровођење одређених програма који се финансирају из ИПА. За детаљније информације, погледајте унос Оперативна структура.

Eng. Head of Operating Structure (HOS)

Савет Европе: Савет Европе (који не треба мешати са Саветом ЕУ или Европским саветом) се примарно бави развојем људских права, демократијом и владавином права у Европи, а нарочито на основу Европске конвенције о људским правима. Седиште је у Стразбуру, и има 47 држава чланица. За више информација погледати <http://www.coe.int>.

Eng. Council of Europe

Савет ЕУ: Тело ЕУ које представља државе чланице, надлежно је између осталог за одобравање и писање закона у ЕУ. За више информација погледати: <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?lang=EN>.

Eng. Council of the EU

Савет за регионалну сарадњу: Основан 2008. године као наследник Пакта за стабилност југоисточне Европе, Савет за регионалну сарадњу промовише регионалну сарадњу у југоисточној Европи. Он се фокусира на стварање и координирање развојних пројеката у шест сектора: (i) економски и социјални развој; (ii) енергетика и инфраструктура; (iii) правосуђе и унутрашњи послови; (iv) сарадња у сектору безбедности; (v) изградња људског капитала; и (vi) парламентарна сарадња. Чланство у Савету укључује све државе у региону, а седиште му је у Сарајеву. За више информација посетите сајт <http://rcc.int>.

Eng. Regional Cooperation Council (RCC)

СВОТ анализа: СВОТ анализа проучава предности, слабости, могућности и претње (СВОТ) одређене практичне политике или финансијске интервенције. У контексту ИПА, СВОТ анализа се спроводи при развијању приоритетне осе у оквиру Оперативних програма.

Eng. SWOT analysis

Сектор за национални фонд за управљање средствима Европске уније: Сектор у Министарству финансија који има улогу Националног фонда (видети Национални фонд).

Eng. National Fund Department for EU Funds Management

Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи: Овај сектор у Канцеларији за европске интеграције помаже Националном ИПА координатору у програмској компоненти I и у целини координира и прати ИПА. Сектор је још задужен и за мултилатералну и билатералну помоћ.

Eng. Department for Planning, Programming, Monitoring and Reporting on EU funds and Development Assistance

Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње: Овај сектор у Канцеларији за европске интеграције врши дужности које су прослеђене Србији за учествовање у програмима ИПА компоненте II (тј. програмима прекограничне и транснационалне сарадње).

Eng. Department for Cross-Border and Transnational Cooperation Programmes

Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ: Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ је сектор у Министарству финансија и у оквиру децентрализованог управљања ИПА компоненти представља тело за уговарање, осим за компоненту V. Сектор је тело за спровођење за компоненте I, IIb и IIc и руководилац сектора је Службеник за одобравање програма за те исте компоненте. Поред тога сектор је тело овлашћено за уговарање и спровођење компоненти III и IV. Сектор је и водеће тело у оперативним структурама за компоненте I и III (за компоненту III је и тело овлашћено за оперативни програм); руководилац сектора за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ је и руководилац оперативне структуре за ове компоненте. Због великог обима посла који му је поверен, сектор има вишеструка овлашћења. Као тело за уговарање сектор је одговоран за јавне набавке и доделу бесповратних средстава, потписивање уговора, плаћање извођачима и корисницима бесповратних средстава и утврђивање трошкова. Као водећа институција у 2 оперативне структуре треба да: (i) тражи акредитацију за системе управљања и контроле за компоненте I и III од Националног службеника за одобравање и да, пошто је добије први пут, одржава акредитацију; и (ii) програмирање, праћење и евалуацију ових компоненти уз подршку оперативне структуре (нпр. Високи службеник за програме помоћи у оквиру компоненте I и тела надлежна за приоритетне осе/тела надлежна за мере у оквиру компоненте III), а ту спада и припрема годишњих секторских извештаја и секторских завршних извештаја. На крају, сектор је задужен и да врши функцију првог нивоа контроле у оквиру компоненте IIa (програми прекограничне сарадње у оквиру дељеног управљања). Скраћеница (прим. прев. - на енглеском је CFCU) која се користи

за ово одељење је у суштини незванична али скоро је да је стандардни термин за главно тело за уговарање посла у оквиру ФАР – Централна јединица за финансирање и уговарање.

Eng. Department for Contracting and Financing of EU Funded Projects (CFCU)

Секторски годишњи извештај: Када се нека ИПА компонента или програм администрира у складу са децентрализованим управљањем, Секторски годишњи извештај обухвата претходну финансијску годину и припрема га руководилац одговарајуће Оперативне структуре (осим за компоненту II), разматра га и одобрава Секторски одбор за праћење пре слања ЕК, НИПАК-у и Националном службенику за одобравање у случају компоненти I и II. За компоненту II, ове извештаје припремају тела за управљање у ДЧ (компонента IIa – програми прекограничне сарадње у оквиру дељеног управљања) или две оперативне структуре (компонента IIb – програми прекограничне сарадње са централизованим или децентрализованим управљањем), разматра или/и одобрава одговарајући Заједнички одбор за праћење, а затим се шаљу ЕК (компонента IIa) или се шаљу ЕК, двојици Националних ИПА координатора, као и Националним службеницима за одобравање у случају децентрализованог управљања (компонента IIb). Секторски годишњи извештаји, које користе Национални ИПА координатори за припрему Годишњих извештаја о ИПА, садрже информације о спровођењу програма, посебно о напретку у испуњењу циљева и постизању резултата предвиђених у програмским документима (нпр. Оперативни програми) са освртом на њихове индикаторе успеха. Они покривају и друга питања, као што су обезбеђивање јавности и видљивости компоненте или програма и коришћење техничке помоћи приоритетних оса у компонентама II, III, IV и V. Секторски годишњи извештаји су наведени по компонентама у члановима 61, 84, 112, 144, 169. и 193. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Sectoral Annual Report (SAR)

Секторски завршни извештај: Када се нека ИПА компонента или програм спроводи у складу са децентрализованим управљањем, након завршетка спровођења се припрема Секторски годишњи извештај. Он обухвата читав период и користи га Национални ИПА координатор при сачињавању Завршног извештаја о ИПА. Надлежност за припрему и одобравање су исти као за Секторске годишње извештаје, а садржина им је слична. Услови Секторских завршних извештаја и рокови за подношење ЕК наведени су по компонентама у члановима 61, 84, 112, 144, 169. и 193. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Sectoral Final Report (SFR)

Секторски одбори за праћење: Када се нека ИПА компонента или програм спроводи у складу са децентрализованим управљањем, неопходно је основати Секторски одбор за праћење. Његова надлежност је контрола спровођења одређене компоненте или програма, као и преглед напретка програма и пројекта како је изнето у извештајима (Секторским годишњим извештајима и Секторским завршним извештајима) које редовно припрема руководилац одређене Оперативне структуре и које одбор мора да одобри. Осим тога, одбор разматра годишње извештаје о ревизорским активностима и може да предложи измене и допуне програма уколико је неопходно. У зависности од компоненте, секторски одбори за праћење могу да разматрају и да одобравају критеријуме за одабир операција или пројеката у оквиру програма и да одобре оне пројекте који су предложени за финансирање. Секторски одбори за компоненту I и програме прекограничне сарадње у компоненти II познати су под називом Одбор за праћење компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција и Заједнички одбори за праћење; за више информација, погледајте посебне уносе у овом речнику појмова. За компоненте III, IV и V, они се просто називају секторски одбори за праћење. Секторски одбори се углавном састају најмање два пута годишње, а њихови чланови најчешће укључују представнике ЕК, Националног ИПА координатора, Националног службеника за одобравање, руководиоца одређене Оперативне структуре, тела Оперативне структуре, као и Стратешког координатора у случају компоненти III и IV. Остале заинтересоване стране, укључујући организације грађанског друштва, такође могу да присуствују састанцима. Секторски одбори подносе извештај Одбору за управљање ИПА. Посебне надлежности одбора и облици њихове реализације, укључујући институцију или институције које председавају састанцима, разликују се између компоненти; одговарајући текст можете наћи у члановима 59, 83, 110, 142, 167. и 192. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Sectoral Monitoring Committees (SMCs)

Секторски пододбори за праћење: Пододбори Одбора за праћење компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција за осетљиве секторе у оквиру компоненте I (нпр. Правосуђе и унутрашњи послови); они се називају секторски пододбори за праћење и подносе извештај Одбору за праћење компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција. Надлежности подбора и облици њихове реализације дефинишу се у Мандату који објављује ЕК.

Eng. Sectoral Monitoring Sub-Committees (SMSCs)

Секторски приступ планирању: То је средство за боље координирање развојне помоћи, укључујући државу домаћина (у водећој улози), ЕУ и друге донаторе, као и одређени број заинтересованих страна у оквиру јединственог процеса или оквира и које је фокусирано на посебан сектор (на пример, транспорт или владавина права). То је на првом месту процес којим се обезбеђује да Влада и држава имају контролу над развојном политиком и алоцирањем средстава у оквиру сектора, затим повећање кохерентности са националном политиком, потрошњом и учинком, као и смањење трансакцијских трошкова. Програмирање ИПА је све више засновано на секторским приступима. Погледати и Програмски заснован приступ, пошто су секторски приступи заправо програмски засновани приступи на секторском нивоу.

Eng. Sector Wide Approach (SWAP)

Секторски споразум: То је споразум који се односи на посебну ИПА компоненту између ЕК и одређене државе кориснице, а којим се дефинишу начела управе и спровођења која нису садржана у Оквирном уговору или финансијским уговорима. Само ИПА компонента V предвиђа закључење Секторског споразума.

Eng. Sectoral Agreement

Секундарне набавке: Стриктно говорећи, секундарне набавке се односе на подизвођаче у погледу робе или радова, од стране лица или организације коју је тело за уговарање ангажовало за пружање услуга, робе или радова. Међутим, чешће се користи у вези са набавком услуга, робе и радова који се спроводе од стране корисника грантова у оквиру уговора о гранту који је склопљен са телом за уговарање. (Пошто набавка не укључује доделу бесповратних средстава, набавка у оквиру грантова треба да се назива „примарна набавка“ или само „набавка“). Правила и поступци које треба примењивати наведени су у појединачним уговорима по којима се набављају услуге, роба или радови.

Eng. Secondary procurement

Сертификационо тело: Пре потраживања новца од ЕК за програме који се финансирају из структурних фондова, мора се потврдити да трошкови испуњавају захтеве, да су настали и да су их платили корисници. За сваки програм који се финансира из структурних фондова, тако постоји тело које има надлежност да то изврши, као и да потражује и добија средства од ЕК (која ће се онда после тога пренети корисницима). То тело је сертификационо тело. У смислу ИПА, сертификациона тела су важна само за прекограничну

сарадњу и транснационалне програме сарадње у оквиру дељеног управљања (тј. да то подразумева и ДЧ). У таквим случајевима, сертификационо тело се увек налази у ДЧ и одговорно је за потврђивање не само насталих трошкова плаћених искључиво у држави у којој се налази сертификационо тело, већ и у осталим земљама које учествују. На пример, кад је у питању програм прекограничне сарадње између Србије и Румуније, сертификационо тело се налази у Румунији и надлежно је за потврђивање насталих трошкова који су плаћени од стране и румунских и српских корисника.

Eng. Certifying Authority (CA)

СИГМА: Подршка за унапређење владавине и управљања (СИГМА) је одељење у Организацији за економску сарадњу и развој коју финансира ЕУ. Она, између осталог, пружа подршку ДК и потенцијалним ДК у реформи државне управе и управљању јавним фондовима, укључујући јавне набавке, финансијску контролу и спољну ревизију. За више информација посетите сајт <http://www.sigmaxweb.org>.

Eng. SIGMA

Систем дуплих коверата: Систем који се користи у јавној набавци где се техничке и финансијске понуде које се предају за једну понуду достављају у одвојеним запечаћеним ковертама.

Eng. Double envelope system

Систем управљања и контроле: Овај појам подразумева сва тела која су директно укључена у управљање и спровођење једне компоненте или програма ИПА у оквиру децентрализоване управе, у периоду од потписивања одговарајућег/их финансијског/их уговора до закључења програма. Обавезе које систем предвиђа јесу набавке, плаћање, праћење и евалуација. Систем управљања и контроле за једну компоненту или програм углавном подразумева Националног службеника за одобравање, национални фонд и оперативну структуру (укључујући сва тела у њеном саставу – нпр. за компоненту I Тело за спровођење, јединице за спровођење пројекта и Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи у Канцеларији за европске интеграције Владе Републике Србије). Систем не укључује ревизорски орган, националног службеника за акредитацију, националног ИПА координатора и стратешког координатора пошто они нису директно укључени у управљање и спровођење програма.

Eng. Management and control system

Скрининг: видети преговоре о приступању.
Eng. Screening

Служба за сарадњу у спречавању превара: Служба слична ОЛАФ-у (Европска агенција за спречавање превара) која се оснива у ДК или потенцијалној ДК и бави се истрагом неправилности и превара.

Eng. Anti-Fraud Cooperating Service (AFCOS)

Службени лист (СЛ): Законодавство ЕУ и друге информације (нпр. обавештења о запослењу за особље из ЕУ) објављују се свакодневно у СЛ. Он је доступан на интернету на адреси <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>, а документација се може пронаћи ако се зна година и број издања СЛ у коме је документ објављен. Међутим, углавном је лакше пронаћи прописе уз помоћ године и броја документа на адреси http://eur-lex.europa.eu/RECH_naturel.do. Када се консултује законодавство ЕУ, важно је узети у обзир и све измене и допуне оригиналног прописа.

Eng. Official Journal (OJ)

Службеник за одобравање програма: Ово се односи само на ИПА компоненте I, IIb и IIc, где је под децентрализованом управом Службеник за одобравање програма руководиоца једног тела за спровођење (тј. тела за уговарање) и саставни део одговарајућих Оперативних структура за те компоненте (види члан 75(2) Уредбе о спровођењу ИПА). Службеника за одобравање програма именује Национални службеник за одобравање, у консултацији са Националним ИПА координатором. Они су одговорни за адекватно финансијско управљање програмом (програмима) које треба да спроводи тело за спровођење, укључујући набавке и доделе бесповратне помоћи, потписивање уговора и исплату извођачима и корисницима бесповратне помоћи. У оквиру компоненте I, Службеници за одобравање програма имају подршку високих службеника за програме помоћи у органима државне управе који су корисници ИПА помоћи; високи службеници за програме помоћи обављају техничке послове као што су припрема пројектних задатака, техничких спецификација или праћење спровођења пројекта. Одговарајући задаци и надлежности Службеника за одобравање програма и високих службеника за програме помоћи дефинисани су у Оперативним уговорима.

Eng. Programme Authorising Officer (PAO)

Смернице за пријављивање: Смернице за пријављивање се објављују када и позив за достављање предлога пројекта и садрже детаље о критеријумима који се морају испунити као и савете о томе како попунити пријавни образац.

Документа која морају да попуне они који се пријављују (нпр. пријавни образац) су дата у анексу. Неопходни обрасци за ИПА се налазе у ПРАГ критеријумима.
Eng. Guidelines for Applicants (GfA)

Социјална инклузија: Као што сам појам говори, социјална инклузија има за циљ да интегрише маргинализоване групе у шире друштво. У контексту Структурних фондова и ИПА, социјална инклузија ставља акценат на побољшање приступа тржишту рада за угрожене групе, на тај начин повећавајући запосленост; интервенције се финансирају у оквиру Европског социјалног фонда и ИПА компоненте IV.

Eng. Social inclusion

Спајање зајмова и бесповратних средстава: Када је пројекат делимично финансиран новцем који не мора да се враћа (нпр. бесповратна средства) и зајмовима, ради се о „спајању“ или „договору о спајању.“ Ово може да се примени рецимо на велике пројекте у оквиру компоненте III у којој средства делимично обезбеђује ИПА (бесповратна средства) и међународна институција за финансирање.

Eng. Blending loans and grants

Спољна ревизија: Овај термин се тиче ревизије једне организације, лица, програма или уговора које ради спољна организација независна према тој организацији, лицу, програму или уговору. Спољну ревизију може радити нека приватна ревизорска кућа или јавна организација (нпр. Европски ревизорски суд). Што се тиче ИПА, спољну ревизију обично врши ревизорско тело, осим када је у питању процена усклађености у оквиру ДИС мапе пута. Овај термин се и у ширем смислу може односити на саму функцију спољне ревизије (нпр. Европски ревизорски суд, ревизорско тело).

Eng. External audit

Споразум о билатералном пројекту: С обзиром на то да су државе кориснице ИПА изван ЕУ, потребно је закључити формалне споразуме између ЕК и те државе за финансирање сваког великог пројекта у оквиру ИПА компоненте III. Ови споразуми се закључују пошто је ЕК одобрила образац за пријаву великог пројекта на основу одлуке Комисије. Видети велики пројекти.

Eng. Bilateral Project Agreement (BPA)

Споразум о спровођењу: Споразуми о спровођењу се потписују између Националног службеника за одобравање и руководиоца оперативне структуре. У споразумима се детаљно наводе овлашћења и дужности које обавља

Национални службеник за одобравање а које руководилац оперативне структуре.

Eng. Implementing Agreement (IA)

Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП): Уговор о приступању ЕУ је билатерални уговор који закључује ЕУ са државом која није чланица ЕУ и који представља оквир за сарадњу између две стране у одређеним областима (нпр. развој политичких, трговинских, социјалних, културних и безбедносних веза). ССП су посебан подскуп Уговора о приступању ЕУ, у вези су са Процесом стабилизације и придруживања и превасходно се односе на усклађивање законодавства ДК/потенцијалне ДК са правним тековинама ЕУ, а садрже и експлицитне посебне одредбе за будуће чланство ДК/потенцијалних ДК са којима су закључени. ССП су на снази између ЕУ и Албаније, Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније и Црне Горе. ССП са Босном и Херцеговином и Србијом треба да ступи на снагу 2011. или 2012. године.

Eng. Stabilisation and Association Agreement (SAA)

Споразум са крајњим примаоцима: Важи само за ИПА компоненте III и IV, споразум са крајњим примаоцима се закључује између руководиоца одређене оперативне структуре и тела за уговарање са једне стране и крајњег примаоца са друге (ако је то другачије) и поставља права и дужности обе стране у односу на операције. Крајњим примаоцима се у ствари поверавају технички и правни аспекти спровођења операција, пренос одређених свакодневних управљачких надлежности (нпр. запошљавање особља, прихватање радова, праћење захтева, итд.) и предвиђају услове за будућу предају власништва. Споразум са крајњим примаоцима мора бити потписан пре него Делегација ЕУ повери било какве радове, робу, услуге или уговоре о бесповратним средствима у вези са спровођењем операције.

Eng. End Recipient Agreement (ERA)

Стални твининг саветник: Државни службеник из ДЧ који је упућен на дугорочној основи у неку земљу корисницу ИПА како би пружао помоћ током усвајања и спровођења одређене области правних тековина ЕУ. За више информација, погледајте твининг.

Eng. Resident Twinning Advisor (RTA)

Стопа интервенције: видети кофинансирање.

Eng. Intervention rate

Стратегија ЕК за државу корисника: Стратегију ЕК чине документа које прави ЕК за усмеравање, управљање и ревизију програма који се финансирају из ЕУ или пројеката у земљама изван ЕУ. Та документа се пишу у односу на ЕУ циљеве за ту државу, националну политику, анализу тренутне ситуације у земљи, активности осталих већих донатора и покривају дати буџетски период. За ДК и потенцијалне ДК, Стратегије ЕК се осмишљавају у односу на КАРДС, а у ИПА су замењени партнерствима о приступању или Европским партнерствима или извештајима о напретку.

Eng. Country Strategy Paper (CSP)

Стратешка анализа: Део приступа логичког оквира који се користи у припреми програма/пројеката, стратешка анализа процењује алтернативне методе које могу да се користе за постизање циљева идентификованих у оквиру дрвета циљева, а има за резултат одабир једне или више метода које ће се користити.

Eng. Strategy analysis

Стратешка процена утицаја на животну средину: Ово је систематска процена очекиваних и потенцијалних утицаја Оперативног програма на животну средину, како би се обезбедило узимање у обзир свих материјалних последица по животну средину и њихово стављање на јавно разматрање, као и да је мерење утицаја на животну средину инкорпорирано у систем праћења. Законска обавеза спровођења стратешке процене у погледу ОП који се финансирају из Структурних фондова заснована је на Директиви о стратешкој процени утицаја на животну средину (Директива 2001/42/ЕС Парламента и Савета од 27. јуна 2001.). За ИПА, стратешке процене за ОП се изводе у оквиру компоненти III и IV и резултирају извештајима који се прилажу уз нацрт ОП и које разматра ЕК пре него што одобри ОП. Стратешке процене се спроводе уз Процену утицаја на животну средину која се реализује за велике инфраструктурне пројекте.

Eng. Strategic Environmental Assessment (SEA)

Стратешки координатор: Односи се само на компоненте III и IV. Стратешки координатор је надлежан за координисање ове две компоненте, нарочито за припрему Оквира за стратешко усклађивање. Он/она је подређен(а) НИПАК-у, а обавезе су прописане чланом 23. Уредбе о спровођењу ИПА.

Eng. Strategic Coordinator (SCO)

Структурни фондови: Структурни фондови су финансијски инструменти ЕУ у циљу спровођења њене кохезионе политике. Њихов циљ је смањење регионалних неједнакости у смислу прихода, богатства и могућности. Сиромашнији региони у Европи добијају већу подршку, али сви региони ЕУ имају право на финансирање у оквиру различитих фондова и програма ове политике. Структурни фондови током буџетског периода 2007-2013 сачињени су од Европског фонда за регионални развој и Европског социјалног фонда. Заједно са инструментима за финансирање спровођења Заједничке пољопривредне политике (Европски фонд за гаранције у пољопривреди и Европски пољопривредни фонд за рурални развој), Структурни фондови и Кохезиони фонд чине већину финансирања ЕУ, као и већину укупне потрошње у ЕУ. Текући програми, који се спроводе од 1. јануара 2007. до 31. децембра 2013. имају три циља – конвергенцију, регионалну конкурентност и запошљавање, као и европску територијалну сарадњу. Укупни буџет за овај период је 347 милијарди евра: 201 милијарда евра за Европски фонд за регионални развој, 76 милијарди евра за Европски социјални фонд и 70 милијарди евра за Кохезиони фонд. За више информација посетите сајт http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/object.

Eng. Structural Funds (SF)

Студија изводљивости: Ово важи за велике пројекте који се финансирају у оквиру ИПА компоненте III и то је документ који се објављује да би се донела одлука о томе да ли је вредно наставити са развојем инфраструктуре на основу прелиминарног нацрта пројекта. У њој се налазе детаљне техничке информације које су потребне за прављење анализе трошкова и користи и неке студије чак и садрже ту анализу.

Eng. Feasibility Study

Супсидијарност: Начело ЕУ које се односи на управљање и спровођење Структурних фондова, према коме одлуке треба доносити што је ближе грађанима и на нивоу на коме је одлучивање најефектније (тј. на локалном, регионалном, националном или европском).

Eng. Subsidiarity

Схема доделе бесповратних средстава: Схема доделе бесповратних средстава подразумева да се лицима или организацијама који су изабрани додељују бесповратна средства (осим ако се средства не усмере директно преко директне доделе). Схема се дефинише на основу средстава која ће бити додељена, циљева и критеријума које морају да испуне пријаве за доделу

бесповратних средстава. Схема доделе бесповратних средстава може имати укупну вредност од 2 милиона евра, а циљ је стварање бољег окружења у тој држави и отворен је само за општине. Схеме доделе средстава се оглашавају а када се објави позив за достављање предлога пројеката прикупљају се и достављају пријаве за бесповратна средства.

Eng. Grant scheme

ТАЕКС: Техничка подршка и размена информација обезбеђује подршку, између осталог, државним управама ДК и потенцијалних ДК у приближавању, примени и спровођењу правних тековина ЕУ пружајући краткорочну техничку помоћ (стручњаци из ДЧ) и организовањем студијских посета. Помоћ и студијске посете су на располагању управама ДК и потенцијалних ДК које поднесу захтев за помоћ; помоћ се може веома брзо реализовати. ТАЕКС је под окриљем Генералног директората за проширење, а за више информација посетите сајт <http://ec.europa.eu/enlargement/taieux>.

Eng. TAEIX

Твининг: Овај појам се односи на пружање савета и подршке коју обезбеђују ДЧ земљама корисницима ИПА у погледу усвајања и спровођења одређеног дела правних тековина ЕУ. Одговарајуће практично искуство које поседују ДЧ на тај начин се усмерава како би помогло ДК и потенцијалним ДК на путу приступања и како би се обезбедило да када постану ДЧ могу да поштују законодавство ЕУ. Твининг пројекти, који се спроводе кроз твининг уговоре, подразумевају дугорочно делегирање (најмање 12 месеци) државног службеника из неке ДЧ, из јавног или делимично јавног органа, у исту такву институцију у земљи корисници. Делегирани државни службеник се назива Сталним твининг саветником и поседује директно искуство у одређеној области правних тековина ЕУ. Твининг уговоре углавном спроводи неколико ДЧ, а може да обухвата и ангажовање других стручњака осим сталног саветника, као и обуке и студијске посете.

Eng. Twinning

Тело за спровођење: Важи само за ИПА компоненте I, IIb и IIc у оквиру децентрализованог управљања, овај термин се односи на тела за уговарање посла за ове компоненте у државној управи земаља корисница. Руководилац тела за спровођење је у ствари Службеник за одобравање програма.

Eng. Implementing Agency

Тело за уговарање: Тело за уговарање је тело које обезбеђује услуге, робу или радове и води схеме доделе бесповратних средстава, потписује уговоре који из тога следе и плаћа извођаче пројекта или кориснике бесповратних средстава. За ИПА компоненте I and II у оквиру централизованог управљања, тело за уговарање посла је Делегација ЕУ. За ИПА компоненте I and II у оквиру децентрализованог управљања, као и за компоненте III и IV тело за уговарање је Сектор за уговарање и финансирање пројеката из средстава ЕУ. За ИПА компоненту V то је ИПАРД агенција.

Eng. Contracting Authority

Тело за уговарање и спровођење: Важи само за ИПА компоненте III и IV, ово тело је надлежно за објављивање јавне набавке и доделу бесповратних средстава, склапање уговора и плаћања извођачима пројекта и корисницима бесповратних средстава у оквиру оперативног програма и дела његове оперативне структуре.

Eng. Body Responsible for Contracting and Implementation (BRCI)

Тело за управљање: Управљање и спровођење програма који се финансира из Структурних фондова у надлежности је тела за управљање, које је углавном сектор у неком министарству државе чланице. Ови програми се спроводе по моделу дељеног управљања. У контексту ИПА, тело за управљање се односи само на програме прекограничне сарадње и транснационалне сарадње са дељеним управљањем (тј. укључујући државе чланице). У оваквим случајевима, тело за управљање увек има седиште у држави чланици и надлежно је за спровођење програма, не само у својој земљи већ и у другим државама учесницама. На пример, у случају програма прекограничне сарадње између Србије и Румуније, тело за управљање има седиште у Румунији и надлежно је за спровођење програма и у Румунији и у Србији.

Eng. Managing Authority (MA)

Тело надлежно за меру: Важи само за ИПА компоненте III и IV, ово тело је надлежно за техничко спровођење једне мере у оквиру оперативног програма и дела његове оперативне структуре.

Eng. Body Responsible for Measure (BRM)

Тело надлежно за оперативни програм: Важи само за ИПА компоненте III и IV, ово тело је надлежно за свеобухватно управљање и спровођење оперативног програма и дела његове оперативне структуре. Ово тело води руководиоца оперативне структуре.

Eng. Body Responsible for the Operational Programme (BROP)

Тело надлежно за приоритетну осу: Важи само за ИПА компоненте III и IV, ово тело је надлежно за техничко спровођење једне приоритетне осе у оквиру оперативног програма и дела његове оперативне структуре.

Eng. Body Responsible for Priority Axis (BRPA)

Тендерски досије: Уобичајена набавка услуга, робе или радова, која подразумева достављање понуда (тендера) од различитих лица или организација. Та лица/организације заинтересоване за достављање понуда (тендера) морају да припреме тендерски досије као одговор на документацију коју сачини и достави тело за уговарање. Ова документација се назива тендерски досије и састоји се од више делова, при чему су најважнији позив за достављање понуде, упутства понуђачима и нацрт уговора, као и „описни” део – тј. Пројектни задатак у случају услуга или Техничке спецификације у случају робе и радова.

Eng. Tender dossier

Техничка помоћ за припрему пројеката: Техничка помоћ за припрему пројеката пружа подршку током припреме пројеката који ће бити предложени за финансирање у оквиру ИПА, на пример припремом студија изводљивости, анализа трошкова и користи и процена утицаја на животну средину који су неопходни за припрему великог пројекта у оквиру ИПА компоненте III. Техничка помоћ за припрему пројеката се такође финансира из ИПА.

Eng. Project Preparation Facility (PPF)

Техничка помоћ: У ширем смислу, техничка помоћ подразумева обезбеђивање услуга спољних стручњака некој организацији, нарочито извођача који је ангажован за те потребе. У контексту ИПА, техничка помоћ има два значења. Најчешће се користи на нивоу пројеката и односи се на стручност коју пружају приватна друштва у оквиру уговора о услугама, за разлику од подршке коју пружају ДЧ у оквиру твининга; овде спада подршка у оквиру техничке помоћи приоритетних оса садржаних у сваком програму за ИПА компоненте II, III, IV и V. Техничка помоћ је и назив приоритетне осе у оквиру Оперативних програма за ИПА компоненте III и IV, чиме се Оперативним структурама омогућава финансирање активности за припрему, управљање, праћење, евалуацију, информисање и контролу, као и активности за јачање административних капацитета за спровођење помоћи (у складу са уредбом о спровођењу ИПА, а у вези са ИПА компонентама III и IV), а у случају ИПА компоненте III за финансирање претходних студија и техничка подршка у вези са прихватљивим активностима, укључујући оне неопходне за спровођење ИПА, а у случају компоненте IV, припремне активности у погледу будућег

управљања Европским структурним фондовима. У оквиру ИПА компоненти III и IV, ова приоритетна оса може да износи највише 6% од укупне вредности ОП, односно 10% у посебним условима.

Eng. Technical Assistance (TA)

Техничке спецификације: Техничке спецификације садрже критеријуме које морају да испуне роба коју извођач испоручи или радови које изведе. Они чине „описни“ део тендерског досијеа за уговоре о роби и радовима.

Eng. Technical Specifications (TS)

Трансевропске мреже: ЕУ је дефинисала трансевропске мреже у области енергетике, телекомуникација и транспорта, како би унапредила функционисање јединственог тржишта. Адекватно кретање робе, људи и услуга се може утврдити искључиво обезбеђивањем међусобног повезивања националних и регионалних мрежа. Трансевропске мреже које се финансирају из Структурних фондова на првом месту се односе на транспортне „коридоре“ које дефинише ЕУ. У контексту ИПА, два коридора укључују Србију – Коридор VII дуж Дунава и Коридор X од Салцбурга до Солуна. За више информација посетите сајт <http://ec.europa.eu/transport/infrastructure>.

Eng. Trans-European Networks (TENs)

Уговор о радовима: уговор који се додељује конзорцијуму, привредном друштву или лицу за изградњу инфраструктуре (нпр. постројења за пречишћавање отпадних вода).

Eng. Works contract

Уговор о роби: уговор који се додељује конзорцијуму, привредном друштву или лицу за испоруку робе (нпр. компјутера).

Eng. Supply contract

Уговор о услугама: уговор који се додељује конзорцијуму, привредном друштву или лицу за пружање услуга (нпр. процене утицаја на животну средину).

Eng. Service contract

Уговор: Правно обавезујући уговор се потписује између тела за уговарање и извођача или корисника бесповратних средстава. Последња фаза поступка јавне набавке, уговори се могу односити на услуге, робу или радове.

Eng. Contract

Ужи избор: Списак конзорцијума, привредних друштава или лица која су одабрана од стране одбора за ужи избор у оквиру рестриктивног поступка набавки. Ужи избор се објављује на сајту ЕК у облику који прописује ПРАГ.

Eng. Shortlist

Улагање: Пројекти који се финансирају из ИПА се могу поделити у оне који имају за циљ јачање институција да би се усвојиле и спровеле правне тековине (изградња институција) и оне којима се обезбеђују средства за иницијативе које немају директне везе са правним тековинама (улагања). Улагање се обично врши у форми роба, радова и схема доделе бесповратних средстава.

Eng. Investment

Управљање људским ресурсима: Управљање људским ресурсима подразумева да у једној организацији или групи организација има довољно запослених, првенствено у смислу броја и капацитета (тј. да запослени имају неопходне квалификације и вештине да задатке извршавају ваљано). Важни инструменти управљања људским ресурсима су анализа обима посла (број запослених) и анализа потреба за обуком (капацитета), а то онда води запошљавању и осмишљавању и спровођењу програма обуке. Овде треба узети у обзир и структуру организације као и плаћање, евалуацију, унапређивање и мотивацију запослених. Управљање људским ресурсима и исправно коришћење главних инструмената (анализа обима посла и потреба за обуком) су саставни део функционисања управљања програмом и системом контроле. Да би дошло до преноса овлашћења у управљању са ЕК (тј. да се дозволи да се ИПА програми спроводе у оквиру децентрализованог управљања), мора се показати да је управљање људским ресурсима на задовољавајућем нивоу када су у питању дате институције.

Eng. Human Resource Management (HRM)

Управљање пројектним циклусом: Управљање пројектним циклусом је методологија за планирање, спровођење и учење из финансијских интервенција (нпр. програми и пројекти). Формалне фазе управљања пројектним циклусом су програмирање, идентификовање, формулисање, спровођење (укључујући набавку/доделу бесповратне помоћи, исплату и праћење), евалуација и ревизија, и све оне сачињавају „пројектни циклус”. У контексту ИПА, идентификовање и формулисање се сматрају делом процеса програмирања. Ради доброг прегледа управљања пројектним циклусом и сродне терминологије, погледати сајт http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/publications/manuals-tools/t101_en.htm.

Eng. Project Cycle Management (PCM)

Управни одбор ИПА: Овај термин се односи на одбор представника ДЧ који је задужен за преглед и одобравање програма који се финансирају из ИПА. Одбор се састаје после консултација у службама и између служби а пре усвајања одлуке Комисије која се тиче једног програма.

Eng. IPA Management Committee

Уредба о спровођењу ИПА: Уредба о спровођењу ИПА (Уредба Комисије 718/2007 од 12. јуна 2007.) садржи детаљна правила о спровођењу ИПА Уредбе, и као таква представља први документ на који се у потпуности треба позвати приликом управљања и спровођења ИПА и за појединачне компоненте и програме. Једном је била мењана и допуњавана (видети Уредбу Комисије 80/2010 од 28. јануара 2010). Текст уредбе можете наћи на сајту Службеног листа – видети: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R0718 :EN:NOT>.

Опште одредбе Уредбе о спровођењу ИПА постају обавезујуће за државе кориснице ИПА, када једном потпишу Оквирни споразум са ЕК. Одредбе које су везане за једну компоненту постају обавезујуће по закључивању финансијског споразума.

Eng. IPA Implementing Regulation (IPA IR)

Уредба: Уредба је пропис ЕУ који је директно обавезујући за све ДЧ и има приоритет над националним законима. За разлику од директива ЕУ, уредбе не захтевају развој законодавства на националном нивоу. Оне се објављују у Службеном листу.

Eng. Regulation

Уредба о спровођењу Финансијске уредбе: Финансијска уредба о спровођењу Уредбе (Уредба Комисије 2342/2002 од 23. децембра 2002.) даје детаљна правила о спровођењу финансијске уредбе. Као и код Финансијске Уредбе, она се односи на управљање и спровођење читавог буџета ЕУ и најважнија је за ИПА у смислу модалитета управљања и правила јавне набавке (видети чланове 35. до 43. и од 231. до 253.). Текст ове уредбе, које је мењан и допуњаван више пута, можете наћи на сајту или потражити у Службеном листу http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/legislation/financial_regulation/index_en.htm. Одређене одредбе ИПА Уредбе постају обавезујуће за државе кориснице ИПА, када једном потпишу Оквирни споразум са ЕК.

Eng. Financial Regulation Implementing Regulation

Усклађеност (за развој): Овај термин се односи на чињеницу да развојни циљеви једне земље морају бити у сагласности са осталим политикама које морају подржавати, а не морају се тицати развоја.

Eng. Coherence (for development)

Условност: Овај термин се највише може применити на ИПА компоненту I и односи се на предуслов или предуслове које поставља ЕК за спровођење неког пројекта. На пример, делегација ЕУ ће одобрити уговоре из пројектног обрасца за реформу државне управе када та држава корисница усвоји закон о реформи државне управе.

Eng. Conditionality

Услуге: Реализација одређених задатака захтева ангажовање људског капитала (нпр. производња анализа/студија, техничка помоћ) од стране извођача. Одговарајући уговор се назива уговором о услугама, а посебни обрасци се могу наћи у анексима ПРАГ-а.

Eng. Services

Утицај: Један од критеријума на основу ког се врши евалуација програма који се финансирају из ЕУ – за више информација, погледајте евалуација. У контексту структурних фондова, показатељи утицаја се тичу последица програма изван директних утицаја. Могу се дефинисати два појма утицаја: одређени утицај, а то су они ефекти који се појаве након одређеног времена али могу мање-више бити директно повезани за акцијама које се предузимају и корисницима истих; и општи утицај, који има дугорочне последице на ширу популацију. Показатељи утицаја у суштини нису корисни за ИПА програме, јер су као извор релативно недовољни и самим тим није изводљиво повезати улазне податке на овој скали извора података са резултатима на том нивоу (то је два корака даље од активности), али такви показатељи се често могу користити као показатељи у контексту, и могу се пратити током читавог програмског периода да би се боље проценила и схватила средина у којој настају резултати и утицај.

Eng. Impact

Учинак: То су показатељи деловања који се користе за праћење и евалуацију, а који су директни резултат неке активности. Улазни параметри једног пројекта воде ка учинку или учинцима који се могу мерити физичким јединицама, а након тога проверавати. Пример могу бити изграђени километри неког пута, број МСП којима је пружен савет или број обучених људи. Видети и резултате.

Eng. Outputs

ФАР: Инструмент финансирања ЕУ који је пружао подршку државама кандидатима у испуњавању критеријума за приступање, а који одговара ИПА компонентама I и II. Овај инструмент је угашен са буџетом ЕУ из 2006. године, а након тога га је наследио ИПА.

Eng. Phare

Финансијска анализа: видети анализу трошкова и користи.

Eng. Financial analysis

ФИДИК – Међународна федерација инжењера консултаната: Међународна федерација инжењера консултаната (Federation Internationale des Ingenieurs-Conseils - <http://www.fidic.org>) се обично ангажује да процени поступак набавке и документа које ова институција објављује за пројекте радова. Користе се различити поступци и документа у зависности од природе пројекта радова, и поступци су део осам „књига“. За ИПА су важне две књиге – „црвена књига“ за грађевинске пројекте и „жута књига“ за пројекте за пројектовање/изградњу.

Eng. FIDIC

Финансијска одрживост: Финансијска одрживост прихода који се настају у току пројекта се одређују када се уради анализа трошкова и користи, највише када се уради финансијска анализа. Пројекат је финансијски одржив ако је кумулативни прилив готовог новца (тј. ако се узму у обзир и трошкови и приход) позитиван током читавог периода за који се ради анализа трошкова и прихода (тј. број година који се покрива том анализом).

Eng. Financial sustainability

Финансијска уредба: Финансијска Уредба (Уредба Савета 1605/2002 од 25. јуна 2002.) руководи управљањем и спровођењем читавог буџета ЕУ, и у и изван ЕУ (нпр. структурни фондови, ИПА). За ИПА су најважније одредбе модалитета управљања на основу којих се програми могу спроводити и правила јавне набавке и доделе бесповратних средстава (видети чланове 53. и од 162. до 172.). Текст ове уредбе, које је мењан и допуњаван више пута, можете потражити у Службеном листу или наћи на сајту: http://ec.europa.eu/eu-ropesaid/work/procedures/legislation/financial_regulation/index_en.htm.

Одређене одредбе ИПА Уредбе постају обавезујуће за државе кориснице ИПА када потпишу Оквирни споразум са ЕК.

Eng. Financial Regulation

Финансијски инструменти ЕУ: Ово је финансијски механизам установљен у ЕУ која финансира програме у којима учествују државе чланице или их предлажу. Овде спадају Европски фонд за регионални развој, Европски социјални фонд, Кохезиони фонд, Европски пољопривредни гаранцијски фонд, Европски пољопривредни фонд за рурални развој и ИПА. Ови инструменти се врло често незванично спомињу, мада је то погрешно, као „програми” (нпр. „ИПА програм”), не би их требало мешати са термином „програм“ када се користе у њиховом најужем смислу.

Eng. EU funding instrument

Финансијски предлог: Највише се односи на ИПА компоненту I, овај документ припрема ЕК (Директорат за проширење) и поставља циљеве и резултате које треба остварити у оквиру годишњег националног програма, као и буџет за то; и садржај и буџет су повезани са најскоријим вишегодишњим индикативним документом за планирање. Садржи и кратак опис сваког од пројеката који ће се финансирати; о пројектима се више може наћи у обрасцима пројеката који су достављени у анексима. Како ЕК додељује средства за програме у оквиру компоненте IIb и IIc (програми прекограничне сарадње у оквиру централизованог или децентрализованог управљања) на годишњем нивоу (вишегодишње важи за компоненте IIa, III, IV и V), финансијске предлоге пише ЕК (Директорат за проширење); у њему се налазе сличне информације као у финансијском предлогу који се припрема за компоненту I, иако се према буџетима виде додељена средства за оперативне програме. Финансијски предлози пролазе кроз консултације у оквиру саме службе ЕК и између служби, прегледа га и одобрава управни одбор и усваја се одлуком Комисије. После тога се онда закључују финансијски споразуми између ЕК и државе кориснице а споразум садржи текст за њега важећег финансијског предлога у оквиру једног од анекса.

Eng. Financing Proposal (FP)

Финансијски споразум: Чим ЕК донесе одлуку о одобравању финансирања програма, закључује се билатерални споразум између ЕК и земље кориснице помоћи, ако је та држава изван ЕУ. То су финансијски споразуми и представљају завршетак процеса програмирања. Финансијски споразуми који се финансирају из ИПА се углавном односе на једну буџетску годину у ЕУ (годишњи финансијски споразуми) или на све буџетске године (вишегодишњи финансијски споразум). Финансијски споразуми су годишњи за ИПА компоненте I, IIb и IIc, и вишегодишњи за IIa, III, IV и V. Саставни део сваког финансијског споразума су анекси, који садрже оквирни споразум и

документацију која се прилаже уз одлуку Комисије о усвајању програма о коме је реч (ово зависи од ИПА компоненти – видети одлука Комисије).

Eng. Financing Agreement (FA)

Формулисање: Формална фаза у пројектном циклусу методологије управљања; у оквиру ИПА, ова фаза се налази у процесу програмирања.

Eng. Formulation

Хијерархија циљева: Дијаграм у коме се представљају решења за препознате проблеме, и показује однос између њих. Познато је и као „дрво циљева“.

Eng. Hierarchy of objectives

Централизовано управљање: видети модалитети управљања.

Eng. Centralised management

Централна јединица за финансирање и уговарање: видети Сектор за уговарање и финансирање пројеката из средстава ЕУ.

Eng. CFCU

Цивилно друштво: Ово је заједнички назив за све врсте организација и удружења која нису део власти, већ представљају професије, интересне групе или секторе у друштву. Ту спадају (на пример) синдикати, удружења послодаваца, лоби групе за заштиту животне средине и групе које представљају жене, пољопривреднике, људе са посебним потребама и тако даље. С обзиром на то да су ове организације веома стручне у одређеним областима и укључене су у спровођење и управљање политикама ЕУ, онда ЕУ редовно констатује цивилно друштво и настоји да га све више укључи у циклус обликовања политике у ЕУ.

Eng. Civil society

Циљеви: У контексту ИПА компоненте I, циљеви су индикатори напретка програма и пројекта, који су развијени као део приступа логичког оквира и укључени су у логичке матрице пројекта. Они објективно приказују конкретне циљеве који треба да буду остварени у оквиру програма/пројекта, а које је могуће проверити, квантификовати и временски разграничити. Спровођење програма или пројекта се мери у односу на напредак ка остварењу циљева. У контексту ИПА компоненти II-V, циљеви су индикатори са посебном вредношћу, формулисани у програмским документима као један од критеријума за оцену учинка програма који је неопходно остварити у одређеном временском периоду током или након спровођења програма. Како би један индикатор постао циљ

за сврхе праћења и евалуације, он мора да садржи неку основну вредност (и тренутак када је мерење спроведено или ће се спровести) и циљану вредност (и тренутак када ће се спровести коначно мерење).

Eng. Targets

Циљна група: Као што сам појам каже, група организација или лица која ће бити под позитивним, углавном директним утицајем програма, приоритетне осе, мере, операције или пројекта. На пример, једна операција у оквиру компоненте IV могла би да буде усмерена на људе који су дуго без посла или на младе.

Eng. Target group

